

СУЧАСНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАУКИ В УКРАЇНІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

у рамках Видавничої групи «Наукові перспективи»

*Матеріали IV-ої Міжнародної науково-практичної
конференції (07 грудня 2020 р., м. Мадрид,
(Іспанія), дистанційно)*

2020 р.

Central European Education Institute (Братислава, Словаччина)
Національний інститут економічних досліджень (Батумі, Грузія)
Батумський навчальний університет навігації (Батумі, Грузія)
Регіональна Академія Менеджменту (Казахстан)
Громадська організація «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з
державного управління» (Київ, Україна)
Міжрегіональна академія управління персоналом (Київ, Україна)
Громадська організація «Асоціація науковців України» (Київ, Україна)
у рамках Видавничої групи «Наукові перспективи»

СУЧАСНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАУКИ В УКРАЇНІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

*Матеріали IV-ої Міжнародної
науково-практичної конференції
(07 грудня 2020 р., м. Мадрид (Іспанія), дистанційно)*

2020 р.

УДК 001.3-048.35:0/9](06)
С91

Схвалено до друку Президією Громадської організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення № 05/12-2 від 05.12.2020 р.).

Матеріали підготовлені за підтримки Навчально-наукового інституту менеджменту та психології Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти»

Редакційна колегія:

Є.О. Романенко (голова) д-р держ. упр., проф., Заслужений юрист України, *О.М. Непомнящий* (заступник голови) д-р держ. упр., проф., Заслужений будівельник України, *О.І. Дацїй* (заступник голови) д-р економ. н., проф., Заслужений працівник освіти України, *В.Л. Федоренко* (заступник голови) д-р юр. н., проф., Заслужений юрист України, *О.М. Макаренко* (заступник голови) д-р мед. н., *І.В. Жукова* (заступник голови) канд. н. держ. упр., доц.

С91 Сучасні аспекти модернізації науки в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ; Мадрид, 07 грудня 2020 р. / за ред. Є.О. Романенка, І.В. Жукової. Київ; Мадрид: ФОП КАНДИБА Т.П., 2020. 198 с.

У матеріалах IV-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні аспекти модернізації науки в Україні» висвітлені: проблемні аспекти комунікативної взаємодії громадянського суспільства та публічної влади; питання визначення основних аспектів з якісного поліпшення процесу надання адміністративних послуг у нашій країні; дослідження ефективності проведення семінарського заняття, що залежить від методичної тактики дій викладача; перспективні напрями формування та розвитку міжнародного гуманітарного права; особливості дослідження рівня та структури професійної захворюваності у працівників сучасного гірничо-металургійного комплексу тощо.

Матеріали будуть цікаві науковцям, громадсько-політичним діячам, студентам, а, також, усім, хто цікавиться розвитком української держави і світовим досвідом реалізації інноваційних процесів.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

© автори, 2020

© Громадська організація «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління», 2020

© Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», 2020

© Громадська організація «Асоціація науковців України», 2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ, САМОВРЯДУВАННЯ І ДЕРЖАВНА СЛУЖБА

Артеменко А.І. <i>ДЕМОКРАТИЧНИЙ РОЗВИТОК ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ПЕРІОД ГЛОБАЛІЗАЦІЇ</i>	11
Аулін О.А. <i>ФОРМУВАННЯ МУСУЛЬМАНСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ: ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТ</i>	14
Бажора О.О. <i>ФОРМАЛІЗОВАНА МОДЕЛЬ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВТС</i>	19
Білоконь А.І. <i>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ</i>	25
Бондаренко Р.В. <i>ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ</i>	29
Буканов Г.М. <i>ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ І НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ</i>	33

Грехов В.А. <i>СОЦІАЛЬНО-ЦІННІСНІ ЗАСАДИ НА ЯКИХ ГРУНТУЮТЬСЯ ПЕРЕДВИБОРЧІ МЕСЕДЖІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ УГОРЦІВ В УКРАЇНІ НА МІСЦЕВИХ ВИБОРАХ 2020 РОКУ</i>	38
Гуменюк В.В. <i>КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ</i>	43
Ігнатюк О.Б. <i>ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В ПРАВОВОМУ ПОЛІ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА</i>	48
Клименко А.В. <i>ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ</i>	52
Кузьміна В. В. <i>ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ</i>	56
Лебедь О.М. <i>ПОЛІТИЧНІ ЕЛІТИ ТА ЛІДЕРИ УКРАЇНИ ЧАСУ СТАНОВЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ</i>	61
Левченко Л.Ю. <i>ОРГАНІЗАЦІЙНО – ПРАВОВІ ОСНОВИ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ</i>	65
Магльона В.В. <i>НАУКОВІ ДОРОБКИ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ</i>	71

Макаренко А.М. <i>ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ МЕДИЧНОГО РЕАГУВАННЯ В УКРАЇНІ</i>	75
Мальчиков Ф.В. <i>РОЛЬ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ</i>	79
Половіна А.О. <i>КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я</i>	83
Пустова Н.О. <i>ДИТЯЧА ПРАЦЯ ТА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПОЛІТИКОЮ ПРОТИДІЇ ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ</i>	86
П'ятковський К.О. <i>ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ</i>	90
Романенко Є.О., Мотренко Т.В. <i>УКРАЇНА ЗМІНЮЄ ТАКТИКУ ВСТУПУ В НАТО</i>	94
Савенко І.І. <i>АНАЛІЗ ПОРУШЕНЬ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ</i>	99
Сальніков С.М. <i>ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВИ</i>	103
Станішевський В.Ю. <i>ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК РЕЛЕВАНТНИЙ ФАКТОР ЗНИЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА</i>	106

Тищенко І.Г. <i>ОРГАНІЗАЦІЙНО – ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ</i>	110
--	-----

СЕКЦІЯ 2.

КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

Абрамюк І.Г. <i>МИСТЕЦТВО СЦЕНОГРАФІЇ В ТВОРЧОСТІ АЛЕКСАНДРА ЄНДЖЕСВСЬКОГО</i>	114
--	-----

Бондарчук Ю.С. <i>ДИТЯЧЕ ІГРОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ У ГРОМАДСЬКИХ ЗАКЛАДАХ: ФАКТОРИ СТВОРЕННЯ ТА ТИПОЛОГІЯ ФОРМ</i>	119
--	-----

Денькович В.С. <i>НАРОДНІ ІНСТРУМЕНТИ В СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ УКРАЇНИ</i>	124
---	-----

СЕКЦІЯ 3.

МЕДИЦИНА

Kazakov G.P., Bogatyrova O.V. <i>THE INVESTIGATION OF BIOLOGICALLY ACTIVE ADDITIVES IN THE PHARMACEUTICAL MARKET OF UKRAINE</i>	129
---	-----

Величко Н.В., Богатырева Е.В. <i>ПРОТИВОРАКОВАЯ АКТИВНОСТЬ НОВЫХ ПРОИЗВОДНЫХ ИНДОЛА</i>	132
---	-----

**Касрашвілі Г.Г., Ксьонз І. В., Колеснік Г.І.,
Кліманський Р.П., Андрєєв О.В., Андрєєв П.О.** 137
*КОМПЛЕКСНЕ ЛІКУВАННЯ ТРОФІЧНИХ ВИРАЗОК
НИЖНИХ КІНЦІВОК ЗІ ЗМІШАНОЮ ЕТІОЛОГІЄЮ*

**Касрашвілі Г.Г., Ксьонз І. В., Ракша-Слюсарєва О.А.,
Боєва С.С.** 142
*ВІДБІР ПРЕДИКТОРІВ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ЗА
СТАНОМ ІМУНІТЕТУ ПРИ ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ
РАН В ЕКОКРИЗОВОМУ ДОНЕЦЬКОМУ РЕГІОНІ В
ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ*

Михайленко В.В. 148
*ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З
МЕДИЧНИМИ ВІДХОДАМИ*

Мосієнко А.С., Поліщук Т.В. 153
НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

СЕКЦІЯ 4.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

Венгер В.В., Романовська Н.І. 156
*ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО
ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ*

СЕКЦІЯ 5.

ПРАВО

Гавенчук А.В. 161
*ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В
УКРАЇНІ*

СЕКЦІЯ 6.

ПСИХОЛОГІЯ, ПЕДАГОГІКА, ОСВІТА, ФІЛОСОФІЯ ТА ФІЛОЛОГІЯ

- Демченко В.М.** 166
*ДЕРЖАВНИЙ ВПЛИВ НА ХУДОЖНЮ ЛІТЕРАТУРУ –
ІМПЕРСЬКА РИСА РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ*
- Кобржицький В.В.** 171
*ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
МЕНЕДЖЕРІВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В
СУСІДНІХ З УКРАЇНОЮ КРАЇНАХ ЄС*
- Лахтаренко Н.В.** 176
*СПОСОБИ АКТИВІЗАЦІЇ УВАГИ СТУДЕНТА ПРИ
ДИСТАНЦІЙНОМУ ВИКЛАДАННІ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ
У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ*
- Орлова К.Є., Сивак О.Б.** 181
*ЕЛЕКТРОННІ БАГАТОМОВНІ АКАДЕМІЧНІ ГАЛУЗЕВІ
СЛОВНИКИ: РОЛЬ ТА ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ*
- П'ятенко В.П., Рябко А.В.** 185
*АВТОМАТИЗАЦІЯ УСТАНОВОК ДЛЯ
ЛАБОРАТОРНОГО ПРАКТИКУМУ З МЕХАНІКИ З
ВИКОРИСТАННЯМ АПАРАТНО-ПРОГРАМНОЇ
ПЛАТФОРМИ ARDUINO*
- Трофименко А.О.** 190
*СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ УМОВ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ
ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО СПІЛКУВАННЯ І
МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ESP*

Шешукова О.В., Поліщук Т.В.

195

*САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ
БЕЗПЕРЕРВНОГО ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ-СТОМАТОЛОГА*

Шановні колеги!

Вітаю вас із виходом матеріалів IV-ої міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні аспекти модернізації науки в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку».

Найголовніше, на мій погляд, досягнення щорічних конференцій, які проводяться у рамках видавничої групи «Наукові перспективи» – це анонсування позитивних прикладів кращого досвіду з питань вирішення проблемних аспектів державного управління, правової сфери, галузі економіки, а, також, «рупор» позитивної енергії і сил редакції, читачів.

У даних матеріалах ви познайомитеся із: особливостями правового регулювання механізмів державно-приватного партнерства у сфері економіки; аспектами економічної стратегії, спрямованої на забезпечення сталого розвитку держави; складністю правового регулювання сфери органічного сільського господарства; інноваційними аспектами ведення зовнішньої торгівлі високотехнологічними товарами; проблемами поводження з медичними відходами; оглядом народних інструментів, що використовуються у різних музичних напрямках української культури тощо.

Бажаю здоров'я, щастя, благополуччя, а, також, творчих успіхів.

З повагою,

Проректор Міжрегіональної Академії управління персоналом, доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'S.O. Romanenko'.

Є.О. Романенко

СЕКЦІЯ 1.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ, САМОВРЯДУВАННЯ І ДЕРЖАВНА СЛУЖБА

Артеменко А.І.

старший викладач,

*Київський національний економічний
університет ім.В.Гетьмана*

Київ, Україна

ДЕМОКРАТИЧНИЙ РОЗВИТОК ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ПЕРІОД ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В період глобалізації спостерігається конкуренція між державами за лідерство демократичного розвитку. Це важливо тому, що це є механізмом, що забезпечує демократичний розвиток та удосконалення державного управління. Демократичний розвиток державного управління декларує закони, які відстоюють такі соціальні, економічні та політичні права, які можуть бути прийнятими в межах окремої держави та глобального світу. Це свідчить про те, що право кожної держави в період глобалізації захищається демократично. Державне управління, яке розвивається демократично та розвивається в період глобалізації, здатне ліквідувати соціальну несправедливість, захистити права громадян кожної держави [1].

Загальносвітова практика державного управління в найбільш успішних країнах свідчить, що засади демократичності й ефективності в державному управлінні взаємно припускають і обумовлюють один одного [2].

Державне управління в період глобалізації може змінювати структуру сучасного світу, а в результаті –

коригувати демократичні системи державного управління та його удосконалювати шляхом зміни стратегій економічного, політичного та духовного розвитку, що породжує суцільну взаємозалежність світу, яка і складає основу його функціонування. Зростаюча взаємозалежність уніфікує й стандартизує умови та фактори розвитку держав та їх потенціалу в протистоянні викликам глобалізаційних процесів, які й стають сьогодні основним критерієм об'єднання держав у відповідні глобальні чи регіональні структури. Протистояти таким глобалізаційним викликам здатна лише та держава, яка має активну систему державного управління, реалізує власну геополітичну стратегію демократичного розвитку, максимально оберігає свій суверенітет, орієнтується в глобальному просторі, а головне - володіє ефективними механізмами демократичного впливу [3].

Демократичний розвиток та удосконалення державного управління як глобального процесу сприяє подальшій демократизації сучасного суспільства, що свідчить про велику появу громадських організацій в різних країнах та їх концептуальне оформлення в різного роду концепціях демократизації. Демократичні концепції громадянського суспільства направлені на створення сприятливих умов для подальшого розвитку громадянського суспільства та зміцнення демократії [4].

Отже, в період глобалізації державне управління здатне демократично розвиватися та удосконалюватися, удосконалюючи правові закони держави, налагоджуючи комунікацію між органами виконавчої влади та певними інститутами, формуючи громадянську культуру суспільства через виявлення активної громадянської позиції.

Список використаних джерел:

1. Войтович Р. Вплив глобальної демократії на розвиток системи державного управління перехідних суспільств/Р.

Войтович//Вісник національної академії державного управління. –К.,2013. –С.5–14

2. Романюк В. О государственном управлении, экономике, политике и децентрализации / В/Романюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://romanyuk.com/2007/03/post.html>.

3. Войтович Р. Вплив глобалізації на систему державного управління:монографія /Р. Войтович. К.:Вид-во НАДУ,2007.–680 С.

4. Воропаєва В.Г. Развитие демократии как глобального процесса/ В.Г.Воропаева //Гуманитарный вестник ЗДІА,2012. – С.233–243.

Аулін О.А.
кандидат філософських наук,
старший науковий співробітник,
Національна бібліотека України
імені В.І. Вернадського
м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ МУСУЛЬМАНСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ: ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Мусульманське середовище незалежної України в процесі свого формування відчуває помітних релігійно-ідеологічних впливів із боку головних світових ісламістських центрів, а також їх традиційних суперників – прихильників суфійської течії в ісламі. Суфіїв можна віднести до представників ісламського традиціоналізму. Для них є характерним толерантне ставлення до інших конфесій та державної влади, у тому числі в країнах з немусульманським правлінням. Зі свого боку ісламізм є реформаторським рухом, підґрунтям якого є так званий салафізм (власна інтерпретація політико-релігійної спадщини «праведних попередників»), такфірізм (звинувачення у невір'ї), джихадізм (хибна інтерпретація джихаду), а також ідеологія «Братів-мусульман» (згідно з якою мусульманське суспільство може використовувати аналогічні західним демократичні норми, але з одночасним збереженням ісламських принципів та цінностей, зокрема верховенства шариату) [1].

Головними центрами з розповсюдження ісламістської ідеології, які впливають сьогодні і на формування мусульманського середовища України, є Держава Катар (ДК), Королівство Саудівська Аравія (КСА) і Турецька Республіка (ТР). У зв'язку з тим, що лівша частка вітчизняних мусульман є сунітами (більш 90%) інформаційний вплив з

боку шийтського Ірану на формування ісламського середовища в Україні є малопомітним.

КСА і Туреччина використовують практично однаковий механізм інформаційного впливу, що складається з трьох основних сегментів теологічного, медійного та державного. У межах першого сегменту розробляються наративи для внутрішнього та зовнішнього використання. Другого - вже розроблені наративи адаптуються для окремих інформаційних кампаній, спрямованих проти зовнішніх або внутрішніх супротивників, і задіюються під час проведення відповідних акцій через можливості державних, а також закордонних ЗМІ. Третій елемент – забезпечує державну підтримку і загальну координацію інформаційними ресурсами. За необхідності проводяться більш складні комплексні заходи, в яких задіяні не тільки ЗМІ, але й представники державної влади, дипломатичних і релігійних кіл.

Різниця у формуванні наративний комплексів у КСА і ТР пояснюється насамперед різними ідеологічними установками. Крім загальної для обох країн прихильності до доктрини панісламізму, для державної інформаційної політики Саудівській Аравії характерним є поширення ідей салафізму (ваххабізму). Для її аналога в Туреччині характерним є поміркований ісламізм з елементами пантюркістських і неоосманських конструктів.

Сучасний Катар є одним із головних, у тому числі інформаційних, спонсорів асоціації «Братів-мусульман». Доха володіє потужним і дуже авторитетним серед різних ісламських спільнот, зокрема в Україні, інформаційним ресурсом Al Jazeera (закриття якого було однією з умов припинення економічного бойкоту країни з боку КСА). В опублікованих матеріалах Al Jazeera ставлення до ісламістів коливається від помірковано-, до нейтрально-позитивного [2]. З іншого боку Al Jazeera виступає з активною критикою салафітського режиму в Саудівській Аравії [3]. Використовуючи потужний вплив Al Jazeera на

загальноісламську аудиторію, Доха намагається скомпрометувати «салафітсько-ваххабітський» іслам» в КСА.

Під час аналізу формування ісламського середовища в Україні слід враховувати, що всі місцеві мусульманські організації мають зв'язки з близькими ним за ідеологією іноземними релігійними центрами.

Наприклад, літературу авторів, близьких до ісламістського руху «Братів-мусульман» в Україні звичайно публікує й розповсюджує Громадський союз «Всеукраїнська асоціація (ГСВА) «Альраїд» та дружні йому мусульманські організації [4, с.111-118]. Інформаційний відділ ГСВА також займається виданням газети «Ар-Раїд» і підтримує 7 інтернет-сайтів. Ідеологічно близьким до ГСВА «Альраїд» є створене у 2008 р. Духовне Управління Мусульман України «Умма». Духовне управління має своє друковане видання – релігійно-просвітницьку газету “Умма” та веб-сайт в Інтернеті. ДУМУ “Умма” активно співпрацює з такими неурядовими організаціями як Федерація ісламських організацій Європи (FIOE), Європейська Рада фетв та досліджень (ECFR), Асамблея імамів Європи (EAMI) тощо. Більшість з них розглядаються дослідниками як частина мережі руху “Братів-мусульман” [5, с.5-8]. З «Альраїдом» також координують свою діяльність колишні кримські салафіти, які є одними із засновників Асоціації мусульман України (АМУ). АМУ займається видавницькою діяльністю, має свій веб-сайт amu.org.ua.

Крім вищенаведених акторів слід враховувати популярність серед українських мусульман катарського медіа-холдингу «Аль-Джазіра», діяльність якого з поширення ідей «Братів-мусульман» стала однією з головних причин введення міжнародних санкцій проти Дохи з боку Саудівської Аравії та її союзників.

З суфійськими орденами в Україні пов'язують діяльність Духовного Управління Мусульман України (ДУМУ), яке, зокрема, здійснює заходи з інформаційної протидії у розповсюдженні ісламістської ідеології у

мусульманському середовищі в Україні. Одним із важливих напрямків діяльності ДУМУ є переклад і видання релігійної літератури. Значна кількість видань присвячена полеміці з салафітськими (ваххабітськими) та ісламістськими (“Брати-мусульмани” і “Хізб ут-Тахрір”) рухами. В 2013 р. ДУМУ було запущено онлайн-радіо Mplus, яке транслює мусульманські програми, підіймає теми культури, традицій, сімейних відносин, праведного способу життя [4, с.40-44].

Отже, на формування ісламського середовища помітного впливу завдають інформаційні ресурси ісламістів і суфіїв. Найбільш активними у цій сфері є основні ідеологічні центри ісламізму: Катар, Саудівська Аравія і Туреччина, де при владі знаходяться помірковані ісламісти. Використання ісламістських інформаційних ресурсів має комплексний системний характер. У них задіяні релігійні, медійні та державні можливості. Сучасне мусульманське середовище України також формується під значним впливом закордонних ідеологічних центрів, які через афільовані з ними організації поширюють ісламістську ідеологію. На системному рівні протидію розповсюдженню ісламістських ідей в Україні здійснює ДУМУ. Проте без державної допомоги зусилля останнього можуть опинитися марними, що в негативний спосіб позначиться на міжнародному іміджі України. Останній набуватиме негативних рис в очах Євросоюзу, що потерпає сьогодні від терористичних та інших проявів з боку радикальних ісламістів. У такому разі євроінтеграційні плани офіційного Києва можуть опинитися під серйозною загрозою.

Список використаних джерел:

1. А.А. Кондраль. Концепция государственного управления в идеологии ассоциации «Братьев-мусульман»
URL: https://www.researchgate.net/publication/342354479_Koncepcia_gosudarstvennogo_upravlenia_v_ideologii_associaci_

Bratev-musulman/link/5ef07a7f299bf1faac6ca0e8/download(дата звернення: 03.11.2020)

2. Ali Younes. Jordan's Islamists hopeful about making electoral gains. - URL: <https://www.aljazeera.com/news/2016/9/20/jordans-islamists-hopeful-about-making-electoral-gains>

3. Khaled A. Beydoun. The Saudi regime does not represent Islam. URL: <https://www.aljazeera.com/opinions/2018/10/20/the-saudi-regime-does-not-represent-islam/>

4. Мусульманська спільнота України: інституціоналізація і розвиток/ О.А. Аулін та ін., за заг. ред. О.А. Ауліна. Вінниця : Консоль, 2016. 400 с.

5. Брильов Д. В. До питання інституалізації мусульманської спільноти України: Духовне управління мусульман України "Умма". *Наукове видання гуманітарно-релігієзнавчий вісник "Софія"*. 2018. № 2 (11). С. 5-8.

Бажора О.О.
аспірант,
Міжрегіональна академія управління персоналом
м. Київ, Україна

ФОРМАЛІЗОВАНА МОДЕЛЬ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВТС

Унікальне місце військово-технічного співробітництва (ВТС) у міжнародних відносинах та розвитку кожної держави визначається тим, що торгівля озброєнням та військовою технікою (ОВТ) уособлює у собі одночасно частину державної економіки та зовнішньої політики.

В умовах російської збройної агресії та подальшого ускладнення політичної і безпекової обстановки довкола України, військово-технічне співробітництво набуває особливої важливості для нашої держави. Актуальність покращення ефективності ВТС визначається низкою факторів, до яких належать необхідність посилення співробітництва зі стратегічними партнерами, зміцнення обороноздатності держави, збільшення фінансових надходжень до державного бюджету тощо.

Разом з тим, останні статистичні дані Стокгольмського інституту досліджень проблем світу (SIPRI) свідчать про втрату нашою державою позицій провідного експортеру ОВТ. Так, за результатами діяльності у 2015-2019 рр. Україна вийшла з десятки найбільших експортерів ОВТ та опинилася на дванадцятому місці, маючи частку у розмірі приблизно 1% від загальносвітового обсягу світового експорту озброєння (у 2010-2014 рр. показник становив 2,8%) [1].

Сучасний оборонно-промисловий комплекс (ОПК) України на сьогодні має потенціал для задоволення значної частини потреб національного сектору безпеки, які збільшилися останнім часом, а також збереження місця серед світових лідерів виробників ОВТ та експортерів військових

послуг. Виконання зазначеного завдання потребує урахування високої динаміки розвитку світового ринку озброєння та послуг, який характеризується такими основними тенденціями:

- постійним збільшенням масштабів торгівлі ОВТ через посилення напруженості у світі. Основними причинами цього слід вважати агресивну політику Росії (її агресія проти України, деструктивні дії стосовно країн Європи, Близького Сходу та в Азії), яка становить загрозовий світовий прецедент, поглиблення протиріч між країнами, що розвиваються, та активізацію терористичної діяльності;

- розвитком нових ринків ОВТ та послуг на фоні збільшення кількості країн з геополітичними амбіціями, які висувають територіальні претензії;

- збільшенням попиту на високотехнологічні зразки озброєння підвищеної ефективності;

- посиленням конкуренції на світовому ринку ОВТ, важливим елементом якої є інформаційний вплив на його учасників. При цьому, у сегменті ОВТ порівняно невисокої вартості, у якому Україна має найкращі показники, конкуренція найбільш гостра (значна кількість виробників, серед яких РФ – найактивніша, застосування брудних інформаційних технологій тощо).

Розвиток зазначених тенденцій об'єктивно вимагає покращення ефективності управлінських рішень щодо розвитку військово-технічного співробітництва, зокрема у частині інформаційно-аналітичного забезпечення. Незважаючи на тривалий термін існування, зазначена проблема залишається не повністю вирішеною [2]. Зокрема, рішення щодо вибору партнерів, визначення номенклатури товарів військового та подвійного використання для експортно-імпорتنих операцій, використання форм і способів реалізації співробітництва, а також представлення військових послуг мають бути забезпечені відповідною інформацією на високому рівні.

Зусилля щодо покращення інформаційно-аналітичного забезпечення військово-технічного співробітництва мають вживатися у контексті реалізації воєнно-технічної політики держави та розвитку ОПК [3]. Одним з напрямів реалізації цього завдання може бути використання формалізованого підходу до прийняття рішень у сфері ВТС, у якому будуть враховані результати аналізу різних аспектів співробітництва. В рамках такого підходу пропонується застосувати модель прийняття рішень, основними складовими якої мають бути:

а) визначення можливостей та потреб підприємств оборонної промисловості, планів товаровиробників різних форм власності щодо виконання діючих контрактів та ухвалення нових домовленостей, стану співробітництва національних товаровиробників з іноземними партнерами, планів участі підприємств у виставкових заходах, наукових конференціях, випробуваннях, намірів підприємств щодо започаткування нових напрямів співробітництва (потенційні партнери, номенклатура товарів для експорту/імпорту, регіони зацікавленості тощо);

б) встановлення зовнішніх факторів, які впливають на розвиток ВТС:

- політичні (воєнно-політичні союзи/коаліції, регіональні відносини, наявність конфліктів, санкційні режими, зміни у стані правових відносин з іноземними державами у військовій сфері, наявність договорів та угод з питань роззброєння, військової діяльності у різних галузях, модернізація системи контролю за виконанням зобов'язань стосовно роззброєння);

- воєнно-стратегічні (спрямованість воєнних доктрин та концепцій розвитку і застосування збройних сил країн регіону, особливості розвитку воєнного мистецтва, наявність високотехнологічного ОВТ, бойовий і чисельний склад та дислокація збройних сил у мирний час, плани розгортання угруповань військ у воєнний час, зміни у підходах до забезпечення бойової і мобілізаційної готовності збройних

сил, застосування регулярних військ та приватних військових компаній для проведення військових операцій);

- воєнно-технічні (стан фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, стан наукової та дослідної роботи, наявність національних теоретичних досліджень та розробок, які можуть бути використані для прориву у воєнних технологіях, зміни у підходах до технічного оснащення збройних сил, залучення спеціальних служб до здобування інформації (матеріалів) стосовно перспективних видів ОВТ, застосування офсетних програм виробництва ОВТ);

- економічні (воєнний бюджет та розподілення витрат по видах збройних сил, стан реалізації програм озброєння збройних сил, можливості щодо активізації виробництва воєнної продукції, система фінансово-економічного забезпечення потреб оборонного сектору іноземних держав);

- інформаційні, зокрема по відношенню до держав-партнерів, конкурентів, потенційних /реальних/ ворогів (загальна спрямованість інформаційної політики держави, особливості організації висвітлення міжнародних та національних подій, основні напрями держави у регулюванні інформаційних потоків, стан фінансування суб'єктів інформаційної сфери, національні та закордонні інформаційні ресурси);

в) визначення ризиків за результатами аналізу факторів, що впливають на розвиток ВТС. Особлива увага має приділятися важливим міжнародним заходам (подіям), які прямо або опосередковано стосуються національних інтересів України. Завчасне складання графіку основних подій, які впливають на стан безпеки України, дозволяє здійснити ефективне прогнозування ускладнення ситуації від ризиків до загроз;

г) накопичення ознак ризиків у сфері ВТС, які узагальнюються у формалізованому вигляді з метою виявлення якісних змін у ситуації довкола відносин України з країнами-партнерами. Накопичення даних та аналіз ознак

загроз здійснюється постійно з метою своєчасного виявлення небезпеки для українського ОПК та відносин України з іноземними державами у сфері ВТС. Класифікація та узагальнення наявної інформації з подальшим опрацюванням висновків щодо рівня загрози здійснюється за кожною групою факторів;

д) опрацювання пропозицій щодо можливих напрямів попередження ризиків та завчасна розробка сценаріїв реагування на ускладнення ситуації з урахуванням широкого спектру ресурсів держави у політичній, безпековій, інформаційній та економічній сферах.

Отже, покращення ефективності управлінських рішень стосовно розвитку ВТС з іноземними державами в умовах збройної агресії та складної економічної ситуації в Україні об'єктивно вимагає підвищення рівня якості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності ОПК зокрема це стосується проведення оцінювання політичних, воєнно-стратегічних, воєнно-економічних, військово-технічних, інформаційних та інших факторів з метою виявлення ризиків.

Прийняття обгрунтованих рішень на підставі оцінки ризиків дозволить вирішувати найбільш важливі завдання держави на ринку озброєння, зокрема:

- забезпечення валютних надходжень у державний бюджет. У складній політичній та економічній ситуації ВТС залишається потужним та достатньо стабільним джерелом валюти для держави;

- імпортозаміщення товарів військового призначення та подвійного використання. Зазначена проблема виникла через російську агресію та розрив коопераційних зв'язків між підприємствами оборонно-промислового комплексу України та російськими виробниками;

- реалізація зовнішньої політики держави. За умови ефективного розвитку, співробітництво у сфері торгівлі озброєнням дозволяє збільшити кількість держав-союзників, поглибити співробітництво з країнами-партнерами, зміцнити зв'язки з США та західними державами.

Список використаних джерел:

1. Trends in International Arms Transfers, 2019. // Stockholm International Peace Research Institute, March, 2020. [Digital source]. – Access mode : <https://www.sipri.org/publications/2020/sipri-fact-sheets/trends-international-arms-transfers-2019> – A title is from a screen.

2. Військово-технічне співробітництво в умовах глобалізації: український вимір: зб. мат-лів «круглого столу» / В. М. Бегма; за заг. ред. О. В. Литвиненка. – Київ : НІСД, 2011. С. 10.

3. Сальнікова О. Ф. Аналіз військово-технічної політики як складової державної політики України. *Науковий вісник НЛТУ України*. Львів, 2014. Вип. 243. С. 388-393.

Білоконь А.І.
слухачка магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я,
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика
м. Київ, Україна*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Первинним фактором розуміння сучасної організації цивільного захисту України, механізмів державного управління та регулювання зазначеної сфери державної діяльності стало визначення історичної послідовності формування національної системи захисту населення і території у надзвичайних ситуаціях. Історичні постулати формування основ цивільного захисту в Україні пов'язують його із становлення і розвитком цивільної оборони СРСР без ширшого огляду історії формування основ цивільного захисту у світовому суспільстві, а також оцінки впливу зростання глобальних цивілізаційних загроз, аналізу історичних фактів, що слугували їх підґрунтям, процесів державного та міждержавного регулювання спрямованих на протидію природним та техногенним загрозам, вивчення закономірностей здійснення заходів державного регулювання у сфері цивільної безпеки населення в Україні у порівнянні із світовими зовнішньополітичними процесами [1].

Значним фактором впливу на історію формування системи цивільного захисту в Україні стало відновлення державності і зміна стратегічного курсу у сферах національної безпеки та оборони країни, спрямована на демілітаризацію країни. У цей історичний період існували дві основні державні системи, функції яких були пов'язані із реагуванням на небезпечні події та захистом населення і

територій від небезпек природного та техногенного характеру: цивільна оборона та пожежна охорона. Не зважаючи на виконання підрозділами пожежної охорони функцій протипожежної служби цивільної оборони, системи мали відокремлений розвиток.

Головним важелем впливу на розвиток цивільної оборони, як системи із захисту населення і територій від масового ураження, виступали зовнішньополітичні аспекти, пов'язані із реагуванням на можливі міжнародні збройні конфлікти. В певний період розвитку за своєю важливістю питання цивільної оборони вийшли на першочерговий державний рівень і у довгий період ескалації світового військового протистояння залишались важливим аспектом державного управління радянської країни. Однак, у період послаблення ризиків виникнення ядерного військового конфлікту, побудована система державного управління у сфері національної оборони почала втрачати доцільність і потребувала реформування із метою адаптації під прогресуючі суспільно-небезпечні загрози природного, а згодом і техногенного характеру. На противагу формування державної системи цивільної оборони, аспектами впливу на розвиток державної системи пожежної охорони виступали внутрішньо-економічні фактори. Пожежна безпека мала вагомий вплив на економічну та громадську безпеку держави, але не виходила за рамки внутрішнього державного управління і носила другорядний характер по відношенню до цивільної оборони. Саме означений історичний факт, на початку новітньої історії розвитку цивільного захисту в Україні, сприятиме ототожненню понять «цивільна оборона» і «цивільний захист» [1].

Слід констатувати наступний факт: на початок формування цивільного захисту у період новітньої історії України обидві системи громадської безпеки країни мали пострадянський формат організації діяльності та потребували на низькому рівні матеріально-технічного забезпечення. Війська цивільної оборони не мали спроможності

забезпечувати високу оперативність реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, що зумовлено структурою їх дислокації і низьким рівнем професійної підготовки військовослужбовців строкової військової служби, а недосконалі організаційно-управлінські функції обмежували можливості моніторингу та адміністративного контролю у сфері цивільного захисту. На більш високому рівні професійної підготовки і готовності до дій у небезпечних ситуаціях знаходились підрозділи державної пожежної охорони. При цьому, запобігання і контроль у сфері пожежної безпеки здійснювався через розвинуту державну систему нагляду. Зазначені внутрішні факти та зовнішньополітичний курс країни на демілітаризацію, обумовили практичні аспекти реформування двох державних систем забезпечення національної безпеки в єдину – Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту, з утворення якої розпочався сучасний період розвитку цивільного захисту України [1].

Розвиток державного управління у сфері цивільного захисту у час новітньої і сучасної історії України відбувався на основі двох систем безпеки, кожна з яких принесла своє вагоме зазначення у формування системи цивільного захисту України. Цивільна оборона – високий рівень управління та організаційної діяльності, а державна пожежна охорона – оперативність дій, розширену мережу сил реагування та систему запобігання і адміністративного впливу. Однак сучасна організаційна модель побудови цивільного захисту не була реалізована в наслідок багатьох факторів, одним із яких є відсутність розуміння стратегічних цілей розвитку. Слід констатувати, що в Україні і досі превалює пострадянська система державного управління у зазначеній сфері. Формально цивільна оборона України припинила своє існування, але кадровий потенціал цивільної оборони продовжує управлінський вплив на організацію діяльності цивільного захисту, підводячи в основу функціонування системи територіально-виробничий принцип побудови, який

не відповідає вимогам сучасного розвитку економіки держави.

Список використаних джерел:

1. О.П.Борис Історичні тенденції формування та розвитку системи цивільного захисту в Україні та світі. Електронне видання «Державне управління: удосконалення та розвиток» № 1. 2016

Бондаренко Р.В.

слухач магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я,
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика
м. Київ, Україна*

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Наслідком швидкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій є зміна наукових картин світу та суттєва трансформація життя суспільства. Інформація усвідомлюється як важливий економічний ресурс. Ефективна організація інформаційних процесів істотно збільшить рентабельність багатьох видів діяльності, сприятиме вирішенню політичних та соціально-економічних проблем. На даний час весь світ опинився перед новими викликами у сфері забезпечення інформаційної безпеки. В сучасних умовах глобалізації інформаційна безпека виступає одним з найголовніших чинників забезпечення умов реалізації національних інтересів, спроможності держави долати кризові явища при зовнішній агресії. Особливо гостро це питання привертає увагу до тих процесів, що відбуваються в Україні в умовах гібридної війни та окупації частини української території.

Своєчасні ефективні заходи з управління інформаційною безпекою з боку держави, як основного суб'єкта забезпечення інформаційної безпеки, здатні подолати загрози соціально-економічному та політичному життю країни.

Інформаційній безпеці сьогодні приділяється значна увага як науковців, так і держави. В даний час у науковій літературі склалося три основні концептуальні підходи до визначення сутності інформаційної безпеки:

- інформаційна безпека як складова національної

безпеки;

- інформаційна безпека як стан захищеності інформаційного середовища та національних інтересів від можливих загроз;

- інформаційна безпека як стан системи, який здатний забезпечити цільові параметри безпеки.

Під інформаційною безпекою розуміють якість захищеності об'єкта, яким найчастіше виступає інформація, дані та ресурси системи. Безпека інформації – це стан захищеності даних, що забезпечує їх доступність, конфіденційність та цілісність. На думку В. С. Цимбалюк, А. В. Бабінської, під інформаційною безпекою України слід розуміти стан захищеності її національних інтересів в інформаційній сфері, що визначаються сукупністю збалансованих інтересів особи, суспільства та держави [1, с. 23]. О. А. Ніщименко вважає, що інформаційна безпека це стан захищеності національних інтересів України в інформаційній сфері, що складаються з сукупності збалансованих інтересів особи, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз, що відповідає принципу забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері [2, с.19]. На думку Л. О. Кочубей, інформаційна безпека – це такий стан захищеності життєво важливих інтересів, а, отже, й інформаційної озброєності держави, суспільства, особистості, за якого жодні інформаційні впливи на них неспроможні викликати деструктивні думки і дії, що призводять до негативних відхилень на шляху стійкого прогресивного розвитку названих суб'єктів [3, с. 221–222]. За визначенням В. В. Шемчука, інформаційна безпека – це правовідносини, що виникають під час здійснення превентивних і захисних заходів в інформаційному середовищі людини, суспільства та держави [2, с. 23].

Інформаційна безпека це стан захищеності особи, суспільства, держави від інформації, що носить шкідливий або протиправний характер та від інформації, що чинить

негативний вплив на свідомість особистості, перешкоджає сталому розвитку особи, суспільства й держави. Інформаційна безпека забезпечує сталий розвиток особи, суспільства, держави та захищає інформаційну інфраструктуру (комп'ютери, інформаційно-телекомунікаційну інфраструктуру).

Проблема забезпечення безпеки інформації не є новою. Впродовж багатьох років суспільство вирішує завдання зі створення засобів та систем зберігання, обробки, передачі та захисту інформації. На рис.1 зображено загальну концепцію побудови систем захисту інформації. Дана концепція має забезпечити єдність принципів формування та проведення заходів державного управління на всіх етапах системи захисту інформаційної сфери.

Рис. 1. Система захисту об'єкта

Забезпечення інформаційної безпеки здійснюється на основі поєднання законодавчої, правоохоронної, судової, контрольної та інших форм діяльності державних органів у взаємодії з органами місцевого самоуправління, організаціями та громадянами. Основний вектор державного

управління у сфері інформаційної безпеки спрямований на виявлення та нейтралізацію існуючих ризиків інформаційній безпеці з врахуванням усіх чинників, що мають вплив як на державні структури так і на інформаційні системи.

Список використаних джерел:

1. Цимбалюк В. С., Бабінська А. В. Правове регулювання інформаційної безпеки в Україні: проблеми теорії та практики. Адміністративне право і процес. 2014. № 2 (8). С.22–30. URL: [http:// http://view/18/4-8-2014-pdf](http://http://view/18/4-8-2014-pdf)

2. Ніщименко О. А. Інформаційна безпека України на сучасному етапі розвитку держави і суспільства. Наше право. 2016. № 1. С. 17–23.

3. Кочубей Л.О. Інформаційна безпека держави: інструменти захисту українського інформаційного поля. Наукові записки Інституту політ. і етнонаці. досліджень імені І. Ф. Кураса. 2015. Вип. 3 С. 220–237.

Буканов Г.М.

кандидат політичних наук, доцент, докторант кафедри
менеджменту та управління проектами,
*Дніпропетровський регіональний інститут
державного управління Національної Академії
Державного Управління При Президентові України
м. Дніпро, Україна*

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ І НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ

Необхідність упровадження політики сталого розвитку на регіональному рівні обумовлена розумінням того, що він має починатися та підтримуватися на базовому рівні і, відповідно, забезпечення такого розвитку повинно здійснюватися знизу-вверх, тобто від конкретної громади і регіону до національного і світового масштабу. В цілому діяльність сталих регіональних громад спрямована на забезпечення підвищення якості життя свого населення без загрози його погіршення в інших регіонах; підтримання екосистем у власних межах; забезпечення ефективної державної підтримки діяльності регіональної громади; створення умов для економічної безпеки. Сталий розвиток на регіональному рівні та формування сталої громади регіону передбачає досягнення екологічної, соціальної та економічної рівноваги локальних утворень. А в контексті євроінтеграційних процесів в Україні особливої актуальності набуває формування державної (національної) і регіональної екологічної політики відповідно міжнародних і європейських стандартів, тому важливо визначити основні орієнтири формування і реалізації екологічної політики в Україні.

Проблемам, євроінтеграційних орієнтирів і напрямків формування екологічної політики в контексті сталого

розвитку регіонів в Україні присвячено роботи відомих науковців та фахівців, таких як: В. Андронов, Н. Андрусевич, Г. Білявський, В. Бугас, Д. Ветвицький, І. Драган, О. Заржицький, В. Кравців, О. Лазор, Л. Мельник, М. Микієвич, О. Мордвінов, В. Потапенко, Л. Яценко та ін.

В Україні, склалася неефективна та екологічно небезпечна структура природокористування. Важливими завданнями у запобіганні цієї проблеми є: зупинення занепаду природних екосистем, сталий розвиток на регіональному рівні та формування сталої громади регіону, що передбачає забезпечення екологічної, соціальної та економічної рівноваги, високого рівня життя та якості життя теперішніх та майбутніх поколінь України і запровадження нової, побудованої на найкращих досягненнях, європейської моделі природокористування.

В Українському законодавстві державна екологічна політика визначається як «система специфічних політичних, економічних, юридичних та інших заходів, щовживаються державою для управління екологічною ситуацією, забезпечення раціонального використання природних ресурсів на території України та забезпечення гармонійного, динамічно збалансованого розвитку економіки, суспільства, природи» [1, с.12], а в прийнятому Законі України «Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року» метою екологічної політики є досягнення задовільного стану навколишнього середовища шляхом впровадження екосистемного підходу у всі напрямки соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на безпечне навколишнє середовище, впровадження збалансованого природокористування, збереження і відтворення природних екосистем [2].

Виходячи з цього документу, серед основних євроінтеграційних орієнтирів формування екологічної політики в Україні на регіональному рівні можна виділити: по-перше, адаптація і приведення національного екологічного

законодавства до європейських стандартів, і, по-друге, впровадження європейського досвіду застосування інноваційних механізмів реалізації екологічної політики (економічні інструменти, екологічний менеджмент, екологічний моніторинг і аудит, екологічні стандарти, електронне екологічне урядування тощо).

Реалізація екологічної політики потребує ефективного функціонування системи екологічного законодавства, спрямованого на досягнення національних пріоритетів. Основними вимогами до такого законодавства є його відповідність Конституції України, наближення до відповідних директив Європейського Союзу (ЄС), забезпечення впровадження та імплементації міжнародних екологічних угод, стороною яких виступає Україна. Таке законодавство повинно сприяти ефективному застосуванню відповідних економічних і організаційно-управлінських інструментів для стимулювання впровадження екологічних технологій, розв'язанню екологічних проблем на регіональному рівні.

Угода про асоціацію з ЄС не тільки відкрила нові перспективи у соціально-економічному розвитку, але й обумовила появу нових викликів у процесах економічної модернізації України. Насамперед, Україна зобов'язана узгодити свою національну стратегію розвитку із вимогами ЄС і міжнародними зобов'язаннями зі сталого розвитку загалом та екологічними зокрема. Таким чином, проголошений Україною курс на європейську інтеграцію, передбачає адаптацію вітчизняного природоохоронного законодавства та запровадження сучасних підходів до забезпечення екологічної безпеки відповідно до принципів Європейського Союзу.

У світових політичних реаліях сьогодення пріоритетного значення набула регіональна політика ЄС, де екологічна складова посідає одне із центральних місць. Основною метою регіональної екологічної політики ЄС є забезпечення гармонійного і сталого розвитку європейських

регіонів. Варто наголосити на тому, що регіональна екологічна політика ЄС є невід'ємною компонентою загальноєвропейської політичної стратегії, метою якої є вироблення і впровадження принципів взаємовідносин центру національних держав із регіонами та оздоровлення довкілля [3, с. 5–11]. Загалом екологічна політика є однією з пріоритетних сфер для Об'єднаної Європи, а ЄС вважається світовим лідером у позитивній реалізації екологічної політики та успішно вирішує низку екологічних проблем континенту.

Станом на сьогодні багато директив ЄС вже імplementовано в українське екологічне законодавство, але такі сектори як управління відходами, промислове забруднення покладені для виконання в Законі України «Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

Одним із пріоритетів євроінтеграції в сфері екології є впровадження європейського досвіду застосування інноваційних механізмів реалізації екологічної політики. Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, наша держава отримала інструмент та дороговказ для своїх перетворень.

Актуальним напрямком євроінтеграції в екологічній сфері є впровадження електронного урядування. Концепція екологічного урядування у сфері реалізації екологічної політики (особливо на регіональному рівні) відповідає сучасним трендам в державному управлінні, сприяючи доступності і прозорості у взаємодії держави, бізнесу і громадськості у вирішенні екологічних проблем.

Список використаних джерел:

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон

України від 21 груд. 2010 р. № 2818-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2818-17/page>.

2. Закон України «Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Вісник Верховної Ради України. 2019. № 16. ст.70. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19?lang=uk>

3. Шамборовський Г.О. Регіональна політика Європейського Союзу: навч. посіб. К.: Знання, 2011. 187 с.

Грехов В.А.
аспірант кафедри суспільного розвитку і
суспільно-владних відносин,
*Національна академія державного управління
при Президентові України
м. Київ, Україна*

СОЦІАЛЬНО-ЦІННІСНІ ЗАСАДИ НА ЯКИХ ГРУНТУЮТЬСЯ ПЕРЕДВИБОРЧІ МЕСЕДЖІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ УГОРЦІВ В УКРАЇНІ НА МІСЦЕВИХ ВИБОРАХ 2020 РОКУ

25 жовтня 2020 року в Україні пройшли чергові місцеві вибори. Це були перші вибори, що відбулися в реаліях нового адміністративного територіального устрою держави і тим самим логічно завершили реформу децентралізації. Залишивши у місцевих бюджетах більшість податків, децентралізація суттєво збільшила повноваження органів місцевого самоврядування, закладаючи фундамент для їх більшої автономності. Окрім того, базовою одиницею нового адміністративного територіального устрою стала об'єднана територіальна громада (ОТГ) [1].

Завдяки цьому, було створено додатковий системний механізм для формування та реалізації державної етнополітики, що є якісним показником раціонального управління. Остапець Ю.О. вказує, що :«Становлення та консолідація демократичних систем, процеси поширення демократичних норм і стандартів передбачають системне врахування інтересів національних меншин щодо включення їх до системи управління, представництва в уряді, залучення до представницьких, законодавчих органів. Створення повноцінних умов, запровадження дієвих правових механізмів для ефективної участі меншин має розглядатися державами не тільки як правове зобов'язання, а і як невід'ємний елемент раціонального управління» [2].

З реформою децентралізації місцеве самоврядування

отримало більше повноважень, а отже і представники етнонаціональних спільнот, будучі обраними до органів місцевого самоврядування, отримали додаткову можливість бути залученими до місцевої системи управління та формування місцевої політики.

У етноконтактних регіонах України процес об'єднання громад відбувався по різному. Найбільш повільну динаміку об'єднання громад демонструвала саме Закарпатська область. Пов'язують це з надмірною політизацією реформи та складністю етнонаціональних відносин у регіоні [3].

У Закарпатській області існує декілька районів проживання етнотриманого населення. Берегівський район до липня 2020 року був найбільшим угорським районом в Україні, домінуючою етнічною спільнотою були саме угорці (76% місцевих жителів). 17 липня 2020 року Верховна Рада України прийняла постанову «Про утворення та ліквідацію районів» і об'єднала Берегівський район з Виноградівським районом, тим самим зробивши укрупнений Берегівський район. Таким чином частка угорців зменшилась до 43% серед загальної кількості населення новоутвореного району [4].

Водночас результати місцевих виборів 25 жовтня 2020 року вказують на те, що представники угорських політичних партій отримали 42,85% місць у Берегівській районній раді (12,5% у Закарпатській обласній раді). Попри зменшення загальної кількості представників угорського етносу в районі, угорським партіям вдалось отримати переважну кількість голосів в окрузі, здобувши таким чином своїм представникам найбільше місць у районній раді. Використовуючи передвиборчі меседжі, які ґрунтувалися на спільних соціально-культурних засадах, партії змогли мобілізувати угорську етнотриманоту [5].

Значні результати на місцевих виборах 2020 року угорські партії в Україні демонстрували в усіх етноконтактних регіонах Закарпатської області де була велика кількість етнічних угорців, а також в об'єднаних територіальних громадах. Враховуючи, що після реформи

децентралізації саме у громадах передбачається вирішення питань місцевого значення, а угорська представники місцевого самоврядування будуть реалізовувати інтереси своєї етноспільноти, варто проаналізувати виборчі меседжі та передвиборчі програми, які ґрунтувалися на спільних соціально-культурних засадах для угорців, що проживають в Україні.

Загалом на Закарпатті представлені дві найчисельніші угорські політичні партії, це «КМКС» Партія угорців України та УМДС – Демократична партія угорців України. Однак через, те що УМДС – Демократична партія угорців України у передвиборчий період зайняла пасивну позицію та уклала меморандум з політичною партією «Слуга Народу», більшу кількість голосів виборців отримала саме «КМКС» Партія угорців України.

Було проаналізовано один із інструментів взаємодії з виборцем, а саме інформативні й рекламні дописи на офіційній сторінці партії у соціальній мережі facebook з 05.09.2020 по 25.10.2020 року та передвиборча програма на офіційному сайті партії [6].

У своїх передвиборчих меседжах «КМКС» Партія угорців України орієнтується на етнокультурну ідентичність, надаючи аксіологічну роль національним стравам, одягу та пісням. У дописах майже не використовується українська мова та відсутня інтеграція у загальнодержавний політичний контекст, як це робили інші політичні сили регіону.

Критикується українська система загальної середньої освіти, та прийнятий 16 січня 2020 року Закон України «Про повну загальну середню освіту» як такий, що не дає вивчати угорську мову у достатній кількості та унеможливило розвиток етномовної ідентичності.

Окремою цінністю є збереження тісних політичних, економічних та соціальних зв'язків зі своєю країною походження. Для «КМКС» Партія угорців України, Угорщина є першочерговим стратегічним партнером з яким буде побудована тісна комунікація та співробітництво задля

побудови інфраструктури шкіл, доріг, садочків та лікарень європейського рівня.

Проаналізувавши передвиборчі меседжі та програму стає очевидним, що «КМКС» Партія угорців України не передбачає інтеграцію до загальнодержавного культурно-ціннісного виміру у найближчому часі.

Отже, враховуючи роль державної етнополітики як механізму спрямування на досягнення стабільності багатонаціонального суспільства через урахування ціннісних потреб, розв'язання етнічних протиріч та формування загальнодержавного культурно-ціннісного виміру [7]. Державна етнополітика розуміючи соціокультурні цінності, що поділяє етнонаціональна спільнота угорців у Закарпатській області мусить враховувати важливість аксіологічної ролі освіти, етнокультурної ідентичності, збереження зв'язків з країною походження етноспільноти та потребу у об'єктах соціально-культурного спрямування.

Таким чином створюється перспектива подальших досліджень і аналіз соціально-ціннісних засад які варто враховувати при формуванні етнополітики в сучасній Україні.

Список використаних джерел:

1. До питання про реформу адміністративно-територіального устрою та конституційне регулювання. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/11333>
2. Остапець, Ю. О. "Електоральна поведінка та представництво в органах влади угорської громади Закарпаття." Гілея: науковий вісник 113 (2016): 392-397.
3. Асоціація сприяння самоорганізації населення. «Об'єднання громад в етноконтактних регіонах: особливості та перспективи» (2019). Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/505/1.pdf>
4. Заява Товариства угорської культури Закарпаття щодо зміни адміністративного поділу області. Режим

доступу: <http://politika.ko.net.ua/?p=10653>

5. Центрально Виборча Комісія. Місцеві вибори 2020. Режим доступу: https://www.cvk.gov.ua/pls/vm2020/pvm057pid112=12pid102=9129pf7691=9129pt001f01=695rej=0pt00_t001f01=695.html

6. Офіційний сайт «КМКС» Партія угорців України. Режим доступу: <https://kmksz.com.ua/>

7. Підбережник, Н. П. "Виклики та загрози у сфері етнополітичних відносин в Україні на сучасному етапі." Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. Серія: Державне управління 2 (2018): 68-75.

Гуменюк В.В.
старший науковий співробітник,
*Державна установа «Інститут економіки
та прогнозування НАН України»*
м. Київ, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Питання конкурентоспроможності національної економіки є предметом багатьох теоретичних і прикладних досліджень ще з часів Адама Сміта, причому досі немає усталеної точки зору стосовно формування конкурентоспроможної економіки держави і розуміння її як економічної категорії. Вона розглядається, як правило, у різних аспектах конкурентоспроможності – від окремих компаній чи товарів до окремих держав та їх інтеграційних об'єднань чи певних регіональних ареалів світової економіки, наприклад, Центральна Америка, Південно-Східна Азія, Австралія і Океанія тощо.

Водночас, має місце і певний скептицизм щодо доцільності застосування терміну «конкурентоспроможність» до національної економіки [1]. Так, як зазначає М.Портер, національна конкурентоспроможність стала одним із центральних предметів турботи уряду і галузі в кожній державі. Проте, незважаючи на всі дискусії, дебати і публікації на цю тему, до теперішнього часу немає виразної теорії, що пояснювала б суть національної конкурентоспроможності. Більше того не існує навіть загальноновизнаного визначення терміну конкурентоспроможність стосовно держави. І коли поняття конкурентоспроможної компанії цілком зрозуміле, цього не скажеш про поняття конкурентоспроможної країни [3, с.209].

З іншого боку, П. Кругман стверджує, що економічний зміст поняття національної конкурентоспроможності

зводиться до поняття продуктивності і не має сенсу стосовно національної економіки, а одержимість конкурентоспроможністю не лише помилкова, але й небезпечна манія [4].

Водночас, у міжнародних співставленнях країн практикується багатофакторний підхід до оцінки конкурентоспроможності національної економіки, що використовується Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ) для оцінки індексу глобальної конкурентоспроможності (GCI). Зокрема, ВЕФ, який вимірює конкурентоспроможність країн з 1979 р., визначає міжнародну конкурентоспроможність національної економіки як сукупність інститутів, заходів державної політики і факторів, що визначають рівень продуктивності країни [5]. Інші визначення можуть дещо відрізнятися, але практично всі містять посилання на продуктивність.

Аналіз наукових публікацій, матеріалів міжнародних організацій і висновків суб'єктів експертного середовища свідчить про багатоплановість як власне поняття конкурентоспроможності національної економіки, так і факторів (внутрішніх і глобальних), що визначають (сприяють чи пригнічують) її становлення.

У контексті проведеного дослідження пропонується розглядати цю економічну категорію у нетрадиційному новому аспекті (нарівні із багатьма існуючими), що не представлений у відомих нам наукових публікаціях та стосується публічних закупівель. В цьому аспекті конкурентоспроможність пов'язується виключно з національною економікою і розуміється не в сенсі змагання (конкуренції) з економікою іншої держави або між компаніями різних держав за певні ринки чи ресурси, а в контексті *спроможності національної економіки забезпечувати* потреби держави (в особі замовників) у необхідних товарах (роботах, послугах), що виготовляються (виконуються) на її території з використанням переважно місцевих ресурсів (матеріальних та трудових), шляхом

застосування встановлених процедур її закупівлі. Таке розуміння конкурентоспроможності національної економіки дозволяє розкрити її потенціал на ринку публічних закупівель як з боку попиту, забезпеченого державними коштами замовників, так і з боку пропозиції, забезпеченої продукцією, ресурсами і потужностями відповідних вітчизняних виробників. Прикладом ефективності подібної політики може бути майже дев'яностолітня (з 1933 р.) практика США стосовно захисту національного ринку публічних закупівель, що регулюється системою законодавчих актів, відомих як закони «Купуй американське» («The Buy American Act»), «Купуй в Америці» («The Buy America Act») та Поправка Беррі (Berry Amendment).

Новий підхід до розуміння конкурентоспроможності в сфері публічних закупівель може стати основою для вдосконалення інституційного середовища та державної регуляторної політики, що є актуальним з огляду на посилення негативних тенденцій, пов'язаних з корупційними й іншими протиправними діями учасників тендерів, домінуванням цінового критерію у виборі постачальників, внаслідок чого товари іноземних виробників часто отримують переваги в конкуренції з аналогічними за споживчими якостями вітчизняними товарами, що призводить до використання державних коштів на фінансування економіки інших країн та не сприяє розвитку внутрішнього виробництва. Це є результатом безвідповідальної політики влади у формуванні інституційного середовища ринку публічних закупівель, попит на якому вимірюється сотнями мільярдів гривень, зокрема у 2019 р. склав понад 14% ВВП країни, Маючи у своєму розпорядженні такий потужний ресурс коштів, держава повинна більш активно провадити політику виважених національно орієнтованих інституційних змін у сфері публічних закупівель задля підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки у згаданому вище аспекті. При цьому слід мати на увазі, що за

нинішнього кризового стану економіки України застосування на ринку публічних закупівель без жодних винятків і застережень національного режиму до іноземних учасників закупівель фактично є інструментом підтримки їх конкурентних переваг порівняно з вітчизняними виробниками, що не відповідає публічному інтересу і знижує суспільну ефективність закупівель, завдаючи шкоди конкурентоспроможності національної економіки.

Таким чином, на часі є необхідність розробки нових теоретичних підходів до вдосконалення регуляторної політики з метою реалізації потенціалу державних закупівель в Україні як фактору розвитку національної економіки шляхом запровадження селективних цінових преференцій до певного кола вітчизняних підприємств. Важливим етапом цієї роботи може стати законопроект [6] щодо підтримки вітчизняного виробника, який нещодавно прийнятий Верховною Радою України у першому читанні.

Список використаних джерел:

1. Grauwe P. Introduction. In P. De Grauwe (Ed.), *Dimensions of competitiveness*. Cambridge: MIT Press, 2010.

2. Krugman P., Obstfeld, M. *International economics: theory and practice*, 7th ed. Addison-Wesley, Boston, 2005. 680 p.

3. Портер М.Э. Конкуренция. – М.: Изд. дом «Вильямс», 2005. 608 с.

4. Кругман П. Конкуренетоспособность: опасная мания // *Экономическая политика*. 2008. – №6. С.162–174.

5. What is Competitiveness? // *The World Economic Forum*: веб-сайт. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/09/what-is-competitiveness/> (датазвернення: 30.11.2020).

6. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо створення передумов для сталого розвитку та модернізації вітчизняної промисловості»

(№3739). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69275 (дата звернення: 30.11.2020).

Ігнатюк О.Б.

слухач магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я,
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика
м. Київ, Україна*

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В ПРАВОВОМУ ПОЛІ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

В науковій літературі визначають поняття «публічне адміністрування», використовуючи широкий та вузький підхід. Так, О.В. Кузьменко надає перевагу вузькому визначенню «публічного адміністрування» як діяльності публічної адміністрації щодо задоволення загальних публічних інтересів соціуму [1, с.21].

Більш широкий підхід у науковців, які вважають, що публічне адміністрування – це:

– механізм, який з одного боку забезпечує надання суспільству послуг щодо законодавства, з іншого боку – реалізацію обраного типу політики, яку втілюють державні службовці, яким було делеговано повноваження під час волевиявлення народу на виборах, як в межах країни, так і закордоном, у всіх напрямках її прояву [2, с. 389].

– процесом реалізації владних функцій органами державної влади та місцевого самоврядування, який забезпечує ефективну взаємодію останніх із представниками громадянського суспільства та створює умови для функціонування влади як публічної категорії [3, с.264].

– злагоджена законна діяльність публічних органів управління трьох сфер влади, законодавчої, виконавчої та судової, що з усією ієрархією публічно-адміністративних інститутів спрямована на досягнення ефективного функціонування соціуму задля зміцнення економічної,

політичної та соціальної сфери, а також, урахування інтересів усіх соціальних груп і прошарків населення та зміцнення на цій основі соціальної злагоди та єдності народу [4, с.13].

– суспільно-політична влада, основні види якої: 1) влада народу як безпосереднє народовладдя, безпосередня демократія (вибори, референдуми); 2) державна влада – законодавча, виконавча, судова; 3) місцеве самоврядування – місцева публічна влада, що здійснюється, зокрема, територіальними громадами, представницькими органами місцевого самоврядування (радами), виконавчими органами – рад, сільськими, селищними, міськими головами тощо [5, с.208].

В той же час, В.Б. Авер'янов визначає, що державне управління – це регулюючий та організаційний вплив держави на свідомість, діяльність особи і громадянина, суспільні процеси, поведінку, з метою здійснення функцій держави та досягнення цілей, відображених у Конституції та законодавчих актах, через діяльність органів державної влади, наділених необхідною компетенцією шляхом запровадження державної політики, виробленої політичною системою та законодавчо закріпленої [6, с.103].

О. А. Задихайло стверджує, що сутність понять «державне управління» та «публічне адміністрування» є елементами категорії управління і співвідносяться між собою як одне поняття та його частини, які характеризуються спільними та відмінними рисами, що виключає можливість їхнього ототожнення. Державному управлінні найбільш притаманною рисою є державно-владний вплив на суспільні відносини. Щодо публічного адміністрування необхідно зазначити, що воно більшою мірою є діяльністю професійних управлінців (державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування), пов'язану з виконанням законів та рішень уряду, органів місцевого самоврядування, організацією роботи апарату управління, а також з наданням адміністративних послуг [7, с.47-48].

Погоджуємося з твердженням О.А. Задихайла лише в

частині неототоження понять «державне управління» та «публічне адміністрування». Вважаємо, що публічне адміністрування є відгалуженням державного управління та охоплює громадське управління, що дещо розширює поле самого управління та виходить за межі державного, що відповідає принципам демократичності. Вважаємо, що при формуванні принципів публічного адміністрування беззаперечно повинні враховуватися принципи державного управління, так як вони є тим інститутом, на основі якого формується публічне адміністрування.

Список використаних джерел:

1. Кузьменко О. В. Правова детермінація поняття «публічне адміністрування» / Юридичний вісник. – 2009. – №3. – С. 20–24.

2. Семенчук Т. Б. Сутність категорії «публічне адміністрування» та передумови її формування / Т. Б. Семенчук. // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – №42. – С. 385–390.

3. Шура Н. О. Принципи публічного адміністрування як регулятор соціально-економічних процесів у національній економіці / Економіка та управління національним господарством. – 2016. – №14. – С. 260–263.

4. Аріфходжаєва Т. Б. Поняття публічного адміністрування у сфері соціального захисту населення [Електронний ресурс] / Т. Б. Аріфходжаєва // Форум права. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: [file:///C:/Users_4%20\(1\).pdf](file:///C:/Users_4%20(1).pdf).

5. Максименюк М. Ю. Філософські засади публічного адміністрування./ Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2015. – №61. – С. 206–223.

6. Текст лекцій з дисципліни «Публічне адміністрування» / С. І. Чернов, С. О. Гайдученко. – Харків: ХНУМГ, 2014. – 97 с.

7. Авер'янов В. Г. Державне управління: теорія і

практика / В. Г. Авер'янов. – Київ: Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.

8. Задихайло О. А. Співвідношення понять «державне управління», «публічне управління» та «публічне адміністрування в категоріальному апараті адміністративного права / О. А. Задихайло. // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО». – 2020. – №31. – С. 43–48.

Клименко А.В.
слухачка магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я,
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика
м. Київ, Україна*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

Серед актуальних завдань в побудові правової держави, що стоять на сьогодні перед країною і суспільством, пріоритетним напрямком являється розвиток громадського управління, зокрема його історичні, політичні, економічні та соціальні складові. У світлі реалізації даних завдань вимагають подальшого дослідження питання, що стосуються способів та форм інформаційного забезпечення. У сучасній публіцистичній літературі все частіше зустрічаються думки, що не існує універсальних методів побудови і управління тією чи іншою державою.

За останні роки спостерігається тенденція загальної комп'ютеризації, що стосується всіх видів діяльності. За допомогою інформаційного забезпечення можна представити інформацію в зручному для конкретного користувача вигляді, прискорити та спростити операції з її введення та обробки, підвищити наочність і простоту необхідних звітів. Сьогодні в процесі господарювання, застосування інформаційного забезпечення в органах публічної влади надає перспективний шанс знизити затрати часу на реалізацію роботи співробітниками та заощадити фінансові ресурси, та основне завдання вчасно забезпечувати державний апарат необхідною інформацією, тому актуальним являється розгляд інформаційного забезпечення органів публічної влади.

На сучасному етапі одним із найбільш потужних інструментів функціонування органів публічної влади є

імплементация сучасного інформаційного забезпечення, за допомогою якого стають можливими застосування інноваційних інструментів задля якісного обслуговування громадян; сприяючи підвищенню ефективності роботи та формування оптимізації, формалізації, та опис поточних процесів; оформлення документації; автоматизація організаційних процесів органів публічної влади, а також імплементация та супровід програмних продуктів [1, с. 136-137].

За результатами нашого дослідження, можна зробити висновок, що переважно науковці розглядають поняття «інформаційне забезпечення» з двох точок зору: як діяльності, що пов'язана з опрацюванням інформації на всіх етапах її проходження аж до кінцевого результату, та як системи показників, які потрібні для визначення стану системи управління чи основою для визначення кращої альтернативи у процесі прийняття управлінського рішення [9, с. 120].

Зазначене вище свідчить про відсутність єдності наукового співтовариства стосовно змісту терміну «інформаційне забезпечення», яке визначає поле для роздумів для виділення його узагальнюючих ознак. З наведених трактувань поняття «інформаційне забезпечення» можна виокремити наступні його загальні ознаки: метою являється задоволення інформаційних потреб і забезпечення реалізації інформаційних прав органів публічної влади; ресурсом являється інформація, вид, якість, обсяг, структура, форма, термін і носії використання, якого визначаються інформаційними потребами та правами органів публічної влади; змістом являється безперервний процес, що складається з різних видів інформаційної діяльності в системі органів публічної влади; до методів відносять створення, використання, дослідження, зберігання, захист, передача, обробка, знищення інформації в діяльності системі органів публічної влади; фінансові інвестиції забезпечують органи публічної влади інформаційними системами, мережами,

ресурсами та інформаційними технологіями, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки; заходи з реалізації інформаційного забезпечення складаються з комплексу нормативно-правових, організаційно-управлінських, науково-технічних та інших заходів.

В результаті проведеного дослідження, було підтверджено той факт, що поняття «інформаційне забезпечення» являється варіантним та немає чіткого трактування. Безсумнівно, що інформаційне забезпечення являється базою для реалізацій управлінської діяльності, котрий містить інформацію, потрібну для ефективного процесу інформаційної діяльності органів публічної влади, що в свою чергу, передбачає продуктивну діяльність державної установи. Оскільки діяльність органів публічної влади залежить від повноти та якості інформаційних ресурсів, які вони застосовують при вирішенні відповідних завдань. Інформатизація органів публічної влади являється складним багатогранним механізмом, імплементація якого полягає в активізації його ключових функцій: інформаційна логістика, інформаційна підтримка, інформаційний супровід тощо.

У загальному вигляді перспектива поліпшення інформаційного забезпечення функціонування системи місцевого самоврядування в Україні пов'язана з вирішенням цілого комплексу питань правового, організаційного, методичного характеру. І перш за все — це необхідність централізації інформації на основі створення єдиної для всіх структур місцевого самоврядування інформаційної системи даних. Також важливим є уніфікація веб-сайтів органів місцевого самоврядування з точки зору надання інформації, що дозволяє населенню оцінювати ефективність і результативність публічної влади.

Список використаних джерел:

1. Кравець В. І., Слісаренко Т. В. Використання інформаційних технологій для підвищення ефективності управління підприємством. Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. Ужгород : Гельветика, 2017. Вип. 13. Ч.1. С. 136-140.
2. Набока Л. В., Нікітенко О. Є. Сутність інформаційного забезпечення діяльності органів публічної влади в умовах розвитку інформаційного суспільства. Регіональне управління та місцеве самоврядування. Актуальні проблеми державного управління. 2019. №. 1(55). С. 118-125.

Кузьміна В. В.
студентка кафедри публічного управління
та адміністрування,
Херсонський національний технічний університет
м. Херсон, Україна

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Підвищення кваліфікації посадових осіб публічного управління, а сьогодні це і державні службовці органів влади, керівники підприємств і організацій державної форми власності, і посадові особи органів місцевого самоврядування, не втрачає своєї актуальності. Удосконалення роботи щодо підвищення кваліфікації здійснюється у напрямі пошуку нових форм та методів навчання, які дозволять посадовцям досягти бажаної мети.

Ефективність публічного управління безпосередньо залежить від якості функціонування органів державної служби, основою якого є корпус висококваліфікованих управлінців – державних службовців. Цей корпус поділяється на окремі команди, місія кожної з яких залежить від функціонального спрямування державного органу, його статусу, компетенцій у сфері управлінського впливу. Суттєвою ознакою спроможності кожної групи забезпечити певну результативність є професіоналізм спеціалістів у сфері державної служби, який формується на основі освіти, досвіду та фаху, а також залежить від ділових і особистих якостей особи.

Працівники органів місцевого самоврядування Об'єднаних територіальних громад у 2018 році брали участь у безкоштовному навчанні, організованому обласними Центрами перепідготовки та підвищення кваліфікації (94,4%), асоціаціями органів місцевого самоврядування (90,3%) і зовнішнім провайдером в рамках проекту технічної допомоги, де сама ОТГ не є бенефіціаром (82,0%). Про стійке

бажання та усвідомлення необхідності підвищення професійного рівня з боку посадовців органів місцевого самоврядування свідчить той факт, що 22,2% опитуваних заявили про те, що навчання оплачувалося працівниками самостійно [1].

У 2019 році Національне агентство України з питань державної служби (НАДС) підготувало Доповідь щодо стану системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їхніх перших заступників і заступників посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад. Цей документ містить інформацію, підготовлену в межах Дослідження навчальних потреб представників органів місцевого самоврядування в Україні, яке разом зі своїми партнерами здійснила Програма Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Згідно із цим документом пропозиція на ринку навчальних послуг для органів місцевого самоврядування сьогодні є досить широкою. Пункт 3 Постанови КМУ від 6 лютого 2019 року №106 [2] рекомендує «органам місцевого самоврядування під час складання і затвердження відповідних місцевих бюджетів передбачати, починаючи з 2020 року, видатки на підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування у розмірі не менше ніж 2 відсотки фонду оплати праці».

Професійне навчання державних службовців здійснюється вищими освітніми закладами IV рівня акредитації, які ліцензовані та акредитовані за напрямом «Державне управління». Національна мережа закладів системи професійного навчання включає: Національну академію державного управління при Президентові України, і її регіональні інститути у Дніпрі, Львові, Одесі, Харкові. Детальний звіт про щорічну діяльність, зокрема за якісним і кількісним складом підготовлених фахівців і про форми підготовки подається у їхніх звітах [4].

У Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року констатовано, що якість

підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців не відповідає сучасним викликам. Зміст професійного навчання державних службовців не відповідає наявним потребам у такому навчанні. Система професійного навчання залишається закритою і фактично унеможлиблює доступ недержавних провайдерів освітніх послуг, впровадження дієвих методів професійного навчання на основі сучасних інформаційно-комунікативних технологій. Все це вимагає створення сучасної цілісної, мобільної та гнучкої системи професійного навчання з розвинутою інфраструктурою, ефективним управлінням і належним ресурсним потенціалом [3].

Відповідно до Стратегії підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування у сфері європейської інтеграції до 2021 року та затвердження Плану заходів щодо її реалізації [3], визначені основні напрями реалізації, очікувані результати заходів, спрямованих на реалізацію процесу як підготовки, так і підвищення кваліфікації державних службовців. Відзначимо, що напрями реалізації Стратегії упорядковані щодо змісту, цільової аудиторії, викладацького складу та координації роботи.

Індикаторами досягнення результатів стануть частота оновлення змісту навчання, ступінь застосування отриманих компетенцій, кількість підписаних угод про співпрацю з міжнародними партнерами у сфері європейської інтеграції. Серед принципів Стратегії слід відзначити інноваційність, що забезпечить впровадження в систему підвищення кваліфікації державних службовців новітніх практик, автоматизованих систем обробки інформації, пошукових систем, сучасних моделей управління тощо.

На основі проведеного дослідження доцільно запропонувати наступні рекомендації, щодо формування сучасної системи підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців в Україні: створити нову систему підвищення кваліфікації державних службовців, що

забезпечить зростання ефективності державного управління; оптимізувати мережу навчальних закладів Системи підвищення кваліфікації, реалізувати потребу і обсяг підвищення кваліфікації державних службовців; впровадити інноваційні форми та види підвищення кваліфікації для державних службовців, що сприятиме кваліфікованому здійсненню ними своїх повноважень та виконанню покладених на них обов'язків; удосконалити роботу закладів освіти.

Системи підвищення кваліфікації; сформувати та закріпити через програми підвищення кваліфікації державних службовців такі демократичні цінності як: активна участь у житті суспільства, патріотизм, лідерство, відповідальність, толерантність, гуманізм, соціальне партнерство; забезпечити цільове використання бюджетних коштів, виділених для організації підвищення кваліфікації державних службовців

Висновок. Отже, в умовах реформування сфери державного управління та зростання вимог до фахівців у сфері державної влади в Україні, підвищення кваліфікації посадових осіб потребує удосконалення змістовного наповнення курсового навчання, оновлення засвоєння потрібних знань та формування актуальних навичок для вирішення актуальних управлінських проблем.

Список використаних джерел:

1. Писаренко В. Підвищення кваліфікації посадових осіб публічного управління: використання сучасних практик бізнес-середовища. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору»*, 2020. С. 215–217.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2019 р. №106 Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та

заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-p>

3. Про схвалення Стратегії підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування у сфері європейської інтеграції до 2021 року та затвердження Плану заходів щодо її реалізації: проект розпорядження КМУ від 22 січня 2016 року: проект Розпорядження Кабінету Міністрів України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT2105.html

4. Щорічний звіт президента Національної академії про діяльність навчального закладу у 2015 році. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/131/files/91fe3478-5af9-417a-9564-c5aaa974f040.pdf>.

Лебедь О.М.
слухачка магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я,
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика,
м. Київ, Україна*

ПОЛІТИЧНІ ЕЛІТИ ТА ЛІДЕРИ УКРАЇНИ ЧАСУ СТАНОВЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Історичний досвід та сучасна практика свідчать, що відбутися як політична нація може лише соціально розвинений народ, що має власну провідну верству, життєздатну еліту [1, с.73]. Україна є молодою державою, яка вчиться жити самостійно. Відповідно політична система України не набула стабільного становища та визначеного курсу свого розвитку. Для розуміння сутності категорії «політична еліта», яка є суб'єктом політичної влади необхідно визначити її поняття. В науці «політичну еліту» визначають:

- група людей, корпорацій, політичних партій та / або будь-якого іншого роду організацій громадянського суспільства, які керують і організують управління та всі прояви політичної влади [2, с.33];

- особи, які в силу свого стратегічного розташування у великих або інших організаціях і рухах здатні регулярно та суттєво впливати на політичні результати [3, с.3].

- нечисленну групу осіб, що знаходяться на вершині соціальної ієрархії, яка професійно займається діяльністю в сфері влади і управління державою (партіями, іншими політичними інститутами), яка концентрує в своїх руках значний обсяг політичної влади і приймає стратегічні

рішення загальнодержавного рівня (або може впливати на цей процес) [4, с.72].

Отже, аналізуючи зазначені вище дефініції, можна виділити основні ознаки, які характерні політичній еліті: організована група людей; лідери соціальної ієрархії; здатність впливати на управлінський процес; організовують та сконцентровують у своїх руках політичну владу.

Політична еліта є визначеним колом людей, які обрані певними особами задля здійснення впливу на побудову та функціонування політичної системи. Так, найважливішими функціями політичної еліти в сфері управління державою і суспільством є: стратегічна (визначення основних напрямів державної політики, що відображають інтереси різних соціальних груп і всього суспільства в цілому); організаторська (здійснення на практиці виробленого державного курсу, втілення політичних рішень у життя); інтеграційна (зміцнення стабільності та єдності суспільства, стійкості його політичної та економічної систем, профілактика і вирішення конфліктних ситуацій) та ін. [4, с.72].

В.А. Крючков та інші відзначають, що політична еліта в сучасному суспільстві виконує надзвичайно широкі функції, класифікація яких здійснюється за різними підставами: суб'єктами, сферами діяльності, визначеними цілям. Залежно від характеру пануючого суб'єкта виділяються такі функції, як: панування, підпорядкування, мобілізація, інтеграція. У різних сферах політичні суб'єкти можуть виконувати економічну, соціальну або соціокультурну функцію, беручи участь в контролі над власністю, розподілі матеріальних благ для членів соціуму, виробництві і розповсюдженні цінностей, ідей, норм. Політична еліта концентрується в політичних інститутах, розподіляючись по горизонталі і вертикалі влади, причому на початку становлення вона формується як політичне лідерство, потім відбувається формування політичної еліти, виділяється політичний клас і правлячий клас, з'являються регіональні і місцеві (міські) еліти.

Становлення політичної еліти - це механізм рекрутування, тобто включення до складу еліти нових суб'єктів, який може бути відкритим і закритим, здійснюватися різними способами в залежності від типу політичного режиму. Формування нової політичної еліти відбувається тоді, коли змінюється соціальна структура суспільства, з'являються нові групи інтересів, нові політичні інститути і політичні суб'єкти. До таких суб'єктів впливу на різних етапах суспільного буття могли належати: військова еліта, економічна еліта, інтелектуальна еліта [5, с.1738].

За період самостійності України вітчизняна політична система набула істотних змін, що полягали в переході від директивної комуністичної ідеології, політико-державного моноцентризму до визнання на конституційному рівні реальної багатопартійності та свободи політичної діяльності, до цілком реального впливу політичних партій на формування державної влади [6, с.3-5].

Список використаних джерел:

1. Кобець Ю. В. Якість політичної еліти України в контексті демократичних перетворень. Прикарпатський вісник НТШ. Думка. 2019. №4. С. 70–80.
2. Garrido-Vergara L. Elites, political elites and social change in modern societies. [Електронний ресурс] 2014. Доступ до ресурсу: <https://www.researchgate.net/publication/273029631>.
3. Higley J. Elite Theory in Political Sociology [Електронний ресурс] / J. Higley. 2008. Доступ до ресурсу: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc>.
4. Очирова В. М. Понятие «Политическая элита» в контексте научного знания. Вестник Забайкальского государственного университета. 2010. №6. С. 68–73.
5. Крючков В. А. Политическая элита: теоретический аспект. В. А. Крючков, А. К. Сквиков, О. Н. Титова. Фундаментальные исследования. 2013. №11. С. 1736–1740.
6. Висоцький В. М. Політичні партії в процесі

модернізації політичної системи України. Проблеми становлення правової демократичної держави. – 2014. №4. С. 3–6.

Левченко Л.Ю.

слухачка магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я,
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика,
м. Київ, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЙНО – ПРАВОВІ ОСНОВИ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Правовою основою цивільного захисту України є Конституція України, Кодекс цивільного захисту України, Закон України "Про основи національної безпеки України" (поточна редакція від 21.06.2018, № 2469-VIII, Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241) та інші закони України, а саме: "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" (поточна редакція від 13.02.2020, 39/95-ВР, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 12, ст.81), "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи" (поточна редакція від 04.08.2016, № 791а-XII, Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 16, ст.198), "Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань" (поточна редакція від 24.02.2020, № 15/98-ВР, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, N 22, ст.115), "Про об'єкти підвищеної небезпеки" (поточна редакція від 26.04.2014, № 2245-III, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 15, ст.73), "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" (поточна редакція від 04.10.2018, № 4004-XII, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст.218), "Про правовий режим надзвичайного стану" (поточна редакція від 28.12.2015, № 1550-III, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 23, ст.176), "Про правовий режим воєнного стану"

(поточна редакція від 26.05.2018, № 389-VIII, Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250), Повітряний Кодекс України (поточна редакція — Редакція від 13.02.2020, № 3393-VI, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 48-49, ст.536) та інші акти законодавства України.

Інституційну основу цивільного захисту України (далі – ЦЗ) щодо реагування на надзвичайні ситуації встановлює Кодекс цивільного захисту України. За окремими видами реагування аварійно-рятувальних сил і засобів ЦЗ із пошуку та рятування пасажирів, членів екіпажу повітряних суден, та в разі проведення пошукових та аварійно-рятувальних робіт з повітря, у тому числі гасіння пожеж – Повітряний Кодекс України. Основним нормативно-правовим актом який регламентує національний механізм реагування на НС є Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту». Так, значною проблемою внутрішньої державної функцій ЦЗ щодо реагування на надзвичайні ситуації визначена невідповідність нормативно-правової бази державного регулювання ЦЗ практичним реаліям реагування сил ЦЗ на небезпечні події (інциденти) через обмеження сфери ЦЗ України рамками надзвичайних ситуацій [1].

Таким чином, в інституційному обґрунтуванні значної частини дій за призначенням сил ЦЗ Первинним фактором розуміння сучасної організації цивільного захисту України, механізмів державного управління та регулювання зазначеної сфери державної діяльності стало визначення історичної послідовності формування національної системи захисту населення і територій у надзвичайних ситуаціях. Історичні постулати формування основ цивільного захисту в Україні пов'язують його із становлення і розвитком цивільної оборони СРСР без ширшого огляду історії формування основ цивільного захисту у світовому суспільстві, а також оцінки впливу зростання глобальних цивілізаційних загроз, аналізу історичних фактів, що слугували їх підґрунтям, процесів державного та міждержавного регулювання спрямованих на

протидію природним та техногенним загрозам, вивчення закономірностей здійснення заходів державного регулювання у сфері цивільної безпеки населення в Україні у порівнянні із світовими зовнішньополітичними процесами [1].

Значним фактором впливу на історію формування системи цивільного захисту в Україні стало відновлення державності і зміна стратегічного курсу у сферах національної безпеки та оборони країни, спрямована на демілітаризацію країни. У цей історичний період існували дві основні державні системи, функції яких були пов'язані із реагуванням на небезпечні події та захистом населення і територій від небезпек природного та техногенного характеру: цивільна оборона та пожежна охорона. Не зважаючи на виконання підрозділами пожежної охорони функцій протипожежної служби цивільної оборони, системи мали відокремлений розвиток [2].

Головним важелем впливу на розвиток цивільної оборони, як системи із захисту населення і територій від масового ураження, виступали зовнішньополітичні аспекти, пов'язані із реагуванням на можливі міжнародні збройні конфлікти. В певний період розвитку за своєю важливістю питання цивільної оборони вийшли на першочерговий державний рівень і у довгий період ескалації світового військового протистояння залишались важливим аспектом державного управління радянської країни. Однак, у період послаблення ризиків виникнення ядерного військового конфлікту, побудована система державного управління у сфері національної оборони почала втрачати доцільність і потребувала реформування із метою адаптації під прогресуючі суспільно-небезпечні загрози природного, а згодом і техногенного характеру. На противагу формування державної системи цивільної оборони, аспектами впливу на розвиток державної системи пожежної охорони виступали внутрішньо-економічні фактори. Пожежна безпека мала вагомий вплив на економічну та громадську безпеку держави, але не виходила за рамки внутрішнього державного

управління і носила другорядний характер по відношенню до цивільної оборони. Саме означений історичний факт, на початку новітньої історії розвитку цивільного захисту в Україні, сприятиме ототожненню понять «цивільна оборона» і «цивільний захист» [2].

Слід констатувати наступний факт: на початок формування цивільного захисту у період новітньої історії України обидві системи громадської безпеки країни мали пострадянський формат організації діяльності та потребували на низькому рівні матеріально-технічного забезпечення. Війська цивільної оборони не мали спроможності забезпечувати високу оперативність реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, що зумовлено структурою їх дислокації і низьким рівнем професійної підготовки військовослужбовців строкової військової служби, а недосконалі організаційно-управлінські функції обмежували можливості моніторингу та адміністративного контролю у сфері цивільного захисту. На більш високому рівні професійної підготовки і готовності до дій у небезпечних ситуаціях знаходились підрозділи державної пожежної охорони. При цьому, запобігання і контроль у сфері пожежної безпеки здійснювався через розвинуту державну систему нагляду. Зазначені внутрішні факти та зовнішньополітичний курс країни на демілітаризацію, обумовили практичні аспекти реформування двох державних систем забезпечення національної безпеки в єдину – Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту, з утворення якої розпочався сучасний період розвитку цивільного захисту України.

Розвиток державного управління у сфері цивільного захисту у час новітньої і сучасної історії України відбувався на основі двох систем безпеки, кожна з яких принесла своє вагоме значення у формування системи цивільного захисту України. Цивільна оборона – високий рівень управління та організаційної діяльності, а державна пожежна охорона – оперативність дій, розширену мережу сил реагування та

систему запобігання і адміністративного впливу. Однак сучасна організаційна модель побудови цивільного захисту не була реалізована в наслідок багатьох факторів, одним із яких є відсутність розуміння стратегічних цілей розвитку. Слід констатувати, що в Україні і досі превалює пострадянська система державного управління у зазначеній сфері. Формально цивільна оборона України припинила своє існування, але кадровий потенціал цивільної оборони продовжує управлінський вплив на організацію діяльності цивільного захисту, підводячи в основу функціонування системи територіально-виробничий принцип побудови, який не відповідає вимогам сучасного розвитку економіки держави. [1].

Система державного управління у сфері цивільного захисту не змогла набути ефективної спроможності через відсутність єдиного безпосереднього і організаційно-методичного керівництва механізмом цивільного захисту країни, що призводить до негативних наслідків: розбалансованості діяльності, недосконалості системи управління, нагромадження координаційних та управлінських органів і низького рівня запобігання та реагування на надзвичайні ситуації. Формальність керівництва єдиною державною системою цивільного захисту Державною службою України з надзвичайних ситуацій продовжується і сьогодні.

Розгляд передумов формування та розвитку цивільного захисту в Україні дозволив обумовити підґрунтя наявних системних недоліків і негативних тенденцій в організації діяльності цивільного захисту та сформувати напрями державного регулювання, спрямовані на інституціалізацію компонентних складових цивільного захисту: запобігання надзвичайним ситуаціям і реагування на надзвичайні ситуації.

Список використаних джерел:

1. Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації. Організаційна структура сил цивільного захисту України. https://pidru4niki.com/78909/bzhd/yedina_derzhavna_sistema_zapobigannya_reaguvannya_nad_zvichayni_situatsiyi_organizatsiyna_struktura_tsivilnogo (дата звернення 09.11.2020)

2. Цивільний захист – основа безпеки у надзвичайних ситуаціях. <https://helpiks.org/8-54739.html> (дата звернення 09.11.2020)

Магльона В.В.
слухачка магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я,
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика
м. Київ, Україна*

НАУКОВІ ДОРОБКИ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Удосконалення ефективності державного управління в країнах, що розвиваються є одним із найголовніших аспектів економічної стратегії спрямованої на забезпечення сталого розвитку держави. Одним із елементів економічної стратегії країн, що розвиваються є розвиток електронного врядування заснованого на всебічному впровадженні можливостей інформаційно-комунікаційних технологій в практику державного управління з метою спрощення процедур отримання послуг державних органів влади. Актуальність питання розвитку електронного врядування значно зростає в умовах пандемії коронавірусу, адже впровадження карантинних заходів обмежує можливості населення і бізнесу отримувати необхідні державні послуги через порушення логістики та інші супутні проблеми. Окрім цього, ще важливішим розвиток електронного врядування буде в посткарантинний період, адже держава вимагатиме наповнення державного бюджету і стимулювання розвитку бізнесу, а тому, на цьому етапі, досить важливим є мінімізація корупційної складової на всіх рівнях державного управління, а особливо в сферах, які стосуються митниці, державних закупівель та оподаткування.

Проблематика електронного управління набуває своєї актуальності з розвитком інформаційних технологій та мережі Інтернет починаючи з середини 90-х років минулого

століття. За цей час в науковій літературі сформувалися певні теоретичні підходи до пояснення суті електронного урядування. В силу різної мети дослідження та умов реалізації концепцій електронного урядування зауважимо, що у фаховій літературі немає єдиного підходу до пояснення сутності електронного урядування. [1, с. 6].

Уособленням наукових доробок у сфері електронного урядування в Україні є Концепція розвитку електронного урядування в Україні (далі – Концепція), де під електронним урядуванням розуміють форму організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [2]. На відміну від багатьох визначень електронного урядування визначення наведене в Концепції акцентує увагу на таких важливих складових електронного урядування як підвищення ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування, однак не зважаючи на це, на наш погляд все ж не в повній мірі розкриває зміст електронного урядування.

Так, виходячи з аналізу наукової літератури та практики державного управління в Україні в контексті запровадження елементів електронного урядування, при визначенні сутності даного поняття необхідно звернути увагу на запит суспільства, де головним акцентом є не зменшення бюрократичних процедур та скорочення часу отримання адміністративних послуг, а зменшення корупційної складової державного управління, що є найкращим показником ефективності держави.

На наш погляд, електронне урядування повинно включати в себе чотири ключових складових: 1) максимальне використання можливостей комп'ютерних технологій та мережі Інтернет для спрощення бюрократичних процедур

щодо надання населенню і бізнесу адміністративних послуг; 2) спрощення комунікації між всіма органами державного управління і місцевого самоврядуванням шляхом максимального скорочення кількості паперових документів і процедур прийняття управлінських рішень; 3) підвищення прозорості і відкритості органів державної влади не лише в сфері прийняття рішень та публікації різного роду відомчих документів у відкритому доступі, але й у сфері самого процесу надання адміністративних послуг, наприклад, проходження митного контролю, проведення податкової перевірки, складання кваліфікаційних іспитів кандидатів на обіймання посад в органах державного і місцевого управління та інших; 4) максимальне залучення населення до вирішення проблем функціонування держави шляхом подання пропозицій, правок до законопроектів, організації дискусій та створення електронних майданчиків для голосування за проекти державного і місцевого врядування на зразок голосування за проекти партисипаторного бюджету.

Таким чином, виходячи з вищенаведеного можемо зробити висновок, що електронне врядування – це інноваційний механізм прийняття і реалізації управлінських рішень державними органами влади та місцевого самоврядування шляхом використання можливостей комп'ютерних технологій та мережі Інтернет в сфері спрощення бюрократичних процедур управлінських процесів, надання адміністративних послуг населенню та бізнесу, залучення населення до управління державою, а також створення умов для забезпечення верховенства права в суспільстві.

Список використаних джерел та літератури.

1. Finger M., Pecoud G. From e-Government to e-Governance? *Towards a model of e-Governance. Electronic Journal of e-Government*. 2003. Vol. 1, Issue 1. P. 1-10.

2. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 649-р від 20.09.2017 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.

Макаренко А.М.
аспірант кафедри державного управління у сфері
цивільного захисту,
*Інститут державного управління та
наукових досліджень з цивільного захисту
м. Київ, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ МЕДИЧНОГО РЕАГУВАННЯ В УКРАЇНІ

Удосконалення та реформування існуючої системи медичного реагування в Україні зокрема під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх медико-санітарних наслідків, започатковано законодавчими актами [1- 3].

Організаційно-правові засади забезпечення громадян України та інших осіб, які перебувають на її території, екстреною медичною допомогою та домедичною допомогою, у тому числі під час виникнення надзвичайних ситуацій і ліквідації їх медико-санітарних наслідків, визначені Законом України "Про екстрену медичну допомогу" [3], який вступив у дію з 1 січня 2013 року.

Організація та забезпечення функціонування системи екстреної медичної допомоги у порядку та в межах повноважень, визначених законом [3], здійснюється Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, обласними радами, іншими органами місцевого самоврядування.

Місце події – територія, приміщення або будь-яке інше місце знаходження людини у невідкладному стані на момент здійснення виклику екстреної медичної допомоги.

Виклик екстреної медичної допомоги здійснюється за єдиним телефонним номером виклику екстреної медичної

допомоги 103 або за єдиним телефонним номером виклику екстреної допомоги 112.

Домедична допомога має таке визначення [3] – невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти такими основними практичними навичками.

Особи, які зобов'язані надавати домедичну допомогу людині у невідкладному стані, визначені законом [3] – це зокрема: рятувальники аварійно-рятувальних служб, працівники державної пожежної охорони, працівники органів та підрозділів міліції, фармацевтичні працівники, провідники пасажирських вагонів, бортпровідники та інші особи, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти практичними навичками надання домедичної допомоги.

Статтею 109 Кодексу цивільного захисту України [4], дано визначення, що рятувальник – це особа, атестована на здатність до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожеж і яка безпосередньо бере в них участь, має відповідну спеціальну, фізичну, психологічну та медичну підготовку.

Все зазначене свідчить про те, що уміння надання домедичної допомоги постраждалим, стає невід'ємною частиною професійної діяльності рятувальників та працівників аварійно-рятувальних служб.

У зв'язку з цим, у професійних аварійно-рятувальних службах запроваджуються спеціальна підготовка рятувальників: фізична, медична та психологічна.

Домедична підготовка для осіб, які не мають базової медичної освіти, включає у себе набуття теоретичних та практичних навичок з надання домедичної допомоги постраждалим.

На теперішній час підготовка рятувальників з домедичної допомоги постраждалим проводиться відповідно до наказу МОЗ України від 29.03.2017 № 346 [6]. Програми підготовки та відповідні програми підвищення кваліфікації розроблено з урахуванням основних вимог міжнародних програм «Основи підтримки життя», «Перший на місці події», «Професійна підтримка життя» щодо володіння працівників навичками надання першої допомоги трьох рівнів

Програми підготовки та підвищення кваліфікації I, II, III рівнів мають відповідно 8, 48, 120 астрономічних годин.

Порядок підготовки та підвищення кваліфікації з надання домедичної допомоги осіб, які зобов'язані її надавати, визначено постановою Кабінету Міністрів України [5]. Особі, яка пройшла підготовку та успішно склала відповідний іспит, видається посвідчення про підготовку з надання домедичної допомоги, строк дії якого становить п'ять років.

Висновки:

1. Екстрена медична допомога особам, що перебувають у невідкладному стані як в повсякденних умовах життєдіяльності, так і за умов надзвичайних ситуацій, надається професійно підготовленими медичними працівниками на місці події, та на етапах евакуації у лікувальний заклад охорони здоров'я.

2. Домедична допомога надається на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками зобов'язані володіти навичками з її надавання.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону України від 19.12.2018 р. № 9427 «Про внесення змін до деяких Законів України щодо удосконалення надання першої допомоги»

2. Концепція реформи системи екстреної медичної допомоги http://moz.gov.ua/uploads/1/5592-pro_20180615_1_dod.pdf

3. Закон України від 05.07.2012 р. № 5081-VI “Про екстрену медичну допомогу” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17>

4. Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI “Кодекс цивільного захисту України” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1115 “Про затвердження порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115-2012-%D0%BF>

6. Наказ МОЗ України від 29.03.2017 р № 346 “Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти” <https://medprosvita.com.ua/nakaz-moz-ukrayini-vid-2017-346-pro-udoskonalennya/>

Мальчиков Ф.В.

слухач магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я,
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика
м. Київ, Україна*

РОЛЬ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

В даний час суспільство перебуває на такому етапі розвитку, що часто стикається з соціально-політичними та економічними викликами, що обумовлено і наростаючим процесом глобалізації, і постійно мінливій зовнішньополітичній обстановці, і трансформацією моделі державного управління. Адекватна відповідь на дані виклики можлива лише в тому випадку, якщо існує зворотний зв'язок між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства. Даний зв'язок не може бути встановлений без впровадження механізму інформаційної відкритості в діяльність органів виконавчої влади. Тому досить гостро стоїть питання про те, як буде трансформуватися усталена у вітчизняній свідомості традиція владного домінування і обмеження впливу громадськості стосовно прийняття управлінських рішень для потрібної сучасним реаліям філософію рівноправності влади і суспільства [1, с. 8].

Розбудова громадянського суспільства відбувається разом з розвитком інститутів публічної влади, які в системі відносин «держава – громадянське суспільство» є ланкою, що об'єднує державу і громадянське суспільство. Для дослідження ролі громадянського суспільства та інститутів публічної влади, треба визначитися із самим поняттям «громадянське суспільство», яке сьогодні широко використовується іноді в суперечливих значеннях [2, с. 56].

У вітчизняній та міжнародній науковій думці існує чимало трактувань громадянського суспільства. Серед них, найбільш влучними, на нашу думку, є: система, що має свої механізми розвитку та управління, тобто: 1) громадяни, які вступають у різні відносини, реалізують свої потреби та забезпечують цілеспрямований розвиток суспільства без втручання державних структур; 2) громадянська ініціатива, громадянський обов'язок дають можливість для розвитку всіх структур громадянського суспільства [3, с. 39]; простір, у якому люди на добровільній основі прагнуть забезпечення дотримання правил. Таким чином, громадянське суспільство пропонує реформування наявних норм на основі взаємодії з публічною адміністрацією [4, с. 6]; сфера діяльності різних суспільних інститутів, у якому держава – лише інститут, основне завдання якого полягає в охороні громадянського суспільства, прав і законних інтересів особистості [2, с. 57]; своєрідний симбіоз громадських комунікацій і зв'язків, соціальних інститутів і цінностей, де індивід і громадські організації, асоціації, об'єднання, руху і цивільні інститути стають основними суб'єктами взаємодії; статус певної нормативної концепції, на якій частково заснована реалізація різних форм громадянської активності соціальних суб'єктів; [5, с. 30]. Для громадянського суспільства характерні горизонтальні зв'язки і схеми організації, оскільки відносини між суб'єктами ґрунтуються не на ієрархічному підпорядкуванні, а на вільній конкуренції або ж, навпаки, солідарності, що дозволяє громадянам і цивільним об'єднанням взаємодіяти між собою, не вдаючись до авторитарних методів. Стрижнем громадянського суспільства являється вільна і незалежна особистість, при цьому завдання держави створити умови для реалізації потреб як суспільства в цілому, так і особистості зокрема. Аналізуючи наведені вище визначення, пропонуємо виділити такі ознаки громадянського суспільства (див. рис. 1.).

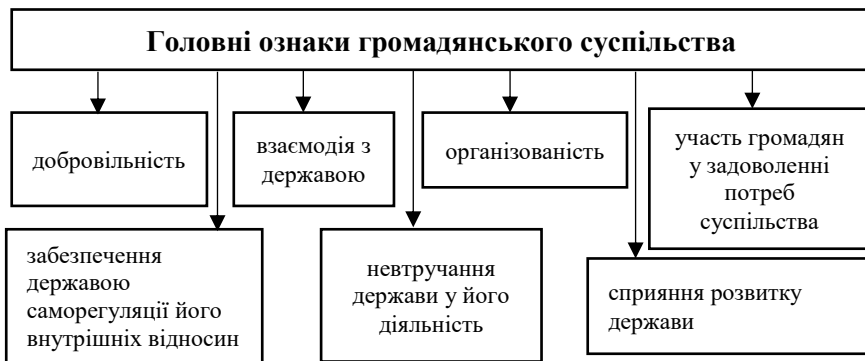

Рис. 1. Головні ознаки громадянського суспільства
Примітка: сформовано на основі джерела: [6, с. 142].

На основі даних ознак пропонуємо наступне визначення громадянського суспільства як організованої самоврядної участі громадян у житті суспільства з метою забезпечення його потреб, взаємодії з державою та сприяння її розвитку. У теорії права визначається, що інститут являється частиною певної системи. Перекладаючи це поняття на категорію громадянського суспільства, яка є комплексним і цілісним явищем, можна дійти висновку, що інститут громадянського суспільства – це її частина. Таким чином, ознаки, які характеризують громадянське суспільство, можуть бути застосовані до інституту громадянського суспільства [6, с. 142].

Список використаних джерел:

1. Ботнев В. К., Ботнев С. В. Роль институтов гражданского общества в осуществлении контроля за деятельностью государственных органов. Пробелы в российском законодательстве. 2018. № 1. С. 8-12.
2. Євтушенко О. Н. Громадянське суспільство та інститути публічної влади в політичній системі України. Наукові праці. 2011. Випуск 143. Том 155. С. 56-61.

3. Московець В. І. Громадськість як інститут громадянського суспільства. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2011 № 2(53). С. 37-43.

4. Dr. Jan Aart Scholte. Civil Society and Democracy in Global Governance, Department of Politics and International Studies, University of Warwick CSGR Working Paper No. 65/01. С. 6. URL : <https://warwick.ac.uk/fac/soc/pais/csgr/papers/workingpapers/2001/wp6501.pdf> (дата звернення 10.11.2020).

5. Зинченко Г. П., Точиев И. Б. Муниципальное управление как институт гражданского общества. Государственное и муниципальное управление: ученые записки СКАГС. 2012. № 4. С. 29-35.

6. Чернявська Б. В. Роль інститутів громадянського суспільства в діяльності публічної адміністрації: український та міжнародний аспект. Прикарпатський юридичний вісник 2020. Випуск 1(30). С. 141-147.

Половіна А.О.
слухачка магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика,
м. Київ, Україна*

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Більшості медичних працівників та юристів, що спеціалізуються у сфері медичного права, відоме визначення, яке надав ще в 1941 році лікар І.В.Давидовський: «Лікарська помилка добросовісна помилка лікаря як наслідок певних об'єктивних умов, яка базується на недосконалому стану медичної науки та методів дослідження, на особливому перебігу захворювання в певного хворого або на бракові знань і досвіду лікаря, але без елементів несумлінності, недбалості та професійног невігластва». На думку вченого «лікарська помилка» не має зумовлювати відповідальності лікаря.[1]

Ситуації та події що відбуваються кожного дня у суспільстві не можуть чекати поки вчені дійдуть згоди щодо «лікарської помилки» її трактування та вини лікаря. Адже пацієнти надходять щодня. Проте чинні Цивільний кодекс Укаїни та Кримінальний кодекс Укаїни для встановлення можливості притягнення особи до відповідальності оперують такими поняттями як «склад цивільного (кримінального) правопорушення». Цей напрям дуже добре розроблено як у теорії так і на практиці.[1]

Відповідно до законодавства кримінальна відповідальність настає за злочин - вчинення особою суспільно-небезпечного винного діяння, яке містить склад злочину, що передбачений Кримінальним кодексом України. Щодо медичної діяльності, незважаючи на суттєві

особливості, які відрізняють цю сферу, принципи кримінальної відповідальності медичних працівників мають загальний характер. Медики відповідальні за вчинення злочинів на загальних засадах, до того ж у Кримінальному кодексі України 2002 р. (далі - ККУ) є ряд складів злочинів, які мають відношення саме до професійної діяльності лікарів.

Значення вивчення питань кримінально-правової відповідальності медичних працівників зумовлена такими основними причинами:

- $\frac{3}{4}$ протиставлення своїх дій самій суті медичної професії особою, яка вчинила професійний злочин;
- $\frac{3}{4}$ найбільше суспільне значення злочинів порівняно з іншими < видами медичних правопорушень [2];

Однак в науковій літературі наводять ряд обставин, які можуть свідчити про невинність медичного працівника за умови, що він діяв сумлінно і не допустив недбалості, зокрема [1]:

- відносність медичних знань та окремих медичних постулатів;
- недосконалість методів діагностики;
- нетиповий перебіг захворювання у пацієнта;
- поєднані захворювання складні для діагностування та терапії;
- недостатня оснащеність медичним діагностичним обладнанням;
- несвочасна (запізніла) діагностика захворювання, яке вимагає невідкладного медичного втручання;
- недостатність кваліфікації лікаря;
- немає результату лікування.

Однак також є ситуації коли в неналежному лікуванні є провина лікаря і його можуть притягнути до відповідальності, зокрема [1]:

- недоліки обстеження та збору анамнезу;
- недбалий догляд і спостереження;

- несвоєчасна госпіталізація або передчасне виписування;
- недоліки організації процесу надання медичної допомоги;
- недоліки підготовки та недбале виконання лікувальних заходів;
- неправильне застосування лікарських засобів;
- залишення інструментів і серветок під час хірургічних операцій;
- недбале ведення історії хвороби та інших медичних документів;
- професійне невігластво.

Дослідження питання кримінальної відповідальності працівників закладу охорони здоров'я стає все більш актуальним особливо в умовах реформи охорони здоров'я, зміні підходів до надання медичних послуг та підвищення уваги до пацієнта.

Список використаних джерел:

1. Юдін О.Ю. Приватна медична практика. К.: Інтерсервіс, 2020. 190с.
2. Підручник «Медичне право України» [Електронний ресурс] – режим доступу https://pidru4niki.com/13560615/pravo/kriminalna_vidpovidalnist_medichnih_pratsivnikov_vchine_pnya_profesiynih_zlochiv (дата звернення 12.11.2020).

Пустова Н.О.
слухачка магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я,
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика
м. Київ, Україна*

ДИТЯЧА ПРАЦЯ ТА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПОЛІТИКОЮ ПРОТИДІЇ ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ

Дитяча праця, як питання порушення прав дитини, залишається гострою проблемою для багатьох країн. Вона укорінює в суспільстві бідність та злидні. У боротьбі з дитячою працею світове співтовариство докладає багато зусиль. Проте, поки що ця проблема мало знайома пересічному українцю. Зовсім недавно вважалося за добре, якщо дитина працює, наприклад, виконує домашню роботу, працює на сільгоспроботах під час літніх канікул тощо. Це мало назву “трудове виховання”. А держава контролювала, щоб таке залучення дітей до праці не переходило у приховану експлуатацію. Тому в словосполученні “дитяча праця” більшість наших співвітчизників все ще не вбачає негативного змісту.

Під терміном "дитяча праця" слід розуміти роботу, що її здійснюють діти, молодші від певного віку (вікова межа визначається нормами законодавства про працю), що не відповідає загально визнаним інтересам дитини, шкідлива для її здоров'я та розвитку. Також, використовують поняття “праця дітей”, що охоплює як оплачувану, так і неоплачувану роботу та діяльність, що в психологічному, фізичному і соціальному або моральному планах пов’язані з небезпекою чи заподіянням шкоди. Це сама така праця, яка позбавляє дітей можливості навчатися в школі або змушує їх окрім шкільних занять і домашніх обов’язків, завантажувати себе

додатковою роботою, що виконується в інших місцях, роботою, котра закріпачує їх і відриває від сім'ї.

Дитяча праця, наймана праця малолітніх, тобто осіб, що не досягли віку трудової дієздатності. В період затвердження капіталістичного способу виробництва вживання найманої праці дітей (починаючи з 5-6 років) стало буденним явищем.

На противагу поняттю "дитяча праця", існує поняття "дозволена робота" означає залучення дитини до діяльності, яка не є шкідливою для розвитку та здоров'я дитини, і не перешкоджає їй ходити до школи та присвячувати час ігровому відпочинку.

Починаючи з 1970-х років країни-члени Міжнародної організації праці (далі – МОП) чіткіше сформуливали розуміння проблеми щодо «дитячої праці», тобто:

1. дитинство - це той період життя, коли людина повинна навчатися і розвиватися, а не працювати;

2. дитяча праця, через свою природу або умови, за яких вона, відбувається, нерідко ставить під загрозу майбутнє дітей, їхні можливості стати повноправними членами суспільства і працівниками;

3. існування дитячої праці може зашкодити репутації країни на сучасному етапі та продуктивності її робочої сили у довготерміновій перспективі через недоступність освіти в дитинстві;

4. дитяча праця не є невід'ємним атрибутом суспільства, а її поступове скорочення, і навіть ліквідація, можливі за наявності політичної волі досягти її викоренення;

5. якщо дитина працює, праця не шкодить її здоров'ю, розвитку, навчанню, умови праці відповідають нормам міжнародного права та національного законодавства. необхідно вважати це роботою.

Стаття 32 конвенції ООН Про Права Дитини зазначає, що держави – сторони визнають право дитини на захист від економічної експлуатації та від виконання будь – якої роботи, яка може являти небезпеку для здоров'я, бути перешкодою в одержанні нею освіти чи завдавати шкоди її здоров'ю,

фізичному, розумовому, духовному, моральному та соціальному розвитку” [1, с. 19]. Але не дивлячись на те, що її ратифікувала чимала кількість держав – участь ООН (понад 170, Україна зробили це 27 вересня 1991р.) праця дітей в сучасному світі є комплексною проблемою, масштаби якої величезні. Так, одні діти працюють через економічні причини (Азія, Африка, Східна Європа) інші через соціальні причини (Західна Європа, США, країни, що розвиваються), треті – через історичні традиції власної держави, де дитяча праця – це закономірне явище для їхньої країни (мусульманські країни та країни Азії та Африки).[3]

Сьогодні, за оцінками МОП, у світі вимушені працювати мінімум 165 млн. хлопчиків і дівчаток віком від 5 до 14 років. Більшість із них трудиться в небезпечних для життя і здоров'я умовах. При цьому 77 млн. дітей молодшого шкільного віку не відвідують школу. В результаті ці діти не мають початкової освіти і, як наслідок, ризикують залишитися без можливості в майбутньому стати кваліфікованими працівниками.[2]

Останнім часом в Центральній та Східній Європі труднощі переходу до ринкових відносин призвели до значного збільшення експлуатації дітей. За оцінками фахівців, у Європі налічується близько 1,5 мільйона дітей, які працюють. Щодо України, то таких дітей нараховується понад 60 тисяч. Хоча на нашу думку, ця кількість є значно більшою, так як роботодавці стараються не афішувати дитячу працю на власних підприємствах, адже це зобов'язує їх нести юридичну відповідальність за них та “невигідні” фінансові затрати.

Тож бачимо, що проблема дитячою праці набула світових масштабів, через економічні, соціальні та історичні причини. Таким чином, дитячу працю слід розглядати: як украй негативне соціальне явище з усіх точок зору - медичної, соціальної, педагогічної тощо; як протиправний вид діяльності, заборонений законодавчо.

Список використаних джерел:

1. Бідність та нерівні можливості дітей в Україні / [Черенько Л.М., Полякова С.В., Реут А.Г. та ін.]; за ред. Е.М. Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, Дитячий Фонд ООН, Український центр соціальних реформ, 2009. – 288 с.

2. Гендерна рівність та гідна праця. Вибрані конвенції та рекомендації МОП з питань гендерної рівності. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://gender.ilo.org.ua/DocLib1>.

3. Конвенція ООН Про Права дитини – Видана в Україні за підтримки Представництва Ю Н І С Є Ф в Україні – 32с.

П'ятковський К.О.

слухач магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я,
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика,
м. Київ, Україна*

ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

Першочерговою проблемою державотворення держави, що перебуває на стадії формування, виступають труднощі побудови належної та демократичної вертикалі державної влади, що відповідала б європейським стандартам та вимогам співжиття цивілізованих народів. Головною визначальною складовою становлення та розвитку демократичних засад функціонування в будь-якій державі має бути запровадження гармонізованих стосунків та засад взаємодії між державною владою і її громадянами. Це призводить до однозначного підвищення рівня якості управління державою завдяки збільшенню та розширенню представництва у владі останніх, реалізації напрямів розвитку та захисту загальних і особистих запитів та інтересів місцевих спільнот і окремих громадян, завдяки створенню умов можливого надання, наприклад, спектру адміністративних послуг, наближення представників влади до звичайних громадян, до розуміння їх потреб та вирішення існуючих проблем [1]. З огляду на характеристики теперішнього етапу державотворення в державі вивчення специфічних особливостей та сучасних підходів до розгляду можливих напрямків демократизації українського суспільства і можливих напрямків його подальшого розвитку виглядає доцільним [2].

Оглядовий екскурс в історію перебігу державотворчих процесів в Україні з моменту набуття нею незалежності показує, що основні завдання, поставлені перед молодого

державою, були у створенні та розвитку головних та важливих державних інституцій української влади, максимальному забезпеченні їх дієвим законодавчими фундаментом [3]. Незалежна Україна повинна була визначитися з колом національних інтересів та реалізувати на практиці можливість виходу на міжнародну арену [4, 5]. Початково в державотворчому напрямку це було реалізовано у прийнятій Декларації про державний суверенітет (16.07.1990 р.), у якій було констатовано тезу про повноту влади та задекларовано здійснення захисту та діяльність із забезпеченням надання національної державності громадянам держави. За рік Україна остаточно проголошує про незалежність (24.08.1991 р.), а процеси державотворення, як було задекларовано, перейшли до юрисдикції громадянського суспільства та Верховної Ради, парламенту, обраного українськими громадянами (все зазначене виключає врахування політичного контексту перебігу подій) [6]. Початок 1992 р. приніс затвердження обов'язкових атрибутів незалежності держави зовнішнього характеру: Державної символіки (герб) та Державного гімну [7, 8].

Реальні умови становлення та розвитку нової держави, а також процеси державотворення потребували наявності значно глибших, ширших та потужніших структурних змін і перетворень, як і було задекларовано щодо демократичності нового державного утворення, ніж заходи по облаштуванню зовнішньої атрибутики держави. Державна влада, в першу чергу повинна була позбутися наслідків адміністративного та ідеологічного складового характеру впливу, спадку попереднього державного утворення. Початок був покладений через імпульсивний процес знищення елементів пострадянської символіки (наприклад ефектний поступ по країні хвилі пам'ятнико паду перейменування назв міст, селищ, вулиць тощо) [7, 8]. Найскладнішим поміж процесів державотворення було прийняття Конституції, процес чого затягнувся аж до 1996 р. (при цьому прийнятий Основний Закон вважається і сьогодні одним із найкращих). Тому і

причина, що протягом усього періоду незалежності нашої держави простежується характерна тенденція до постійної зміни та внесення «потрібних» владі доповнень до Основного Закону, а в ситуації з реалізацією положень інших законодавчих актів держави ще раз підтверджений негласний принцип: в паперовому вигляді законодавство бездоганно, у практичному застосування – не можливі до виконання. Це і є дуже спростованим поясненням причин, що державотворчі процеси в Україні тривають і до тепер.

Список використаних джерел:

1. Андріяш В. І. Державна політика: концептуальні аспекти визначення / В. І. Андріяш // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2013. – № 9. – URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=626>.

2. Браєн Г. Визначення державної політики // Аналіз політики для реального світу / Г. Браєн, Л. Ган. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – С. 34-41.

3. Валевський О. Л. Політичний конфлікт у сучасній Україні: культурні виміри, структура, принципи аналізу: монографія. [Електронний ресурс] / О. Л. Валевський, А. Т. Ішмуратов. – К.: НІСД, 1997. – URL : <http://www.geocities.com/Athens/Academy/8474/co001.zip>.

4. Історія перемог та помилок: чим запам'ятаються п'ять років Петра Порошенка? – URL : <https://opinionua.com/2019/04/24/istoriya-peremog-ta-pomilok-chim-zapamyatayutsya-ryat-rokiv-petra-poroshenka/> (24 квітня, 2019).

5. Маляренко Т. А. Соціальний конфлікт у системі загроз економічній безпеці держави: монографія / Т. А. Маляренко. – Донецьк : ДонДУУ, 2010. – 407 с.

6. Бутченко Т. І. Соціально-політичне проектування: проблема взаємозв'язку суспільних потреб і державних інтересів: монографія. / Т. І. Бутченко. – Запоріжжя : КСК-Альянс, 2011. – 280 с.

7. Веніславський Ф. В. Зловживання правом у публічно-правовій сфері як загроза стабільності конституційного ладу України / Ф. В. Веніславський // Університетські наукові записки. – 2009. – № 3 (31). – С. 24-29.

8. Індекс сприйняття корупції ТІ. – URL:<http://ti-ukraine.org/news/4050>.

Романенко Є.О.

доктор наук з державного управління, професор,
Заслужений юрист України, Проректор
Міжрегіональної академії управління персоналом,
м. Київ, Україна

Мотренко Т.В.

доктор філософських наук, професор,
Заслужений працівник освіти України,
академік Національної академії
педагогічних наук України,
професор кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна Академія управління персоналом
м. Київ, Україна

УКРАЇНА ЗМІНЮЄ ТАКТИКУ ВСТУПУ В НАТО

Курс України на євроатлантичну інтеграцію залишається незмінний. Альянс теж зробив свій вибір, тому що в Бухарестській декларації 2008 було сказано, що Україна стане членом НАТО. Ми виходимо з того, що це рішення буде виконано і Україна і НАТО разом пройдуть цей шлях.

Україна активізувала співпрацю з НАТО в 2014 році на тлі анексії Криму Росією і збройного конфлікту на Донбасі. В кінці 2014 року Верховна Рада прийняла закон, який передбачає відмову України від політики "позаблоковості". Відповідно до Військової доктрини України, прийнятої в 2015 році, поглиблення співпраці з НАТО і досягнення до 2020 року повної сумісності Збройних сил України з арміями країн - членів НАТО є пріоритетним завданням [1].

Підтримка НАТО серед українців, за даними опитувань, стає дедалі більше. Згідно з результатами липневого опитування 2019 р., проведеного Соціологічною групою "Рейтинг", вступ України в Альянс підтримує 53% громадян. У жовтні 54,4% респондентів, опитаних Центром Разумкова, висловилися проти можливої відмови від вступу в Альянс.

Додають корисних балів і вже згадані зміни до Основного закону. Уточню, що відповідний національний референдум не є обов'язковою нормою у цьому процесі, бо його проводили лише 4 держави з 30 перед вступом до НАТО, хоча він можливо не буде зайвим.

Фракція "Європейська солідарність" парламенту запропонувала уповноважити голову Верховної Ради підписати звернення української влади до Північноатлантичного альянсу про отримання Україною плану дій щодо членства в НАТО (ПДЧ). У Міністерстві закордонних справ, Міноборони України і Кабінеті міністрів виступили проти цієї ідеї. Уряд Україна виходить з того, що заявка, подана в 2008 році на саміті в Бухаресті, залишається чинною. Учасники саміту підтримали заявки України і Грузії і доручили своїм міністрам закордонних справ приймати подальші рішення по ПДЧ.

Нова тактика полягає у тому, що після того, як у 2008 році не була позитивно сприйнята подана Україною заявка щодо приєднання до Плану дій з членства (ПДЧ) і до цього дня нічого кардинально у цьому питанні не змінилося, ми наразі не маємо шансів отримати ПДЧ. Тому, ми маємо зараз зосереджуватися не на тому, щоб подавати чергову заявку (в той час як ще попередня залишається чинною), а зосередитися на тому, щоб здійснювати ті внутрішні реформи, запроваджувати ті стандарти НАТО, які дозволять нам досягнути взаємосумісності Збройних сил України із арміями країн-членів НАТО. Тобто, тактика у тому, щоб рухатися до членства в НАТО через безпосередню фактичну інтеграцію, а не через політичні заяви. Так само багато залежить і від нас самих, адже Україна буде реальним кандидатом на членство в НАТО тільки за умови серйозного прогресу в реформах: успішного подолання корупції, забезпечення належного врядування, прозорості, дотримання прав людини та гендерної рівності, реформування кримінального правосуддя, судової реформи.

В січні 2020 р. уряд звернувся до НАТО з проханням розпочати офіційну процедуру розгляду заявки України на приєднання до Програми розширених можливостей НАТО. Програма має таке ж саме значення, що і План дії щодо членства в НАТО (ПДЧ), але позбавлена політичної складової. Україна має стати учасницею Програми розширених можливостей НАТО з практичних, а не політичних міркувань, адже це сприятиме оперативному обміну розвідувальним даними, поглибленій взаємодії з Альянсом та підвищенню безпеки, зокрема, у Чорноморському регіоні. Потреба участі України у Програмі розширених можливостей НАТО давно перезріла. Це питання не політики, а виключно практики. Наші військові потребують тісної взаємодії з Альянсом і обміну інформацією. Особливо це питання актуальне у розрізі загроз у Чорноморському регіоні. Програма розширених можливостей не входить до треку інтеграції України до Альянсу та курсу на набуття членства в НАТО. Задля цього в Україні є інструмент Річної національної програми під егідою Комісії Україна-НАТО.

Програму розширених можливостей НАТО запустило у 2014 році та долучило до неї п'ять країн: Швецію, Фінляндію, Австралію, Грузію та Йорданію. Програма покликана допомогти учасникам збільшити оперативну сумісність своїх військ з силами НАТО. Говорячи про користь для України, говорить те, що це надасть пріоритетний допуск до сертифікатів, заходів і продукції Україні, що дасть можливість нас бути на військово-промисловому ринку країн НАТО також. Це буде більш зрозуміло для всіх інших країн, тому що якщо наша продукція буде сертифікована за стандартами НАТО, це значно спростить участь у міжнародних виставках, торгівлю військовою технікою. Деякі навчання Альянсу відкриті лише для його держав-членів і учасників цієї програми. У разі отримання членства у ній, Україна зможе брати участь у таких навчаннях. Відкриються й можливості для громадян України працювати в структурах

НАТО, обіймати посади і в штаб-квартирі НАТО, і в командних структурах. Тому що всі міжнародні організації побудовані за принципом, що члени цих організацій можуть працювати в офісах цієї структури.

Україні є що запропонувати Альянсу - продовження участі українських військових в операціях під егідою НАТО, обмін досвідом, отриманим під час протистояння російській агресії на сході України, включаючи гібридну складову, обмін розвідданими, а також забезпечення безпеки в акваторії Чорного моря. українська армія є однією із найпотужніших у Європі. В ЄС фактично жодна армія не готова до бойових дій, можливо, окрім французької, яка постійно бере участь в операціях у своїх колишніх колоніях, а також армій Польщі, Італії та Великобританії. Всі інші не готові. А українська армія воює.

5 лютого Уряд схвалив Річну національну програму під егідою Комісії Україна-НАТО на 2020 рік. Уряд включив до своєї Програми діяльності амбітну ціль: аби за п'ять років Україна відповідала критеріям вступу до НАТО.

Цьогоріч документ містить низку нововведень. Вперше розробка документа здійснювалася за міжнародною методикою Results-Based Management (RBM, “Управління, орієнтоване на результат”). Саме така методика використовується при підготовці аналогічних стратегічних документів у державах-членах НАТО, Світовому банку, ООН.

РНП передбачає реформи сектору безпеки та оборони, зокрема, приведення всієї системи управління силами оборони, стратегічного та оперативного (бойового) управління, зв'язку, розвідки та спостереження до стандартів і сумісності із системами НАТО, впровадження демократичного цивільного контролю, забезпечення умов для участі українських підприємств у багатонаціональних проектах НАТО у сфері розробки та виробництва озброєння і техніки тощо. Серед других, зокрема, сформована ринкова економіка, прозора податкова система, ефективне наукове співробітництво між Україною та країнами НАТО і ЄС,

система боротьби з тероризмом, та захисту критичної інфраструктури тощо.

Річна національна програма максимально наближена за змістом та принципами до Плану дій щодо членства у НАТО, і має таку саму структуру з п'яти розділів, як ПДЧ: I. Політичні та економічні питання; II. Оборона/Військові питання; III. Питання ресурсів; IV. Питання безпеки; V. Правові питання [2].

Рішення щодо участі України у Програмі розширених можливостей НАТО (Enhanced Opportunity Partnership, EOP) можуть ухвалити у жовтні цього року.

Україна вже зараз фактично готова вступати до НАТО. НАТО – це воєнно-політична організація, яка створена для спільної оборони її членів. Україна готова до виконання цієї функції. Програма розширених можливостей (Membership Action Plan), це План дій щодо членства в НАТО, але без оголошення політичного рішення. Політичні заяви зараз не на часі.

Список використаних джерел:

1. Романенко Є. Євроатлантична інтеграція України як фактор національної безпеки /Європейський вимір соціальної безпеки: інструменти, проблеми, практика: збірник матеріалів, доповідей круглого столу в рамках проекту «Кафедра Жана Моне «Аналіз та застосування європейського досвіду демократії та належного врядування в Україні», м. Маріуполь, 21 червня 2018 р. – Маріуполь: ДонДУУ, 2018. – с.71-74.

2. <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-shvaliv-richnunaracionalnu-programu-ukrayina-nato-novoyi-yakosti>

Савенко І.І.
завідувач кафедри менеджменту і логістики,
Одеська національна академія харчових технологій
м. Одеса, Україна

АНАЛІЗ ПОРУШЕНЬ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Засоби масової інформації постійно інформують щодо порушень та махінацій, які мають місце при проведенні публічних закупівель.

Кримінальний кодекс України [1] не містить спеціальних норм, які б стосувалися порушень законодавства у сфері закупівель. Втім, правоохоронні органи відкривають досудові розслідування за статтями:

Стаття 191 Кримінального кодексу України.
Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

До дій, які підпадають під розгляд даної статті є виплата коштів за роботи, які не виконані у обсязі передбаченому кошторисною документацією.

Стаття 358 Кримінального кодексу України
Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів

До зловживань за даною статтею відносяться: використанням підроблених печаток, штампів, надання у складі пропозицій замовнику виправлених документів, наприклад щодо відсутності заборгованість по податках, зборах та інших платежах до бюджету, що дає можливість приймати участь у закупівлях.

Стаття 364 Кримінального кодексу України.
Зловживання владою або службовим становищем.

Одним із шляхів зловживання можна виділити схему з організації торгів для заздалегідь визначеного переможця. Схема передбачає організацію торгів за участю декількох

учасників (в т.ч. і заздалегідь визначений переможця). В процесі організації торгів «інші» учасники дискваліфікуються, наприклад, через невідповідність умовам закупівлі, що приводить до виграшу тендеру заздалегідь визначену організацію.

Стаття 366 Кримінального кодексу України.

Службове підроблення.

Частіше всього до фактів службового підроблення відноситься випадки підпису документів, на базі яких здійснюється перерахунок коштів за невиконані роботи.

Стаття 367. Кримінального кодексу України.

Службова недбалість.

Факти службової недбалості одне із поширених порушень, полягає у недбалому вивчення документації предмету торгів, його технічного стану – це продаж не нових, а експлуатованих, з певним зносом засобів.

Враховуючи наявність порушень у проведенні публічних закупівель, з 19.04.2020 р. почали діяти зміни до Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922-VIII [2]. В означених змінах значно розширено перелік порушень, за які до адміністративної відповідальності за ст. 164-14 Кодексу України про адміністративні правопорушення [3] будуть притягатися посадові особи та керівники замовників. В змінах також збільшено суму штрафів за означені порушення.

Втім, незважаючи на прийняття змін, що значно розширюють перелік порушень, факти порушень продовжують мати місце.

Так, згідно із інформацією [4] військова частина Національної гвардії № 3078 закупила 760 тисяч респіраторів на понад 6 мільйонів гривень у компанії «Елія Голд», яка належить Наталії Іващенко. Водночас інша фірма, якою донедавна володіла підприємця, і яка називається «Бентеро Гріф», була задіяна у схемі ухилення від сплати податків, відмиванні грошей та фіктивному підприємстві.

Другий приклад відноситься до тих же фігурантів. Таж військова частина Національної гвардії закупує 20 вантажних автівок у компанії «Спец-Ком-Сервіс», яка постачає техніку відомствам зі структури Міністерства внутрішніх справ, а також фігурує у низці кримінальних проваджень щодо несплати податків.

Результатом подібного «господарювання» є заподіяння істотної шкоди інтересам держави, суспільства. Не можливо зрозуміти дії фігурантів, які займають публічні посади та призвані оберігати державне майно, самі задіяні в хабарництві, марнотратстві, розбазарюванні майна. Також не можна визнати, що означені дії скоєні з причин не обізнаності. Зловмисні дії здійснюються з певним умислом, свідомо, що визнано юридично. Підтвердженням цьому є той факт, що в додатковому переліку видів порушень, передбачених ст.164-14 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) зафіксовано: дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені порушення в розмірі 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (3,4 тис. грн). Там же, дії передбачені частиною третьою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, від 3 до 5 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (51,0 тис. грн - 85,0 тис. грн).

Таким чином, якщо подібні дії будуть скоєні за терміном одного року, штрафи не передбачено подвоювати.

Згідно з інформацією засобів масової інформації щодо порушень та махінацій, які мають місце при проведенні публічних закупівель, збитки суспільства оцінюються в десятки та сотні мільйонів гривень і передбачені штрафи виглядають насмішкою над суспільством.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04. 2001. № 2341-III.
2. Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922-VIII.
3. Кодексу України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8074-X
4. Нацгвардійці купили масок на 6 млн грн. у бузнесменки, фірму якої підозрюють у відмиванні грошей. <https://www.slidstvo.info/news/natsgvardijtsi-kupyly-masok-na-6-mln-grn-u-bisnesnenky-firmu-jakoyi-pidozryuyut-u-vidmyvanni-groshej/>

Сальніков С.М.

слухач магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика
м. Київ, Україна*

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВИ

Цілісне уявлення про сутність публічного адміністрування неможливе без аналізу його складових понять. Поняття «публічний» походить від латинського слова «publica» – суспільство, народ, люди і означає відкритий, гласний, суспільний [1, с. 643]. Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає термін «публічний» як такий, що «відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний; призначений для широкого відвідування, користування; громадський» [2, с. 1187]. Термін «публічний» вживається у законодавстві про державну службу. Так, відповідно до ст. 1 Закону України «Про державну службу» № 889-VIII від 10.12.2015 р. [3] державна служба є публічною діяльністю із практичного виконання завдань і функцій держави.

Об'єктом публічного адміністрування у даному дослідженні є фінансові ресурси держави, за допомогою яких держава виконує свої завдання та функції. Аналіз наукових джерел у галузі фінансового права дає підстави стверджувати про відсутність єдиного розуміння сутності та складу фінансових ресурсів. Цілком слушною є позиція Л. Воронової, яка визначає фінанси перш за все як економічну категорію, що відбиває сукупність відносин, пов'язаних зі створенням, розподілом та використанням ресурсів у грошовій формі для потреб держави, виробництва й соціального захисту населення [4, с. 15-17].

На переконання О. Василик, не всі грошові ресурси є фінансовими. Поняття «грошові ресурси» є значно ширшим, але фінансові ресурси виступають завжди у грошовій формі. Грошові ресурси стають фінансовими тоді, коли концентруються у відповідні фонди, для яких встановлено порядок створення й використання [5, с. 84].

Фінансове законодавство не містить визначення поняття фінансових ресурсів, натомість оперує іншими поняттями, такими як «публічні кошти» [6], «бюджетні кошти» [7], що в свою чергу, ускладнює процес управління формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів держави. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» від 11.02.2015 р. № 183-VIII [6] до публічних коштів відносяться кошти державного та місцевих бюджетів, кошти Національного банку України та державних банків, Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, державних цільових фондів, кредитні ресурси, надані під державні та місцеві гарантії, а також кошти суб'єктів господарювання державної і комунальної власності, отримані ними від їхньої господарської діяльності. Виключення становлять таємні видатки державного бюджету, які передбачені на діяльність органів державної влади, в інтересах національної безпеки і не підлягають деталізації у Законі України «Про Державний бюджет України». Отже, під публічними коштами законодавець розуміє не лише кошти держави, але й кошти місцевих громад, акумульовані до місцевих бюджетів та кошти, отримані суб'єктами господарювання комунальної власності від господарської діяльності.

В Бюджетному кодексі України (далі – БКУ) поняття фінансових ресурсів ототожнюється з поняттям бюджетних коштів. Так, у ст. 1 БКУ бюджет визначається як план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної

Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду. Бюджетними ж коштами є належні відповідно до законодавства надходження бюджету та витрати бюджету (ст. 2 БКУ) [7].

Публічні фінансові ресурси слід розглядати як сукупність державних та місцевих фінансових ресурсів, тобто ресурсів держави та місцевих громад. Виходячи з наведених міркувань, під публічним адмініструванням фінансових ресурсів слід розуміти врегульовану фінансово-правовими нормами та детерміновану публічними інтересами управлінську діяльність суб'єктів владних повноважень щодо формування, розподілу та використання фінансових ресурсів держави та місцевих громад.

Список використаних джерел:

1. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. – Київ: Голов. ред. УРЕ АН УРСР. – 1974. – 865 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови : словник / [уклад. Бусел В. Т.]. – К. ; Ірпінь : ВТФ Перун, 2002. – 1440 с. – (М-во освіти і науки України).
3. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
4. Воронова Л. К. Фінансове право України: Підручник. – К. : Прецедент; Моя книга, 2006. – 448 с.
5. Василик О. Д. Теорія фінансів: Підручник. – К. : НІОС – 2000. – 416 с.
6. Про відкритість використання публічних коштів від 11.02.2015 р. № 183-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19#Text>
7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

Станішевський В.Ю.

аспірант,

Міжрегіональна академія управління персоналом

м. Київ, Україна

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ
МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА ЯК РЕЛЕВАНТНИЙ ФАКТОР
ЗНИЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ
СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА**

Чинне законодавство України з питань правового регулювання механізмів державно-приватного партнерства у сфері економіки вважається одним із кращих у світовій спільноті. За умови його «адекватного» застосування є можливим реалізувати практично будь-які інфраструктурні проекти. Об'єми фінансової підтримки держави у процесі виконання таких проектів мають бути обґрунтовані відсутністю серйозних ризиків та суспільною необхідністю впровадження проекту [1].

На привабливих умовах, для представників приватного бізнесу є можливим ініціювання проектів державно-приватного партнерства за рахунок відповідності законодавства міжнародним стандартам, зрозумілості та відкритості інформації щодо аналізу доцільності впровадження у життя таких проектів, оцінювання ризиків їх реалізації, здійснення моніторингу органами публічної влади процесу реалізації таких програм, а, також, проведення конкурсу щодо відбору приватних інвесторів [2].

Тому, навіть за умови відсутності ініціативи держави щодо впровадження проектів державно-приватного партнерства та «вільного» ставлення до термінів розгляду пропозицій, які зазначені в законі, бізнес все одно реалізовує такі проекти [2].

Найбільш вагомими причинами зниження рівня ефективності впровадження проектів державно-приватного

партнерства України можна визначити:

– відсутність стабільності у законодавстві та чіткого встановлення норм та правил, на постійній основі, що зменшує інтерес інвесторів у залученні коштів через нестійку ситуацію в даних питаннях;

– відсутність фахових вузькоспеціалізованих знань та організаційного досвіду з питань розроблення та реалізації процедури проведення відбору інвесторів на концесійні проєкти. Концесієдавці мають на дуже довгий проміжок часу вперед розробити плани, розрахувати доходи від концесії та напрями залучення інвестицій у ремонт, реконструкцію, або будівництво об'єктів угоди, обсяги використання коштів, відповідно до появи можливих ризиків, з урахування відповідальності обох сторін, строків виконання умов договору та визначення конкретного стану, в якому буде повертатися об'єкт концесії. Звичайно, це потребує знань вузькоспеціалізованих спеціалістів фінансового, юридичного, економічного профілів, а, також, радників з технічних та інших питань з метою загальної організації роботи таким чином, щоб отримувати максимально можливий дохід від такої співпраці приватного та державного секторів у Державний бюджет України, а, також, для розвитку регіонів та збільшення кількості робочих місць

– відсутність чіткого розуміння представниками органів публічної влади механізмів прийняття оптимальних, а, головне, вчасних та оперативних рішень щодо укладення угод в рамках державно-приватного партнерства. Участь приватних інвесторів у таких проєктах дасть поштовх до прискорення розвитку конкретних галузей, або регіонів, що надасть не тільки залучення фінансових та інших видів ресурсів, а й забезпечить застосування інноваційних технологій, передового досвіду розвинених країн світу, використання нових підходів тощо [3].

Отже, в підсумку, зазначу, що більша частина проєктів, які впроваджуються на базі механізмів державно-приватного

партнерства – це концесійні угоди. Пропоную на Рис. 1 розглянути низку проблем невдалої реалізації таких проєктів.

Рис. 1. Основні проблеми розвитку механізмів державно-приватного партнерства у сфері економіки в Україні.

Можу, також, підкреслити, що механізми державно-приватного партнерства стають популярними серед територіальних громад в межах реалізації в Україні нової регіональної політики, яка направлена на збільшення можливостей таких громад безпосередньо на місцях ефективно застосовувати наявні ресурси з метою повного забезпечення потреб населення конкретної адміністративно-територіальної одиниці.

Як, приклад, можна назвати реалізацію проєкту 2014 року щодо спільної діяльності органів місцевого самоврядування у м. Малин та приватного партнера, який

надав необхідне обладнання та здійснив інвестування для встановлення котла комунальної власності з максимальною потужністю для забезпечення опалення трьох шкіл міста одночасно. За умовами договору про спільну діяльність, приватний партнер продавав теплову енергію підприємствам та населенню міста зі знижкою протягом терміну дії договору.

Список використаних джерел:

1. Romanenko E. Chaplai I. PUBLIC ADMINISTRATION BY THE MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES IN CONSTRUCTION OF UKRAINE / I. Chaplay // Публічне урядування. – 2017. - №2 (7) – травень 2017. - С. 172-180.

2. Ірина Запатріна / Інститут «смотрящих» нянь https://appp.com.ua/wp-content/uploads/2020/07/ZN_Nyani_ukr.pdf

3. Киртока М.П. Державне регулювання концесійної діяльності в Україні. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління – Національна академія державного управління при Президентіві України, Київ, 2020., 242 с.

Тищенко І.Г.
слухачка магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я,
*Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика
м. Київ, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЙНО – ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Адміністративно-територіальна організація публічної влади в Україні передбачає на місцевому рівні співіснування двох ключових суб'єктів системи публічної влади – держави, яку представляють місцеві державні адміністрації, і місцевого самоврядування, що уособлює інтереси відповідної територіальної громади як безпосередньо, так і через уповноважені органи місцевого самоврядування. Задля нормального та ефективного провадження діяльності вищезазначених місцевих органів влади необхідне чітке встановлення та регламентація цілого ряду організаційних питань, які вважаємо за необхідне поєднати в категорію організаційно-правових засад.

Надаючи теоретичне визначення організаційно-правових засад Д. Приймаченко та Р. Ігонін доходять висновку про те, що організаційне забезпечення органів судової влади можна визначити як сукупність адміністративних, фінансових, організаційних та матеріально-технічних заходів, що реалізуються Державною судовою адміністрацією, мають позапроцесуальний характер впливу і спрямовані на створення та підтримання належних умов для ефективного функціонування органів судової влади [1, с. 57]. Під організаційним забезпеченням діяльності прокуратури П.І. Шаганенко пропонує розуміти комплекс нормативно-правових, матеріально-технічних, фінансових, кадрових, інформаційних та оперативних заходів, які

направлені на раціональний розподіл трудової діяльності, гарантування правового статусу прокурорів, забезпечення адекватними умовами праці, підтримку організаційного порядку, психологічно здорової атмосфери у колективі з метою досягнення високої ефективності виконання прокуратурою своїх повноважень і містить регулярну щоденну процесуальну та іншу діяльність органів прокуратури, а також контроль та оцінку виконаної роботи [2, с. 145].

О. Синкова зазначає, що організаційно-правове забезпечення управлінського аудиту дозволяє: погоджувати цілі, засоби та методи їх досягнення; формувати критерії для оцінки їх діяльності апарату управління; регламентувати виконання функцій управління в органі виконавчої влади за змістом і часом; впроваджувати найкращі управлінські технології та зменшувати дублювання, непродуктивні витрати та витрати часу [3, с. 81].

На наш погляд, більш чітку та всеосяжну характеристику організаційно-правових засад надає Д.Г. Заброда, зазначаючи, що організаційно-правові засади містять обов'язкові та факультативні елементи. До обов'язкових елементів організаційно-правових засад відносяться: правова основа (законодавство); об'єкт правового регулювання; пріоритетні напрями, принципи; суб'єкти та їх завдання, функції та повноваження; засоби (заходи та методи), за допомогою яких здійснюється регулювання суспільних відносин, у тому числі й відповідальності та механізми контролю й нагляду. До факультативних елементів організаційно-правових засад Д. Г. Заброда пропонує включити організацію міжнародного співробітництва у відповідній сфері (галузі); інформаційне забезпечення; специфіку фінансування; особливості взаємодії та координації у певній сфері (галузі) [4, с. 45].

Отже, враховуючи все вищезазначене, варто вказати, що особливий акцент у діяльності місцевих органів влади потрібно поставити на організаційному аспекті.

Організаційний аспект функціонування місцевих органів влади тісно пов'язаний із правовим, оскільки нормативно-правові акти є базою для функціонування інституцій, що забезпечують законність і правопорядок у суспільстві. Вважаємо, що взаємозв'язок організаційного та правового аспектів у системі місцевих органів влади простежується через розкриття правового регулювання та механізмів взаємодії між собою місцевих органів влади.

Правове регулювання суспільних відносин постає потужним засобом впливу держави на суспільні процеси, поведінку, свідомість та діяльність людей. Особливого значення набуває регулювання тих відносин, в які держава зазвичай безпосередньо не втручається. Такими є відносини в системі місцевих органів влади, що постає як право самостійно та під свою відповідальність вирішувати питання місцевого значення. Прийняття Конституції України 1996 р. стало початком нового етапу розвитку суспільства і поставило завдання побудови демократичної, суверенної, правової держави. Конституція України створила правові передумови утвердження місцевих органів влади в Україні, окреслила загальні засади конституційної моделі територіальної організації влади на місцях, визначила концептуальні напрями діяльності виконавчих органів місцевого самоврядування. У Конституції України зазначено, що «місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» [5].

Список використаних джерел:

1. Приймаченко Д. Співвідношення понять "організаційне забезпечення судів", "організаційне управління в судах" та "судове управління". Слово Національної школи суддів України. 2013. № 1. С. 57-66.

2. Шаганенко П.І. Поняття організаційного забезпечення діяльності органів прокуратури. Часопис кийвського університету права. 2015. № 4. С. 144-147.

3. Синкова О. Організаційно-правові засади управлінського аудиту в органах виконавчої влади. Підприємництво, господарство і право. 2013. № 4. С. 80-82.

4. Заброда Д.Г. Адміністративно-правові засади: сутність та зміст категорії. Науково-практичний журнал Київського національного університету імені Т. Шевченко. 2013. № 2. С. 45-51.

5. Конституція України. Документ 254к/96-ВР.
<https://zakon.rada.gov.ua>

СЕКЦІЯ 2.

КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

Абрамюк І.Г.

завідувач кафедри архітектури та містобудування,
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк, Україна

МИСТЕЦТВО СЦЕНОГРАФІЇ В ТВОРЧОСТІ АЛЕКСАНДРА ЄНДЖЕЄВСЬКОГО

Паростки зародження театрального мистецтва на Волині сягають ще XVIII століття, коли при єзуїтському колегіумі в Острозі запрацював театр, як відомо з [1]. Луцьк, будучи одним із культурно-мистецьких центрів Волині, став площадкою для розвитку театральної діяльності, котра активізувалася на початку ХХ ст.

У 20-30-тих роках ХХ століття у Луцьку діяло: професійний польський Луцький міський театр імені Ю. Словацького, пересувний Волинський театр, Волинський український театр, музичнодраматична секція Луцької повітової Просвіти та театр єврейської громади Луцька.

Високопрофесійним осередком театрального життя у Луцьку став польський театр – Волинський театр ім. Юліуша Словацького, заснований у 1924 році [2]. Історія театру супроводжувалася як злетами, так і занепадом, а найяскравіші театральні сезони були проведені з 1930 року по 1939 рік не лише в Луцьку, а й у інших містах воєводства. Репертуар із творів світової та польської класики, висококваліфікований склад акторів трупи театру, професійний підхід до постановок, потребував якісного підходу до формування декорацій та розробки костюмів. Власне, саме з роботи у Волинському театрі ім. Ю. Словацького розпочався

творчий шлях сценографа
Александра Єнджеєвського
(1903 р.н.).

Уродженець м. Житомир,
член братства св. Луки,
художник А. Єнджеєвський
(рис. 1.) отримав вищу освіту в
Школі витончених мистецтв у
Варшаві, після чого повернувся
на Волинь й впродовж 1931 –
1938 рр. працював над
сценографією до постановок у
луцькому театрі
ім. Ю. Словацького. Перед
війною митець переїхав до
Польщі й став одним із
провідних сценографів багатьох
театрів у Броцлаві, Лодзі,
Варшаві, як це зазначено в [3].

Рис. 1.
А. Єнджеєвський.
Портрет

На жаль, луцький етап творчості митця практично не
висвітлений у наукових та архівних джерелах й
А. Єнджеєвський в цей період найчастіше згадується як
художник-пейзажист, котрий залишив в своєму доробку
колекцію пейзажів м. Луцька. Проте, велика кількість
газетних публікацій та відзивів колег-художників дає
можливість здійснити аналіз творчого методу луцького
сценографіста.

В першу чергу, велику увагу майстер приділяв
збереженню простору сцени та створенню ефекту
тривимірності. А. Єнджеєвський вважав, що чим менше на
сцені декорацій, тим більше уваги приділяється актору,
котрий однозначно виходить на перший план і відіграє
вирішальну роль, а глядач не відволікається на додаткові
деталі. Захоплюючись творчістю художників-імпресіоністів
XIX ст. й відтворюючи у власних пейзажах
мінливість, мерехтіння кольору і світла (рис. 2.),

Єнджеєвський переніс імпресіоністичні принципи у сценографію.

Рис. 2. Живопис А. Єнджеєвського: 1 – вид на р. Стир, 1938 р.; 2 – вид на Луцький замок, 30-ті роки

Для підсилення гри актора, сценарист майстерно використовував можливості світла як розсіяного, так і спрямованого на локації та акторів. З метою створення ілюзорного ефекту збільшення простору сцени, мерехтіння й трепету світла й тіні, майстер локально компонував у ключових точках сценічного простору конструкції із скляних та глянцевих поверхонь, з текстилем (оксамит, тюль, штучний шовк) та чистими кольорами, які відбивають світло.

У повоєнний період у сценографічних роботах Александра Єнджеєвського з'явилися перші прояви сюрреалізму. Однією з найвидатніших сценічних робіт цього часу є проект до постановки "Біг до Фрагала Стрийковського", режисер Якуб Ротбаум (1953 р.) [4]. В подальших роботах майстер все частіше звертався до мистецтва сюрреалізму в декораціях.

Рис. 3. А. Єнджеєвський. Ілюстрація до постановки «Соната Вельзевула», Вроцлав, 1968 р.

У 60-70-тих роках митець все частіше працював над сценографією, костюмами та декораціями для телевізійних передач, серіалів та програм. Долучався до розробки експозицій для торговельних, мистецьких виставок. Разом із Станіславом Пенькальським та Владиславом Вінче працював над проектом колористичного рішення площі Ринок у Вроцлаві, котрий був реалізований у 1961 році.

Помер митець у 1974 році у місті Вроцлав, залишивши у спадок величезну кількість робіт із сценографії, живопису, графіки, благоустрою.

Підсумовуючи, варто вказати, що творчий метод побудови простору сцени А. Єнджієвського, є не достатньо вивченим сьогодні, як і не має точних відомостей щодо впливу його творчості на подальший розвиток мистецтва сценографії на Волині.

Список використаних джерел:

1. Проскуряков В.І., Сінкевич О.В. Ідейні та естетичні особливості театральної архітектури у волинському

етнокультурному регіоні України. URL:
<http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/21421/1/27-Proskuryakov-162-167.pdf>

2. Державний архів Волинської області. Ф.46. Оп.9.
Спр.1899

3. Aleksander Jędrzejewski. URL:
<http://www.encyklopediateatru.pl/osoby/15749/aleksander-jedrzejewski>

4. Strzelecki Z. Teatr. Nr 7/1976.

Бондарчук Ю.С.
доцент кафедри дизайну,
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк, Україна

ДИТЯЧЕ ІГРОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ У ГРОМАДСЬКИХ ЗАКЛАДАХ: ФАКТОРИ СТВОРЕННЯ ТА ТИПОЛОГІЯ ФОРМ

Основою для проектування та дизайну ДІС є формування типології. Попри високу затребуваність ДІС у громадських закладах питання формування його типологічної структури не ставилося, що підтверджує актуальність обраної теми.

Зарубіжний досвід проектування присвячений вуличним дитячим ігровим майданчикам [5; 6; 7]. Звернення до вітчизняної й зарубіжної архітектури дозволяє розглянути типологію та класифікацію сучасних громадських центрів, що є важливим аспектом для проектування ДІС [1]. Значна увага дослідників присвячена дитячим ігровим кімнатам та кімнат відпочинку дітей в дитячих дошкільних закладах [2; 8; 3]. Відсутність інформації, пов'язаної з типологією ДІС у громадських закладах, визначає актуальність теми.

Основним чинником, що впливає на організацію ДІС у громадських закладах є природно-кліматичний фактор, що вирішує проблему впливу погодних умов чи особливостей ландшафту. Соціально-економічний фактор визначає рентабельність ДІС для громадського закладу. Особливості розташування ДІС та специфіка його використання зумовлюються локалізаційно-часовим фактором, який обумовлює розташування ДІС в інтер'єрі громадського закладу. Функціонально-типологічний фактор обумовлює функціональну, об'ємно-просторову організацію ДІС у громадському закладі на основі у відповідності функції гри функціям громадського закладу. Функціонально-типологічний фактор визначає типологічну диференціацію

ДІС (відпочинково-розважальне, освітньо-виховне та діагностично-лікувальне).

В основі проектування ДІС лежить функціональність ігор, що відповідають потребам дітей. Розвага, як головна функція гри, визначила спрямування відпочинково-розважального ДІС. Такий тип ДІС призначений задовольняти потребу дитини в активності, включаючи її фізичну дозвіллеву діяльність. Відпочинково-розважальне ДІС у закладах дозвілля є цілісним утворенням, що призначене для відпочинку усієї сім'ї. Відпочинково-розважальне ДІС найчастіше організовується у закладах торгівлі та громадського харчування (супермаркетах, торгових центрах, автосалонах, кафе тощо). Наявність дитячої ігрової зони при торговому об'єкті стає невід'ємною складовою сучасної культури торгівлі. Заклади торгівлі та громадського харчування були одними з перших, що організували на своїй території ДІС. У таких закладах ДІС слугує засобом «заманювання» відвідувачів, а також засобом продовження терміну їх перебування в громадському закладі. А для дітей – це розвага та соціалізація через імітацію діяльності батьків та переймання досвіду.

Виникнення освітньо-виховного ДІС зумовлено потребою дітей у навчанні, розвитку, в набутті досвіду через гру. Воно організовується у дошкільних та навчальних, культурно-видовищних та культових громадських закладах. Ігри в освітньо-виховному ДІС базуються на забезпеченні інтелектуального та фізичного розвитку дітей. Тому для освітньо-виховного ДІС домінуючою є функція самореалізації, за наявності соціокультурної, комунікативної та розважальної функцій. Освітньо-виховне ДІС у дошкільних та навчальних закладах почало формуватись ще з моменту утворення такого типу громадських закладів (XVIII – поч. XIX ст.). Діти через гру пізнають предмети, спілкуються між собою та з вихователями, вчителями. Це зумовлює виникнення дидактичного характеру ігрової діяльності у ДІС.

Варто зауважити, що ДІС у дошкільних та навчальних закладах орієнтоване на вікові групи дітей та на відділення окремих ігрових зон. Коли фізична активність є фактором, що сприяє згуртованості у грі, то розумово-інтелектуальні здібності дітей у процесі навчання потребують диференціації на вікові групи. Відповідно до віку дітей визначають особливості ігрових конструкцій і обладнання, що регулюються нормами ергономіки для дітей дошкільного, молодшого шкільного та підліткового віку. Крім цього, зараз набуває популярності ДІС у вищих навчальних закладах. Причиною створення ДІС в університетах стала потреба у догляді за дітьми працівників університету на час проведення занять батьками. Простір шкіл, дитсадків переобладнується у ДІС, формуючи освітньо-виховне середовище, використовуючи концепцію навчання через гру.

У культурно-видовищних закладах організація ДІС є логічним продовженням концепції даних громадських закладів. Заклади культури (бібліотеки, музеї) широко практикують організацію спеціальних приміщень для дітей, з якими прийшли відвідувачі. Прикладом цього є створення медіатек, що передбачають формування спільного простору у бібліотеках для дорослих та дітей. У таких типах громадських закладів освітньо-виховне ДІС гносеологічно спрямоване, особливо це характерно для тематичних зарубіжних музеїв. Значна кількість об'єктів, які є науково-пізнавальними музеями, здебільшого природничо-наукового характеру, розроблені із орієнтацією на дитячу аудиторію. Оскільки ДІС у таких закладах формується з об'єктів, які, в першу чергу, складають музейну експозицію, то процес організації ігрового середовища для дітей у музеях вимагає відповідних засобів дизайну. Рух та взаємодія дітей у ДІС музеїв формують процес пізнання.

Значно відрізняється від попередніх типів діагностично-лікувальне ДІС, яке, крім розважальної функції, виконує оздоровчу функцію. Істотною особливістю діагностично-лікувального ДІС є використання ігротерапії як методу

психотерапевтичного впливу на дітей із використанням гри. Метод ігрової психотерапії використовується в межах індивідуального та групового оздоровлення, тому комунікативна функція такого середовища проявляється частіше у спілкуванні дитини-пацієнта з лікарем. Діагностично-лікувальне ДІС організовується в оздоровчо-відпочинкових закладах з ціллю охорони здоров'я, фізичної культури. Концепція проектування такого ДІС базується на використанні ігор оздоровчо-лікувального характеру. Діти відвідують їх задля оздоровлення та лікування (будинки відпочинку, лікувально-профілактичні заклади). Часто в таких закладах проектують ДІС для дітей з обмеженими фізичними можливостями. У будівлях лікувально-профілактичних установ ігровий процес орієнтований на використання різноманітних методик гри та спеціалізованого ігрового обладнання, що відволікає дитину від, власне, лікувальних процедур та сприяє її оздоровленню. Особливістю діагностично-лікувального ДІС в оздоровчо-відпочинкових закладах є його спрямованість на лікувальний процес. Ігри можуть бути частиною лікувальних процедур, можуть складати підготовчий етап перед лікуванням дитини або завершальний етап лікування (реабілітація дитини).

Проектування різних типів ДІС є однією з ознак функціональної багатогранності громадських закладів та реалізації потреб дітей. Сукупність природно-кліматичного, соціально-економічного, локалізаційно-часового та функціонально-типологічного факторів вплинула на організацію ДІС в громадських закладах, а функції гри визначили типологічну диференціацію ДІС. Характерною рисою стала відповідність типів ДІС (відпочинково-розважального, освітньо-виховного та діагностично-лікувального) типам громадських закладів за функціональним призначенням. Функції ігор дозволили виділити типи ДІС та окреслити їх характерні відмінності. Типологічна диференціація ДІС здійснюється на засадах відповідності ДІС призначенню громадського закладу та функціям ігор.

Список використаних джерел:

1. Лінда С. М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд : навч. посібник. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. 608 с.
2. Юрчишин О. М. Об'єкти дитячого дошкільного та позашкільного виховання надмалої місткості в житловому середовищі : автореф. дис... канд. архітектури. Київ, 2009. 20 с.
3. Curtis D., Carter M. Designs for Living and Learning, Second Edition: Transforming Early Childhood Environments. Yorkton Court MN : Redleaf Press, 2015. P. 360.
4. Heidemann S. Play: The Pathway from Theory to Practice. Yorkton Court MN : Redleaf Press, 2010. P. 160.
5. Pinfold B. Urban parks for youngster. *RIBA Journal*. 1973. Vol. 80. N 3. P. 146–153.
6. Sudarsana M. Designing Outdoor Environments for Children: Playground Design ("Designing Environments for Young Children" Book 1). California, 2012. P. 70.
7. Tai L., Haque M. Designing Outdoor Environments for Children: Landscaping School Yards, Gardens and Playgrounds. New York : McGRAW-HILL, 2006. P. 401.

Денькович В.С.
аспірант за спеціальністю 034 – культурологія,
Київський національний університет
культури і мистецтв
м. Київ, Україна

НАРОДНІ ІНСТРУМЕНТИ В СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ УКРАЇНИ

Для сучасної культури України притаманне доволі часте звернення до народних інструментів. Можна зазначити, що дана характеристика може вбачатися специфічною особливістю вітчизняної культури. Розглянемо, які саме форми функціонування народних інструментів можна виділити.

Насамперед можна казати про те, що народні інструменти у ХХ столітті набувають статус академічних та стають повноцінними учасниками професійної музичної культури. Проявом такої тенденції є поява відділень народних інструментів, а також факультетів у вищих навчальних закладах мистецького спрямування. Зокрема такі процеси розпочались ще на початку ХХ століття, коли вони відкрились у більшості міст України – Одесі, Києві, Харкові та ін. Даний процес характеризувався появою різних виконавських колективів, які мали варіативний склад учасників. Здебільшого їх репертуар складався з народних пісень та танців, які оброблялись професійними композиторами. Проте поступово він розширюється та починає включати твори авторські, які написані для народно-інструментальних оркестрів та ансамблів. Вже наприкінці століття виникають твори для народних інструментів соло, які засвідчують використання авангардних технік, новітніх прийомів гри, що стає ознакою їх остаточної академізації. Л. Шемет проаналізувавши особливості розвитку дитячого народно-інструментального виконавства ХХ століття визначає такі його характерні риси: «загальна зорієнтованість

колективів на академічне мистецтво, прагнення до відтворення регіональної специфіки традиційного інструменталізму в сучасних формах дитячого колективного музикування, підвищення виконавського рівня колективів і професійної майстерності їх керівників, розширення жанрово-стильової сфери репертуару, активізація концертної діяльності, зміцнення творчих зв'язків із композиторами, пошуки інноваційних форм сценічної репрезентації музичних творів і музично-естетичного виховання юних оркестрантів» [1, С. 321].

Друга форма функціонування народних інструментів у культурному просторі України пов'язана з їх використанням без відриву від їх автентичного етнічного контексту. Мається на увазі те, що вони є частиною аматорського народного виконавства. Тобто інструменти трактуються як частина народної культури. Це, в першу чергу не оркестри, а камерні невеликі колективи, які виконують фольклорні твори. Також це можуть бути солісти-виконавці на традиційних музичних інструментах. Зокрема йдеться про ті, що відтворюють народні прийоми гри, які можуть мати суттєві відмінності від тих, що застосовуються в академічній практиці. Нерідко використовуються інструменти, зроблені в кустарних умовах майстрами вручну, а не ті, які вироблені фабрично. Подібна практика характерна для колективів, які орієнтовані на автентичний фольклор, намагаються виконувати його у взаємодії змісту мистецтва та форми його презентації. В цьому ж напрямку здійснюються і теоретичні розвідки, в яких наголошується увага на тому, що інструментарій, кожна зміна у його конструкції обумовлена певними рядом як суб'єктивних, так і об'єктивних чинників. Саме тому має бути глибинне вивчення традиційного музичного інструментарію (цим терміном -ТМІ - фольклористи та етнографи називають народні інструменти, які використовувались у традиційній культурі). Так дослідження науковців полягають у напрямку виявлення провідних характеристик інструментарію. К. Черемський зазначає:

«Власне, різні експериментальні технології випробовування ТМІ спираються на засади доказової реконструкції, одним із завдань якої є виявлення, фіксація і подальше дослідження ефектів впливу традиційного музичного інструментарію в сучасному житті суспільства. Неодмінною частиною доказової реконструкції є технологія порівняння різних практичних елементів ТМІ в нинішніх й історичних спільнотах (на основі розмаїтого етнографічного матеріалу, архівних відомостей, іконографічних зображень, аудіо-відеозаписів тощо)» [2, С. 49].

Ще одна тенденція застосування народних інструментів в музичному просторі України полягає у їх включенні у естрадну виконавську практику. Цей процес був мало поширений за часів УРСР, проте набуває більшого розвитку саме за часів Незалежності. Ракурс модифікацій, які відбуваються у культурі, пов'язаний з тим, що застосування народного інструментарію є провідною рисою таких напрямків, як етно-джаз, фолк-рок, а також World Music, які мають чималий досвід поширення у світовій практиці. Нерідко вони «використовують народні інструменти як основний чи додатковий інструментарій в своїх власних композиціях» [3, С. 60]. Подібний інтерес до етнічного інструментарію може сприйматися як ключова ознака саме вітчизняного простору.

Доречним буде згадати чисельні проекти, які є своєрідним перевтіленням діяльності академічних колективів, які містять народні інструменти чи повністю складаються з них. Все частіше їх репертуар починає повністю або частково складатися з естрадних композицій, які створені в рок- чи поп-стилістиці. Хоча достатньо логічним вважалось функціонування ансамблів та оркестрів народних інструментів, основою репертуару яких були народні пісні та танці, тепер це сприймається скоріше як певний анахронізм. «Зараз можна спостерігати видозміну у репертуарі таких колективів, які починають виконувати популярні твори, кавер-версії хітів» [3, С. 60]. Це сприяє розширенню

слухацької аудиторії, популяризації інструментарію. Відбувається своєрідна реінтерпретація народного інструментарію. П. Волкова відмічає відмінність між інтерпретацією та реінтерпретацією, яка полягає у принципово іншому трактуванні явища в межах концепту реінтерпретації. «На відміну від інтерпретації, яка встановлює якусь подобу між оригіналом і перекладом, реінтерпретація цю подобу відкидає, актуалізуючи новий погляд на старі істини» [4, С. 97]. Реінтерпретація в даному випадку постає ракурсом, який демонструє досвід переосмислення наявних інтерпретацій. Це діалогічність, що відбувається в середині культури, яка проявляється як зв'язок між минулим та сучасним.

Можна дійти до висновків, що народні інструменти використовуються у різних музичних напрямках української культури. Вони є частиною академічної музичної культури, традиційної музичної культури, а також естрадної. Все це є свідченням того, що народний інструментарій має універсальний характер та актуалізований у різних галузях сучасної культури України.

Список використаних джерел:

1. Шемет Л.В. Дитяче оркестрове виконавство в народно-інструментальному мистецтві України другої половини ХХ ст.: творчий аспект. Культура України. Харків: Редакційно-видавничий відділ ХДАК, 2018. Вип. 59. С. 312-322.

2. Черемський К. Традиційна бандура: пошук алгоритмів дослідження. Традиційні музичні інструменти кобзарів і лірників: Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (2 червня 2017 р.); упоряд. К.П. Черемський. Харків: Видавець Олександр Савчук; НЦНК «Музей Івана Гончара», 2017. С. 47-60.

3. Андрійчук П.О. Використання народних інструментів у сучасній українській музичній культурі. Молодий вчений,

2017. № 7. С. 59-62.

4. Волкова П.С. Феномен реинтерпретации: опыт осмысления (на примере современного искусства). Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена, 2008. № 78. С. 96-102.

СЕКЦІЯ 3.

МЕДИЦИНА

Kazakov G.P.

assoc professor,

Donetsk National Medical University

c. Liman, Ukraine

Bogatyrova O.V.

assoc professor,

Donetsk National Medical University

c. Liman, Ukraine

THE INVESTIGATION OF BIOLOGICALLY ACTIVE ADDITIVES IN THE PHARMACEUTICAL MARKET OF UKRAINE

Introduction. In modern ecological, economic, social situation, the questions of people's health diseases prevention, their cure, treatment and a balanced nutrition have a great importance. Based on these questions, the main criteria to biologically active additives (BAA) must be their effectiveness and safety. They must standardize the physiological processes, which is the basis of human's vitality. They must also prevent and remove the xenophobic actions and malnutrition, which suppress protective mechanisms.

Aim. The research on the investigation of biologically active additives on the pharmaceutical market of Ukraine.

Materials and methods. We chose the figures in Ukraine, the acting legal texts and the experience of toxicologist as the objects of the investigation. We have used the following methods of investigation: analytical, statistical, system review, grouping and online information.

Results and discussion. Nowadays there are nearly 3000 BBA on the market [1,2]. There are about 600 names presented on the Ukrainian market [3]. Most of them have different biological actions and diverse dosage forms. It is known that a vegetable raw material may contain from 10 to several hundreds of chemical compounds and admixtures of relative structural components. The standardization of which is difficult because of many reasons. Due to estimations made by experts, there are about 90% of counterfeiting BAA on the market. This figure in Ukraine constitutes 40-45% [4,5]. Quite often personnel of investigating agencies and citizens resort to Ukraine Department of Justice for solving question about quantitative and qualitative BAA composition. They also ask to refer BAA to strong – effective medicines, which may be injurious to people’s health after intake; (for example, deterioration and loss of sight, deterioration of the work of gastrointestinal tract, pain in liver and kidneys). Unfortunately, such investigations are not allowed to be performed in juridical – and – expert of Ukrainian Department of Justice, because of absence of combined scientifically developed methods of investigation and lack of legal regarding BBA. According to the opinion of the toxicologist the most cases of therapeutic effects absence, intoxications and poisoning unknown, because there is no proper statistics and victims quite often do not consult a physician [6,7].

Conclusions. The Associations of BBA manufactures suggest such precautions as protection marks, line – codes and others. However, to our mind it will not change the situation because of the reasons described above. The resolute actions of the state government are necessary to solve this problem.

Used literature:

1. Zell-Kanter M., Quigley M.A., Leikin J.B. Reduction in ephedra poisonings after FDA ban // N. Engl. J. Med. – 2015. – Vol. 372. – P. 2172-2174.
2. Kantor E.D., Rehm C.D., Du M. et al. Trends in dietary

supplement use among US adults from 1999-2002 // doi: 10.1001/jama/2016.14403.

3. Мнушко З.Н., Сотникова Н.В. Пріоритети регулювання національного ринку біологічно активних добавок // Фармацевтичний журнал. – 2005. - №6. – С. 21-25.

4. Мнушко З.Н., Сотникова Н.В., Євтушенко Е.Н. Оцінка ринку біологічно активних добавок та характерних для нього видів ризиків // Клінічна фармація. – 2005. – Т.9. - №2 – С.25-32.

5. Kuszak A.J., Hopp D.C., Williamson J.S. et al. Approaches by the US National institutes of health to support rigorous scientific research on dietary supplements and natural products // Drug Test Anal. – 2016. – Vol. 8. – P. 413-417.

6. Dietary Supplements. Johanna T. Dwyer and Paul M. Coates (Eds.) Pages: 468 Published: May 2018.

7. Lyle MacWilliam. NutriSearch Comparative Guide to Nutritional Supplements for the Americas (6th Edition) Perfect Paperback – April 26, 2017

Величко Н.В.
старший преподаватель кафедры
общей и биологической химии,
Донецкий национальный медицинский университет
г. Лиман, Украина

Богатырева Е.В.
зав.кафедрой общей и биологической химии,
Донецкий национальный медицинский университет
г. Лиман, Украина

ПРОТИВОРАКОВАЯ АКТИВНОСТЬ НОВЫХ ПРОИЗВОДНЫХ ИНДОЛА

Онкология является одним из самых распространенных заболеваний, которые сегодня приводят к смертности. В связи с этим исследовательские институты и фармацевтические компании уже много лет активно ищут и разрабатывают новые препараты против рака.

Гетероциклические соединения считаются одним из жизненно важных классов органических соединений, которые используются во многих медико-биологических исследованиях и проявляют широкий спектр активности при многих заболеваниях [1]. Индол и его производные являются самыми распространенными азотсодержащими гетероциклами, которые входят в состав лекарственных препаратов, проявляющих противораковую, антиоксидантную, кардиологическую, противоревматическую, анти-ВИЧ, противомикробную, противовоспалительную, обезболивающую, жаропонижающую, противосудорожную, антигельминтную активность [2-4].

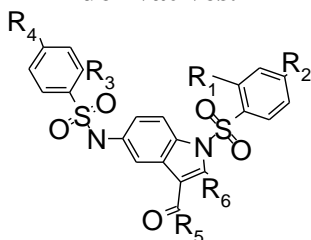
Нами впервые синтезированы новые производные индола, с целью поиска эффективных противораковых препаратов. В основе методики получения производных индола (Ia-e) лежит реакция 1,4 нуклеофильного

присоединения 1,3 дикетонов и 1,3 кетоэфиров к сопряженной системе двойных связей N, N - диарилсульфонил-п-бензохинондиминов. Получающиеся продукты присоединения, не выделяя из реакционной среды, подвергают дальнейшей внутримолекулярной циклизации под действием кислотных агентов [5]. Первичный анализ противораковой активности полученных соединений проводили в Национальном институте рака США (NCI) в соответствии с их протоколом Сектора оценки лекарственных средств. Эта методология подробно описана [6-9].

На первом этапе соединения тестировали при первичной анализе одной дозы по трем линиям клеток (молочная железа (MCF7), легкие (NCI-H460) и CNS (SF-268)) при концентрации 10^{-4} М и инкубировании в течение 48 часов. Результаты для каждого тестируемого соединения сообщали в виде процента роста (оценивали спектрофотометрически) обработанных клеток по сравнению с необработанными контрольными клетками. Результаты тестирования приведены в таблице 1 .

Table 1

Anticancer activity (one dose primary assay) of indole derivatives.

	#	1	2	3	4	5	6	Breast	ung	NS	Acti vity
a	S729936		Cl	H	Cl	-(CH ₂) ₃ -			5	7	Y
Ib	S730113	H	-O- CH ₂ - CH ₃	H	-O- CH ₂ - CH ₃	CH ₃		61	58	70	N
Ic	S730114	H	- CH ₂ - CH ₃	H	- CH ₂ - CH ₃	-O- CH ₂ - CH ₃		86	91	106	N
Id	S730115	H	-O- CH ₂ - CH ₃	H	-O- CH ₂ - CH ₃	-O- CH ₂ - CH ₃		87	109	114	N
Ie	S730117	- CH ₃	-CH ₃	- CH ₃	-CH ₃	-O- CH ₂ - CH ₃		71	109	112	N

Соединения Ia, которое оказалось активным на клеточной линии легких((NCI-H460) было испытано на следующем этапе. Расширенный анализ проводили на панели из примерно 60 линий опухолевых клеток при пяти концентрациях: 50 μ M, μ M, 0,5 μ M, 0,05 μ M и 0,005 μ M. Эти клеточные линии были получены из девяти различных типов рака: лейкемии, меланомы, легких, толстой кишки, ЦНС, яичников, почек, предстательной железы и молочной железы. На этом этапе для каждой клеточной линии были рассчитаны три параметра доза-реакция противоопухолевой активности: GI50 - молярная концентрация соединения, которая ингибирует рост клеток 50%; TGI - молярная концентрация соединения, приводящая к полному ингибированию; LC50 - молярная концентрация соединения, приводящая к 50% гибели клеток (представлена отрицательным логарифмом). Анализируя результаты, были сделаны выводы ,что соединение Ia проявляет высокую активность по отношению к раковым клеткам яичников (Таблица 2).

Table 2.

Influence of compounds on the growth of individual tumor cell lines

compound *	MG_MID (delta, range)			Cancer types	Most sensitive cell lines (pGI50/pTGI)
	pGI ₅₀	pTGI	pLC ₅₀		
IIa ^a	4.54 (1.78, 2.31)	4.13 (0.91, 1.04)	4.00 (0.06, 0.06)	Ovarian cancer	OVCAR-8 (6.31/5.04)

^a – Leukemia (HL-60(TB), K-562, MOLT-4, RPMI-8226, SR), Non-small cell lung cancer (A549/ATCC, EKVX, HOP-62, HOP-92, NCI-H226, NCI-H460, NCI-H522), Colon cancer (COLO 205, HCT-116, HCT-15, KM12, SW-620), CNS cancer (SF-268, SF-295, SF-539, SNB-19, SNB-75, U251), Melanoma (LOX IMVI, M14, SK-MEL-2, SK-MEL-5, UACC-257, UACC-62), Ovarian cancer (IGROV1, OVCAR-3, OVCAR-4, OVCAR-5, OVCAR-8, SK-OV-3), Renal cancer (786-0, A498, ACHN, CAKI-1, RXF-393, SN12C, TK-10, UO-31), Prostate cancer (PC-3, DU-145), Breast cancer (MDA-MB-231/ATCC, HS 578T, MDA-MB-435, BT-549, T-47D).

Список использованных источников:

1. *Al-Mulla A.* A Review: Biological Importance of Heterocyclic Compounds. *Der Pharma Chemica*. 2017; 9(13):141-147.
2. *Martins P, Jesus J, Santos S, Raposo LR, Roma-Rodrigues C, Viana Baptista P, Fernandes AR.* Heterocyclic Anticancer Compounds: Recent Advances and the Paradigm Shift towards the Use of Nanomedicine's Tool Box. *Molecules*. 2015; 20:16852-16891.
3. *El Sayed MT, Hamdy NA, Osman DA, Ahmed KM.* Indoles as anti-cancer agents. *Adv Mod Oncol Res*. 2015; 1(1):20–35.

4. <http://dtp.nci.nih.gov/branches/btb/ivclsp.html>.
5. Velychko Natalia V., Vasylenko Aleksandr N. Features of interaction N-arylsulfonyl-1,4-benzoquinone-monoimides with a benzoylacetone/ VII European Symposium Organic Reactivity. Abstracts. Ulm, 1999. – P.167
6. Monks A, Scudiero D, Skehan P, Shoemaker R, Paull K, Vistica D, Hose C, Langley J, Cronise P, Vaigro-Wolff A, Gray-Goodrich M, Campbell H, Mayo J, Boyd M. Feasibility of a high-flux anticancer drug screen using a diverse panel of cultured human tumor cell lines. *J Natl Cancer Inst.* 1991; 83(11):757-766.
7. Boyd MR, Paull KD. Some practical considerations and applications of the national cancer institute in vitro anticancer drug discovery screen. *Drug Dev Res.* 1995; 34(2):91-109.
8. Boyd MR, in: Teicher BA. (Ed.). *Cancer Drug Discovery and Development.* vol. 2, Humana Press, Totowa, New York. 1997, pp. 23-43.
9. Shoemaker RH. The NCI60 human tumour cell line anticancer drug screen. *Nat Rev Cancer.* 2006; 6(10):813-823.

Касрашвілі Г.Г.

асиситент кафедри
загальної та дитячої хірургії,
*Донецький національний
медичний університет
м. Лиман, Україна*

Ксьонз І. В.

доктор медичних наук,
професор, професор кафедри дитячої
хірургії з травматологією
та ортопедією,
*Українська медична
стоматологічна академія
м. Полтава, Україна*

Колеснік Г.І.

кандидат медичних наук,
асистент кафедри хірургії,
ендоскопії, реконструктивно-
відновлювальної хірургії та
променевої діагностики
*Донецький національний
медичний університет
м. Лиман, Україна*

Кліманський Р.П. кандидат
медичних наук, доцент
кафедри хірургії, ендоскопії,
реконструктивно-
відновлювальної хірургії та
променевої діагностики
*Донецький національний
медичний університет
м. Лиман, Україна*

Андрєєв О.В.

кандидат медичних наук,
асистент кафедри хірургії,
ендоскопії,
реконструктивно-
відновлювальної хірургії та
променевої діагностики
*Донецький національний
медичний університет
м. Лиман, Україна*

Андрєєв П.О.

аспірант кафедри хірургії,
ендоскопії,
реконструктивно-
відновлювальної хірургії та
променевої діагностики
*Донецький національний
медичний університет
м. Лиман, Україна*

КОМПЛЕКСНЕ ЛІКУВАННЯ ТРОФІЧНИХ ВИРАЗОК НИЖНІХ КІНЦІВОК ЗІ ЗМІШАНОЮ ЕТІОЛОГІЄЮ

Лікування патологічних станів, ускладнених трофічними виразками нижніх кінцівок, є однією з невирішених завдань сучасної хірургії і представляє дуже серйозну медико-соціальну проблему. Трофічні виразки нижніх кінцівок є результатом різних захворювань в результаті порушення локальної гемодинаміка та порушення гомеостазу в тканинах [1]. Значна частина хворих, мають виразки змішаної етіології та потребують міждисциплінарного підходу. В першу чергу важливо

ретельно дослідити, та з'ясувати провідний етіологічний чинник. Якщо є можливість, усунути ураження венозного або артеріального судинного русла, провести корекцію лікування порушень обмінних процесів, порушень гемодинаміки тощо. Частина хворих зі поліетіологічними трофічними виразками потребує хірургічного лікування. Не дивлячись на безліч підходів до комплексного лікування дефектів шкіри аутодермотрансплантація часто дає незадовільні результати на тлі відсутності оптимальних умов для приживлення [2].

Мета. Оцінка ефективності комплексного хірургічного лікування трофічних виразок.

Матеріал і методи. У роботі представлений клінічний аналіз результатів лікування 48 пацієнтів з хронічною венозною недостатністю, хронічною некритичною артеріальною недостатністю, посттромбофлебетичним синдромом у поєднанні з цукровим діабетом II типу. Вік пацієнтів від 48 до 79 років. Жінок - 46, чоловіків - 12. Протокол обстеження включав ультразвукову доплерографію, ультразвукове дуплексне ангиосканування і лабораторні дослідження (біохімічний аналіз крові, коагулограма, бактеріологічне та цитологічне дослідження трофічних виразок, порівнювалися данні лазерної доплерівської флоуметрії країв дефектів шкіри у хворих різних груп [3]. При морфологічному дослідженні був порівняний клітинний склад різних шарів виразки, що висікалася. У комплексі лікування всі пацієнтам з трофічними виразками нижніх кінцівок, використовували антибактеріальну терапію відповідно мікробіологічним показникам, оптимізацію металічного контролю (інтенсифікація інсулінотерапії, вітамінотерапія, нормалізація реологічних властивостей крові, судинна терапія. Місцево використовували розчин повідон-йоду. Хворим основної групи вводили препарат гіалуронової кислоти (препарат вітчизняного виробництва «Лацерна» компанії «Юрія-фарм») в перифокальну зону виразок (на відстані до 1 см від країв та вглиб під шкіру, підшкірно-жирову клітковину, фасцію) за 6 та за 3 дні до

оперативного втручання, інтраопераційно та на 3 та 6 день після оперативного втручання. Оперативне втручання включало висічення трофічної виразки єдиним блоком, одномоментну пересадку розщеплених перфорованих аутодермотрансплантатів. Для покращення результатів приживлення пересаджених аутодермотрансплантатів в післяопераційному періоді хворим обох груп застосовували VAC терапію під тиском 100 мм рт. ст. на протязі тижня.

Результати та обговорення. В основній групі у 21 хворих спостерігалось повне приживлення пересаджених аутодермотрансплантатів (80,77%), коли в групі порівняння повне приживлення пересаджених аутодермотрансплантатів було у 15 хворих (68,18%). На фоні кращої мікробіологічної картини при морфологічному дослідженні ран пацієнтів основної групи достовірно частіше спостерігали добре реваскуляризовану новоутворену волокнисту сполучну тканину, коли у групі порівняння зустрічалися виражені дистрофічні зміни стінок судин, периваскулярний набряк. По даним лазерної доплеровської флоуметрії застосування ін'єкції «Лацирти» у поєднанні з вакуумною терапією у основної групи хворих демонструє стабілізуючий вплив на відновлювання структури та функції мікроциркуляторного русла за рахунок біогенної активності, гладком'язових клітин артеріол та прекапілярів, нормалізації артеріоло-венозних взаємовідносин. В результаті лікування кількість ліжко-днів в основній групі було знижене на 15,5%.

Висновки. Розроблена методика комплексного хірургічного лікування з використанням ВАК –терапії та введенням ін'єкційного препарату на основі гіалуронової кислоти (Лацирта) дозволяє покращити результати приживлення пересаджених аутодермотрансплантатів шляхом оптимізації предопераційної підготовки, створення умов для підвищення регенеративних властивостей тканин після операції.

Список використаних джерел:

1. Альтернативный способ лечения длительно существующих раневых дефектов туловища и конечностей Пономаренко Е.В., Коваленко И.С. Патологія. 2017. Т. 14. № 2 (40). С. 197-201.

2. Хирургия: Учебник: В 2 томах. Т. 2 /Бойко С.А., Болдижар А.А., Болдижар П.А. и др.; прод ред. П.Г. Кондратенко, В.И. Русина. – 3 изд., перераб. И доп. - К.: Издатель Заславский А.Ю., 2017. 525 с.

3. Дрёмин В.В., Козлов И.О., Жеребцов Е.А., Маковик И.Н., Дунаев А.В., Сидоров В.В., Крупаткин А.И. Возможности лазерной доплеровской флоуметрии в оценке состояния микрогемолимфоциркуляции. Регионарное кровообращение и микроциркуляция. 2017;16(4):42-49.

Касрашвілі Г.Г.

асистент кафедри
загальної та дитячої хірургії,
*Донецький національний
медичний університет
м. Лиман, Україна*

Ксьонз І. В.

доктор медичних наук,
професор, професор кафедри дитячої
хірургії з травматологією
та ортопедією,
*Українська медична
стоматологічна академія
м. Полтава, Україна*

Ракша-Слюсарева О.А.

кандидат медичних наук, доктор біологічних наук,
професор, професор кафедри
мікробіології, вірусології та
імунології,
*Донецький національний
медичний університет
м. Лиман, Україна*

Боєва С.С.

кандидат медичних наук,
доцент кафедри
мікробіології,
вірусології та імунології,
*Донецький національний
медичний університет
м. Лиман, Україна.*

ВІДБІР ПРЕДИКТОРІВ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ЗА СТАНОМ ІМУНІТЕТУ ПРИ ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ РАН В ЕКОКРИЗОВОМУ ДОНЕЦЬКОМУ РЕГІОНІ В ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

Предиктори є необхідними прогностичними елементами стану та моніторингу фізіологічних та патологічних процесів в організмі. Їх визначення та відбір важливі для оцінки стану імунітету при різній патології й, зокрема, для моніторингу за перебігом хвороби та ефективністю лікування при хронічній рані, у розвитку та загоєнні якої значну роль відіграють саме імунопатогенетичні механізми. Донецька область є старопромисловим регіоном з багатовекторністю промисловості, діяльність якої призвела та призводить до накопичення великих обсягів токсичних промислових відходів, зокрема ксенобіотиків [1, с. 51] Територія області підпадає постійній дії низькоінтенсивної іонізуючої радіації [2, с. 22]. В регіоні з 2014 р. триває агресія Російської Федерації, що призвела до окупації частини регіону, значного руйнування інфраструктури Донбасу, поглиблення екологічної та виникнення економічної кризової ситуації [3, с. 48]. Для стримання агресії РФ в регіоні проводиться Операція Об'єднаних Сил (ООС), тобто військові дії. В цих умовах психонейроімунна система та її компартамент – система імунітету піддається значному і пролонгованому різнобічному стресовому навантаженню, яке може привести до зриву її адаптації. В зв'язку з цим виникає необхідність дослідити особливості стану системи імунітету у хворих з хронічною раною, що мешкають в Донецькому регіоні в період ООС і відібрати предиктори щодо зміни стану системи імунітету та оцінки ефективності лікувальних схем.

Метою роботи було встановлення особливостей лейкограми та цитоморфології лейкоцитів периферичної крові для відбору предикторів (параметрів) моніторингу та визначення ефективності лікування у хворих з хронічними ранами, що мешкають в Донецькому регіоні

Матеріали і методи Обстежені у 75 пацієнтів, віком від 21 до 92 років, з хронічними ранами різної етіології. Серед пацієнтів було 36 (48,0%) чоловіків і 39 (52,0%) жінок, середній вік – $60,5 \pm 1,7$ років. Лікування хворих проводилося за стандартними підходами, з додатковим місцевим застосуванням локального негативного тиску та гіалуронової кислоти шляхом підшкірного введення по периферії рани. До та після лікування у хворих визначали показники гемограми периферичної крові: вміст гемоглобіну, еритроцитів лейкоцитів. Основний та абсолютний вміст елементів лейкограми периферичної крові визначали за допомогою звичайних методів. При аналізі цитоморфологічних змін різних пулів лейкоцитів враховували їх кількість на 100 клітин конкретного пулу. Отримані результати виражали у відсотках (%) та порівнювали з даними норми для умовно здорового населення (О.А. Ракша-Слюсарева та співавт, 2007, 2019). Приховану недостатність системи імунітету за показниками функціонально здатних й атипових лімфоцитів визначали за методом О.А. Ракші-Сюсарєвої та співавт. (2015). Отримані результати оброблялися методами варіаційної статистики і рангової кореляції з використанням PCL. Були використані програми «Statistica Windows» і пакет відповідних програм вимірювань.

Результати дослідження та їх обговорення. В результаті проведених досліджень встановлені зміни величин показників червоної крові та лейкограми при хронічній рані, порівняно з показниками норми. Так, у всіх хворих до лікування встановлено зниження показників гемоглобіну у межах 25 - 35%, а їх вміст був вірогідно зниженим, порівняно з показниками норми ($P < 0,05$). Вміст лейкоцитів мав тенденцію до підвищення, порівняно з показниками норми. При цьому у 57, 3% хворих реєструвалось підвищення вмісту лейкоцитів, а у 8,3% – їх зниження. Про активацію системи неспецифічної резистентності свідчив вміст нейтрофільних гранулоцитів (сегментоядерних та паличкоядерних) мав тенденцію до значного збільшення, порівняно з нормою й був

підвищений в цілому у 70,7% хворих. Вміст паличкоядерних нейтрофілів був вірогідно підвищеним у порівнянні з нормою ($P < 0,05$), а у 8,3 % хворих реєструвались метамієлоцити. У 28,0% хворих реєструвалось підвищення вмісту еозинофілів, а у 28,0% виявлялись базофіли. Була зареєстрована значна тенденція до збільшення вмісту моноцитів, порівняно з нормою. Зміни в імунній системі проявлялись тенденцією до зменшення вмісту лімфоцитів. Їх вміст був, в середньому, нижчим за показники норми ($P < 0,05$) та виходив за крайні межі норми у 42,6 % хворих. При цьому у 85,3 % хворих, з врахуванням суми молодих та функціональних клітин в пулі лімфоцитів, була встановлена прихована недостатність системи імунітету. У 42,6 % реєструвались природні кілери. Середній вміст цих клітин був вірогідно більшим за показники норми ($P < 0,05$). Дослідження гемограми показало, що до і після лікування хронічної рани показники червоної крові майже не змінювались. Вміст еритроцитів залишався майже без змін після лікування. Щодо гемоглобіну, то була зареєстрована незначна тенденція до зниження його вмісту після застосованої терапії. Показники неспецифічної резистентності свідчили про її активацію, а показники імунної системи про тенденцію щодо відновлення під впливом лікування. Так, в результаті лікування у хворих реєструвалась значна тенденція до підвищення вмісту лейкоцитів, порівняно з вихідними даними. В середньому вміст лейкоцитів після лікування був вірогідно вищим за показники норми ($P < 0,05$). Вміст паличкоядерних нейтрофілів мав тенденцію до зниження, хоча був підвищеним у 42,6% хворих і залишався вірогідно вищим за показники норми ($P < 0,05$). Вміст сегментоядерних нейтрофілів підвищився у 85,3% хворих та в середньому значно перевищував вихідну норму й більш ніж вдвічі перевищував показники норми ($P < 0,05$). Вміст еозинофілів був підвищеним лише у 8,3 % хворих і практично не змінювався, залишаючись на верхній межі норми. Частота виявлення базофільних гранулоцитів після лікування

збільшилась до 70,7 %, а їх вміст, в середньому, вірогідно перевищив, як вихідні показники, так і показники норми при $P < 0,05$. Вміст моноцитів після лікування знаходився біля межі верхніх показників норми, або був підвищеним. Їх середній вміст, порівняно з вихідними показниками й вірогідним збільшенням, порівняно з показниками норми ($P < 0,05$). Значних змін під впливом терапії зазнавала імунна система. Вміст лімфоцитів підвищився до рівня норми. Кількість хворих з прихованою недостатністю імунітету зменшилася більше ніж на 30% і становила 57,3%. Вміст природніх кілерів після лікування, в середньому, значно та вірогідно збільшився, як в порівнянні з вихідними даними, так і з показниками норми.

Таким чином, показники червоної крові не можуть використовуватись у якості предикторів моніторингу стану системи імунітету та ефективності лікування хронічної рани. В той же час частина показників неспецифічної резистентності й імунної системи можуть бути відібрані для використання у якості таких предикторів на рівні системи імунітету. Зокрема ними можуть бути: серед показників неспецифічної резистентності – вміст нейтрофілів, базофілів та моноцитів, а серед імунної системи – абсолютний вміст лімфоцитів, наявність малофункційних і молодих їх пулів та вміст природніх кілерів. Незважаючи на відібрані предиктори стану системи імунітету хворих з хронічною раною, дослідження в цьому напрямі слід продовжувати.

Список використаних джерел:

1. Выговская Д. Д. Анализ загрязнения окружающей среды от действия горнодобывающих предприятий на Донецко-Макеевский регион / Выговская Д. Д., Выговский Д. Д., Пикулёва, Т. П., Ибраева Ю. Г. & Сидоренко, А. А // Вісті Донецького гірничого інституту. - 2011. - №1. - С.50-57.(51)

2. Стефанишин О. О. Радіаційне забруднення на

території України. / Стефанишин, О. О., Гарасимів, Т. Г., & Мах, В. В. //Ecological Safety and Balanced Use of Resources.— 2017.— Т. 1, №15. — С. 18 – 23.

3. Денісов Н. Оцінка екологічної шкоди та пріоритети відновлення довкілля на сході України /Н. Денісов та інші. – К.: ВАІТЕ, 2017. - 88 с.

Михайленко В.В.
кандидат технічних наук,
старший викладач кафедри
загальної та біологічної хімії № 1,
Донецький національний медичний університет
м. Маріуполь, Україна

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З МЕДИЧНИМИ ВІДХОДАМИ

Збір, транспортування та утилізація медичних відходів (МВ) на даний час є однією з актуальних проблем не тільки екологічної безпеки, а й медицини, оскільки стосується якості життя та здоров'я кожної людини. За різними даними в Україні накопичено близько 30-40 млрд т відходів, які розміщуються на майже 7 тис. сміттєзвалищ і полігонів [1]. Лише 30% промислових відходів та 4% твердих побутових відходів (ТПВ) утилізуються. За різними оцінками щорічно в регіонах України утворюється від 130 до 400 тис. т МВ (Одеська область - майже 50 т/рік, Харківська область – 75 т/рік, Львівська область – 78 т/рік і т.д.).

Згідно з авторами [2] медичні відходи – відходи, що утворюються внаслідок медичного обслуговування у закладах, які в установленому порядку отримали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики (крім підприємств з виробництва фармацевтичної продукції та медичних відходів, що утворюються у побуті).

Значна частина відходів лікувально-профілактичних установ (ЛПУ) не представляють небезпеки і цілком можуть бути віднесені до твердих побутових відходів [3]. Але ж близько 20 % відходів ЛПУ представляє серйозну реальну небезпеку як для медичного персоналу, так і для навколишнього природного середовища. Медичні відходи не можна віднести до побутових, оскільки вони можуть бути джерелом розповсюдження інфекцій. Крім того, вони містять залишки антибіотиків, інгібіторів реплікації та інших

токсичних препаратів, а також радіоактивні речовини, що вкрай негативно впливають на здоров'я населення та навколишнє природне середовище. Медичні відходи складають лише 1 – 5 % від загальної кількості відходів, але вони як правило вважаються найнебезпечнішими.

Небезпечні речовини, що містяться в медичних відходах, можуть викликати деякі форми раку, СНІД, вірусні гепатити, черевний тиф, менінгіт і сказ. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) відносить МВ до групи небезпечних і рекомендує створення спеціальних служб для їх переробки. В Україні проблема збору та знешкодження медичних відходів усе ще не вирішена. Тому ця тема в соціально-еколого- економічному аспекті є актуальною для нашої держави.

Основні вимоги до поводження з МВ (збирання, перевезення, зберігання, сортування, оброблення (перероблення), утилізація, видалення, знезараження, захоронення, знищення) у закладах охорони здоров'я визначені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.06.2015 р. № 325 «Про затвердження Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами» [2]. Однак цей документ не поширюється на порядок поводження з медичними відходами фармацевтичних підприємств та медичних відходів, що утворюються у побуті. Аптечні заклади та населення діють на власний розсуд та часто викидають відходи у смітник або зливають у каналізацію. Недосконалість законодавчої бази у вирішенні цього питання призводить до цілого ряду грубих порушень. Насамперед це відсутність дезінфекції перев'язувального матеріалу, одноразових шприців, відходів операційних блоків і лікувально-діагностичних приміщень. У багатьох лікувально-профілактичних закладах (ЛПЗ) немає спеціального санітарно-гігієнічного обладнання, інвентарю та витратних матеріалів для пакування медичних відходів. У багатьох стаціонарах немає маркованих по групах відходів контейнерів, а також приміщень для їх тимчасового

зберігання. Відсутні спеціалізовані служби утилізації МВ. Медичні відходи мають різний ступінь епідеміологічної та екологічної безпеки залежно від їх складу та ступеня контамінації біологічними, хімічними та радіоактивними агентами. Відходи та побічні продукти можуть спричиняти травми та наносити шкоду довкіллю [3].

Під час оцінки медичних закладів, що знаходяться в зоні конфлікту на Сході України (ініціатива REACH, квітень 2020 р.), вдалось з'ясувати, що 60% закладів, в тому числі 6 із 18 спеціалізованих лікарень для хворих на COVID-19 в Донецькій та Луганській областях, утилізують інфекційні відходи з допомогою звичайних систем вивезення сміття. Було встановлено, що 72% закладів повідомили про обмежений доступ до дезінфектанту для рук, причому 11% взагалі не мають запасів дезінфектанту. 29% закладів повідомили про проблеми з джерелами питної води, 55% закладів охорони здоров'я зовсім не мали паперових рушників, серед них - 12 із 18 спеціалізованих лікарень для хворих на COVID-19. В цілому ці дані свідчать про те, що покращення санітарно-гігієнічних умов та ситуації з водопостачанням у медичних закладах по всій Україні може значно сприяти ефективності профілактики інфекцій та інфекційного контролю у медичних закладах [4].

Через брак коштів спостерігаються порушення правил безпечного зберігання використаного ін'єкційного матеріалу у деяких лікувальних закладах, використовуються застарілі методи збору та утилізації медичних відходів, що збільшує ризик зараження інфекціями для медичного персоналу і населення, а також завдає шкоди навколишньому середовищу. Обробка шприців, вилучення голок практикується в 95,6% медичних установ. І лише в незначній кількості (близько 2%) ЛПУ для вилучення голок використовують відсікачі, які дозволяють істотно знизити ризик отримання травм медичними працівниками. Велика частина відходів ЛПУ (за даними різних авторів від 60% до 85%) не є великою небезпекою і може бути віднесена до

твердих побутових відходів. Велика частина останніх (від 15% і більше) становлять серйозну реальну небезпеку як для медичного персоналу, так і для навколишнього середовища.

Опрацювання значної кількості літературних джерел останніх років щодо проблеми поводження з медичними відходами показало, що найчастіше дослідження стосуються збору та знешкодження відходів лікувальних закладів різного профілю. Це є загалом логічним. До того ж проблема із розповсюдженням коронавірусної інфекції COVID-19, що протягом 2019-2020 років [5] склалася у світі, вимагає більш ретельних і чітких заходів щодо збереження, транспортування та утилізації медичних відходів. Але, з іншого боку, зовсім мало інформації відносно правил поводження із МВ, що утворюються населенням і потрапляють разом із побутовими відходами на звалища або полігони та у стічні води.

Список використаних джерел:

1. Сафранов Т.А. Проблема класифікації медичних відходів і поводження з ними в Україні / Т.А. Сафранов, Т.П. Шаніна, Т.І. Панченко // Вісник Одеського державного екологічного університету. – 2015. - № 19. – С. 6-11.

2. Державні санітарно-протиепідемічні правила і норми щодо поводження з медичними відходами : наказ МОЗ України від 08.06.2015 р. № 325.

3. Брезицька Д.М. Проблемні питання при поводженні з медичними відходами в Україні / Д.М. Брезицька, І.В. Гуцук // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2019. - № 3 (81). – С. 44-50

4. Національна стратегія поводження з відходами для України, Consortium Resources and Waste Advisory Group Limited (Консультативна група консорціуму з використання ресурсів та утилізації відходів), Великобританія і COWI A/S, Данія. – К. – 2016. – С. 28–29, 60–62.

5. Міжнародні рекомендації та норми українського законодавства щодо профілактики інфекцій та інфекційного контролю в медичних установах України під час епідемії COVID-19.

Мосієнко А.С.
асистент кафедри дитячої стоматології,
Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Поліщук Т.В.
доцент кафедри дитячої стоматології,
Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

Медична стоматологічна освіта в Україні є невід'ємною частиною національної системи освіти і охорони здоров'я. В сучасних умовах важливо застосовувати новітні технології, як в науковому аспекті так і в лікуванні стоматологічних патологій. Важливим сегментом в тенденції розвитку медичної науки є гнучкість і пошук альтернативних шляхів застосування сучасних технологій на сьогодні [1].

За останні два десятиліття, а особливо в останній рік у зв'язку із коронавірусною епідемією відбувається процес переходу від традиційного навчання до навчання на базі комп'ютерних технологій. Цьому сприяє розвиток мережі Інтернет, що дало можливість вільно проводити практичні та семінарські заняття у вигляді дискусії з іншими користувачами (лікарями-інтернами або курсантами) мережі в online режимі і розміщувати інформацію на Інтернет-сайтах, роблячи її доступною для всіх бажаючих [2,3].

Поступовий рух медичних вузів шляхом інноваційних технологій є наймовірним двигуном в системі медичної освіти та науки. Перш за все розвиток медичної науки починається з підвищення рівня педагогічних технологій, починаючи з доступності набуття теоретичних знань лікарів. Наприклад, постійний вільний доступ до електронних ресурсів, створення відкритих літературних баз: сучасних книг та наукових журналів. Актуальним є стимулювання

науково-дослідницької роботи, для удосконалення застосування новітніх технологій в медицині, використання демонстративних матеріалів у навчальному процесі, як приклад: відео, мультимедійні презентації.

Бажаним стає застосування фотопротоколів, які на даний період часу є невід'ємною частиною в роботі як лікаря-стоматолога, так і медичного наукового працівника, тому що візуалізація проведеної роботи надає можливість відслідковувати всі етапи виконаної роботи. Саме тому проведення відеодемонстрацій під час лікування пацієнтів за допомогою внутрішньоротових відеокамер з прямою трансляцією на монітор надає чудову можливість лікарям поетапно і детально спостерігати за проведеною роботою педагога (наукового-керівника).

Одним з важливих кроків до удосконалення клінічного мислення є вирішення ситуаційних задач, тому обов'язком викладача є створення баз цих задач, та їх постійна доступність в Інтернет просторі. Одним із способів для розвитку клінічного мислення є участь лікарів у конкурсах професійної майстерності, під час проходження яких конкурсанти активуються, бажаючи стати кращими, розширюючи свої як клінічні так і теоретичні знання. Введення науково-пошукової роботи в план навчання формує у лікарів-інтернів здатність самоаналізувати та об'єктивно оцінювати проведenu роботу, розвиває клінічне мислення.

Отже, інформаційні технології в медичній освіті дуже швидко розвиваються, однак, не потрібно нехтувати обов'язковим моментом в підготовці висококваліфікованого лікаря - опанування практичних навичок згідно запланованих норм. Надбання мануальних навичок з застосуванням сучасних матеріалів та методів лікування стоматологічних захворювань, ефективного спілкування і консультування пацієнтів і членів їх родини залишається головним у підготовці лікаря-стоматолога.

Список використаних джерел:

1. Рябушко Н.А. Специфика внедрения дистанционного образования в «Украинской медицинской стоматологической академии» / Н.А. Рябушко, Т.В. Полищук, Ю.И. Семененко // Образование XXI века: Сборник материалов Международной научно-практической конференции. – Витебск: ВГМУ, 2014. – С. 430–433.

2. Поліщук Т.В. Дистанційна освіта лікарів-стоматологів на післядипломному етапі / Т. В. Поліщук, В.П.Труфанова, А.І. Падалка, К.С. Казакова, Ю.В. Попело // Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю "Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах". – Полтава, 2015. – С. 196–198.

3. Шешукова О.В. Застосування елементів дистанційної освіти в післядипломній підготовці лікарів-стоматологів / О.В. Шешукова, Т.В. Поліщук, В.П. Труфанова // Реалізація Закону України "Про вищу освіту" у Вищій медичній та фармацевтичній освіті Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ (Ф)НЗ України за допомогою відеоконференс-зв'язку) : Всеукраїнська навч.-наук. конф. з міжнар. участю, присвяченої пам'яті ректора члена кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука (Тернопіль, 21-22 трав. 2015 р.) / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І.Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2015.– С. 493.

СЕКЦІЯ 4.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

Венгер В.В.

*провідний науковий співробітник відділу
секторальних прогнозів та кон'юнктури ринків,
Державна установа «Інститут економіки
та прогнозування НАН України»
м. Київ, Україна*

Романовська Н.І.

*науковий співробітник відділу економічного
зростання та структурних змін в економіці,
Державна установа «Інститут економіки
та прогнозування НАН України»
м. Київ, Україна*

ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ

Характерною рисою сучасного етапу розвитку світового господарства є існування глобальних виробничих ланцюгів, які є міжнародною торгівлею проміжними товарами. Концепція глобальних ланцюгів створення вартості дозволяє на якісно новому рівні досліджувати особливості функціонування світової економіки, а також вивчати природу та детермінанти виробничого і технологічного потенціалу окремих країн, їх конкурентоспроможності.

У процесі дослідження встановлено, що провідною довгостроковою тенденцією розвитку українського експорту є зменшення частки країн СНД та одночасне зростання частки країн ЄС. Це обумовлено, насамперед світовими господарськими процесами та структурними змінами на міжнародних ринках товарів та послуг. Певний вплив на

географічну структуру експорту також мають спосіб постачання товарів чи послуг та особливості структури ринку.

У 2017 р. частка експорту українських товарів та послуг до країн СНД скоротилася порівняно з аналогічним періодом 2014 р. на 9,2 відсоткових пункта. Водночас частка експорту українських товарів та послуг до країн ЄС зросла з 31,8% у 2014 р. до 38,3% у 2017 р. Частка експорту українських товарів та послуг до інших країн за аналогічний період зросла на 2,6 відсоткових пункта [1; 2].

Структура експорту товарів та послуг будь-якої країни формується під впливом як міжнародного попиту на відповідні товари та послуги, так і рівнем та особливостями розвитку національної економіки. Структура українського експорту товарів лише частково збігається зі структурою світового експорту. Якщо у 2017 р. світовому експорті домінували електричні машини (14,4%), мінеральні продукти (11,2%), механічні машини, ядерні котли (11,8%), транспортні засоби (11,2%), хімічна продукція (13,5%) та недорогоцінні метали (5,6%), то в українському експорті частка електричних машин становила лише 5,9%, що у 2,4 рази менше, ніж у середньому по світу. Майже в 3 рази меншою є частка механічних машин та ядерних котлів (4,0%). Частка транспортних засобів (1,4%) менша у 8 раз, порівняно з загальносвітовим показником. Водночас частка експорту недорогоцінних металів та виробів з них (23,4%) у 4,2 рази перевищувала загальносвітовий показник.

Суттєву частку в українському експорті товарів у 2017 р. займала продукція рослинного походження (21,3%), що у 7,6 раз перевищує загальносвітовий показник. На українські жири та олії у 2017 р. припадало 4,6% світового ринку, на продукти рослинного походження – 1,9%. Темпи зростання українського експорту сільськогосподарської та харчового продукції випереджають світові, що свідчить про досить стабільний світовий попит та стійкість цих галузей до кризових явищ в економіці.

Наведене свідчить, що загалом український експорт товарів характеризується низькою часткою промислової продукції високого рівня переробки та високою часткою продукції з низькою доданою вартістю, зокрема металургійної продукції, сільського господарства, продукції харчової промисловості. При цьому за експортом окремих товарів Україна займає провідні позиції у світі. Так, зокрема українське зерно у 2017 р. займало 6,2% на світовому ринку зернових культур, жири та олія – 4,6%, руди – 1,4%, чорні метали – 2,3% відповідного світового ринку.

У 2017 р. у структурі українського експорту послуг зі значною перевагою домінували транспортні (54,7%), послуги у сфері телекомунікацій, комп'ютерні та інформаційні послуги (16,4%), послуги з переробки матеріальних ресурсів (13,3%) та ділові послуги (8,6%).

Незважаючи на те, що частка експорту вітчизняних транспортних послуг у 3 рази вища за аналогічний загальносвітовий показник, у загальносвітовій структурі їх частка становила всього 0,6%. Частка вітчизняного експорту послуг у сфері телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних послуг у загальносвітовій структурі експорту послуг у 2017 р. становила 0,3%.

Аналіз експортної орієнтації вітчизняної економіки показав, що у 2017 р. в середньому близько 19,3% вироблених в Україні товарів та послуг спрямовується на експорт. Найбільш експортно-орієнтованою була металургійна промисловість – її експортна квота сягала майже 60%. Також значною часткою експорту характеризуються такі галузі вітчизняної економіки, як: комп'ютерне програмування – майже 53%; виробництво машин і устаткування – майже 49%; добування металевих руд – 47,5%; поштова і кур'єрська діяльність – 44,6%; транспорт та складське господарство – 38,3%; виробництво електричного устаткування – 37,9%; виробництво деревини й паперу – 33,5%; сільське, лісове та рибне господарство – 30,3% тощо.

В умовах реформування української економіки все частіше йде мова про зниження зовнішньої торгівлі сировинними товарами і орієнтацією на експорт високотехнологічних. Така тенденція сприятиме нарощуванню експортної спроможності України та забезпеченню інноваційної моделі розвитку національної економіки.

Аналіз стану зовнішньої торгівлі високотехнологічними товарами в Україні в 2017 р. свідчить, що експорт груп товарів, які частково чи повністю відносяться до високотехнологічних, є значно нижчими від їх імпорту.

Сальдо зазначених груп товарів у 2017 р. становило - 11989,6 млн дол. США [3]. Частка наукоємного експорту у 2017 р. становила 13,3% до загального експорту товарів, а частка імпорту – майже 34,0%. Якщо детальніше проаналізувати структуру експорту та імпорту високотехнологічних товарів України в 2017 р., то можна зауважити, що лише товари груп «Продукти неорганічної хімії» та «Літальні та космічні апарати» характеризуються позитивним сальдо в розмірі 401,6 млн дол. США та 0,3 млн дол. США відповідно.

У структурі експорту найбільшу частку у 2017 р. займали такі групи вітчизняних товарів, як: «Електричні машини та обладнання; відео- та аудіоапаратура» – 5,9% до загального експорту вітчизняних товарів та «Реактори, котли, машини, обладнання» – 4,0% до загального експорту вітчизняних товарів.

У структурі імпорту у 2017 р. найбільша частка належала групі «Реактори, котли, машини, обладнання» – 11,7% до загального імпорту. Також досить високу частку високотехнологічного імпорту у загальній структурі імпорту займають такі групи, як: «Електричні машини та обладнання; відео- та аудіоапаратура» – 8,3%; «Засоби наземного транспорту» – 8,0%; «Фармацевтична продукція» – 3,6%; «Прилади та апарати оптичні» – 1,5%.

Загалом, як свідчать проведений аналіз, у 2017 р.

зовнішня торгівля високотехнологічними товарами характеризувалася їх низькими частками у загальному експорті та значним від'ємним сальдо.

В цілому, експорт України є концентрованим, що збільшує його чутливість до шоків, а отже його кількісні та вартісні обсяги можуть суттєво коливатися, про що свідчить проведений вище аналіз. Водночас збільшення частки товарів із високим рівнем переробки сприятиме підвищенню стабільності експортних надходжень.

Збільшити високотехнологічний експорт можливо за рахунок: залучення інвестицій у проекти, які передбачають виготовлення кінцевих високотехнологічних товарів; посилення захисту прав інтелектуальної власності, що стимулюватиме впровадження в Україні виробництв, захищених патентами; сприяння розвитку співпраці науки й бізнесу для стимулювання процесу інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2016 році. Стат. збір. Держстат. Київ. 2017. 146 с.
2. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2017 році. Стат. збір. Держстат. Київ. 2018. 148 с.
3. Товарна структура зовнішньої торгівлі у 2017 р. Держстат. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

СЕКЦІЯ 5.

ПРАВО

Гавенчук А.В.

здобувач вищої освіти,
*Донецький національний
університет імені Василя Стуса
м. Вінниця, Україна*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Однією із характеристик аграрного сектору України є стійке розширення сегмента органічного виробництва. Разом з тим велика кількість так званих «еко продуктів» та «еко лавок», котрі здійснюють продаж продукції без сертифікатів відповідності та з порушенням маркування продукції як органічної, негативно впливає на розвиток цієї сфери. Також, практично відсутній контроль за здійсненням продажу такої «органічної» продукції. І як наслідок, споживач вводиться в оману, а продавці продукції не несуть за це відповідальності, оскільки вона не передбачена нормами законодавства.

Основу правового забезпечення органічного сільського господарства становить Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» у редакції від 2019 року (далі – Закон) [1]. Загалом, правове регулювання органічного сільського господарства в Україні за 2019-2020 роки стрімко розвинулось [1], проте законодавчі норми все ще не забезпечують від купівлі псевдо органічної продукції.

Питання розвитку органічного сільськогосподарського виробництва розглядаються у працях Н.А. Берлач, С.І. Бугери, Х.А. Григор'євої, В.М. Єрмоленка,

В.М. Корнієнко, Н.В. Кравець, П.Ф.Кулинич та інших. В той же час проведені дослідження не вичерпують всієї проблематики, яка існує на практиці, чим і обумовлена актуальність розгляду даної теми.

Органічне виробництво та обіг органічної продукції в Україні підлягає сертифікації. Виключення становлять переміщення, зберігання та реалізація маркованої органічної продукції: закладами громадського харчування і суб'єктами господарювання, які займаються роздрібною торгівлею (ст. 27 Закону). Нормами Закону передбачено, що виданий сертифікат може бути зупинено у дії або скасовано у випадках невідповідності, котрі виявляються за допомогою виїзних перевірок органу сертифікації, як міри контролю. Проте існування так званих «еко лавок», які здійснюють свою діяльність без сертифікатів, також потребують відповідних заходів. До таких заходів можемо віднести: їх безпосередню сертифікацію, створення єдиної інформаційної бази та системи контролю.

Необхідність здійснення контролю за діяльністю у сфері органічного сільського господарства потребує окремого врегулювання. Оскільки, недбалість у реалізації не сертифікованої продукції може потягнути серйозні наслідки не лише у вигляді припинення підприємницької діяльності, а й для здоров'я споживачів. Так, Положенням про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів передбачено, що вона здійснює державний нагляд (контроль) за діяльністю суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво, перевезення, зберігання, реалізацію органічної продукції (сировини)[2]. Але на практиці, відсутні офіційні відомості про осіб, які здійснюють реалізацію органічної продукції, хоч це і належить до завдань Служби. Оскільки, Закон передбачає наявність Реєстру операторів та можемо спостерігати відповідне Положення про його реалізацію. Проте де-факто такий Реєстр відсутній. Тому для забезпечення ефективності контрольні заходи мають охоплювати всіх роздрібних

продавців продуктів харчування і здійснюватися масово. Саме тому було б доречним, щоб предметом контролю стала саме так звана «органічна» та «еко» продукція котра забезпечується нормативним обґрунтуванням відповідно до Закону України. Після контролю вказаної продукції, потребує проведення перевірок виробників, що здійснюють неправильне маркування даної продукції.

Зазначене вище дає підстави перейти до відповідальності за порушення у сфері органічного сільського господарства. Потрібно зазначити, що дані норми містяться лише у статті 40 Закону України, де за введення в обіг або реалізації продукції без сертифіката, що засвідчує відповідність процесу виробництва продукції та/або її обігу вимогам законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції або вимогам законодавства держави походження такої продукції, тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб у розмірі восьми мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб - підприємців - у розмірі п'яти мінімальних заробітних плат[3].

Проведення у справах про порушення операторами, органами сертифікації та особами, що реалізують продукцію, марковану як органічна, законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції здійснюється відповідно до положень статті 66 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин». Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» також відсилає до вищезгаданого нормативно-правового акту, згідно з яким використовується такий вид санкції, як штраф, проте його сума не встановлена.

В той же час, застосування інших видів відповідальності за порушення у цій сфері не передбачено і тому це потребує доповнення. Так, можна пропонувати доповнити диспозицію частини 3 статті 156-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення [4] прямою вказівкою на надання

недостовірної інформації щодо належності продукції до органічної і викласти цю частину статті 156-1 Кодексу наступним чином: «Надання виробниками або особами, зазначеними у частині першій цієї статті, недостовірної інформації про продукцію, віднесення її до органічної та зазначення неправильного маркування даної продукції, в разі якщо ця інформація не зашкодила життю, здоров'ю та майну споживача, - тягне за собою накладення штрафу від десяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

Таким чином, проведений аналіз дозволив виділити деякі проблеми, які певною мірою відображають складність сфери органічного сільського господарства, та запропонувати можливі шляхи їх подолання. Запропоновано для припинення та попередження порушень з надання недостовірної інформації про органічну продукцію, здійснювати відповідні заходи: безпосередню їх сертифікацію, створення єдиної інформаційної бази та для покращення системи контролю здійснювати його на предмет так званої «органічної» та «еко» продукції. Ще, запропоновано доповнити норму частини 3 статті 156-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення про накладення штрафу за надання виробниками або особами, зазначеними у частині першій цієї статті, недостовірної інформації про продукцію, віднесення її до органічної та зазначення неправильного маркування даної продукції, в разі якщо ця інформація не зашкодила життю, здоров'ю та майну споживача, від десяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Представляється, що виконання даних рекомендацій значною мірою вплине на підвищення рівня організації та дотримання норм органічного сільського господарства в Україні.

Список використаних джерел:

1. Глущенко С. Органічне виробництво - важливий напрямок у розвитку сільського господарства України. IV

Міжнародний «Конгрес Органічна Україна 2020» Презавантаження. Актуалізація органічних брендів. URL: <https://drive.google.com/file/d/1hYQPr9Wgw-O7-q85qOHYMAaemp-ZgZuo/view> .

2. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: постанова Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 р. № 667. *Офіційний вісник України*. 2015. № 73. Ст. 2402.

3. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 10 липня 2018 № 2496-VIII. *Урядовий кур'єр*. 2018. 29 серпня. № 160.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: закон України від 7 грудня 1984 № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n2236>.

СЕКЦІЯ 6.

ПСИХОЛОГІЯ, ПЕДАГОГІКА, ОСВІТА, ФІЛОСОФІЯ ТА ФІЛОЛОГІЯ

Демченко В.М.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри державного управління і
місцевого самоврядування,
Херсонський національний технічний університет
м. Херсон, Україна

ДЕРЖАВНИЙ ВПЛИВ НА ХУДОЖНЮ ЛІТЕРАТУРУ – ІМПЕРСЬКА РИСА РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ

За всі часи перебування українських земель у складі Російської імперії (від 1654 року до 1991) тоталітарна влада найбільш прискіпливо ставилася до української культури, мови та національної ідентичності як загрози цілості імперії. Розроблялися загальнодержавні концепції та настанови, спрямовані на нівелювання окремішності тієї ж української мови (наприклад, указівки Катерини Першої щодо прибирання й заміни церковних документів «київської редакції»), і зрештою – на створення денационалізованої імперської спільноти (наприклад, за декларованим терміном «радянський народ»). Пізніше в цій площині відзначаємо тиск на особу Тараса Шевченка як світоча української національної ідентичності, ще пізніше – репресії 30-х років щодо українських митців, калькований вплив 50-70-х років на структуру української літературної мови та сьогоденну інформаційну війну з Росією.

Якщо в історії з Шевченком присутній був ще й особистий інтерес монарха (не визначений до сьогодні

дослідниками), то в подальшому до будь-якого українського митця, який не вкладався в розроблені режимною системою правила й обмеження (про що і як писати, як відтворювати реалії життя, кого славити тощо), застосовувалися найсуворіші каральні заходи. Уважаємо, що все ж таки головною пересторогою тогочасної влади був тотальний контроль саме над Україною – і не лише як територіальною частиною імперії (російської та радянської), а як історичним базисом, декларованим у XVIII сторіччі як початок «великої держави». І базисом як державним, так і релігійним, що, можливо, ставилося навіть вище (найліпше роль Церкви в тому імперському впливі видно сьогодні, коли фінансована з Москви «Українська Православна Церква») виконує не лише функцію гальмування державотворчих процесів в Україні, але й конкретні доручення спеціальних служб «Російської Федерації».

Зважаючи на вищенаведені чинники, можемо зауважити неймовірно актуальність цих колізій, оскільки пильний погляд московських владних структур на сучасну Україну, незбагненність їхніх воєнних задумів, нескінченний інформаційний тиск на українське суспільство – від пострадянських громадян до власне українського молодого покоління – залишаються найбільшою небезпекою для української державності. Тому провідні українські вчені – філософи, політологи, лінгвісти – виявляють цю небезпеку для української ідентичності (навіть існує термін «ідентицид») і пропонують засобів для її уникнення. Це зокрема Богдан Ажнюк, Наталя Дзюбишина-Мельник, Лариса Масенко, Олександр Тараненко, Наталя Шумарова та ін., які розглядають стосунки української та російської мови в сучасному «воєнному» контексті білінгвізму, а також ектралінгвістичні чинники такої ситуації, та Анаталій Венцковський, Катерина Городенська, Святослав Караванський, які вивчають власне структурні особливості мовної інтерференції. Павло Штепа ще 1968 року описав небезпеку такої інтерференції, але на всіх рівнях етнічних

стосунків – від ментального до економічного й політичного [1].

Відповідно до зазначених вище режимних правил й обмежень щодо літературної творчості від держави передбачалися не лише покарання, а й заохочення: сумлінним митцям надавалися всілякі пільги, зокрема з вирішення побутових проблем (квартири, пайки, спецлікарні, курорти, службові автомобілі та дачі тощо), тобто сприяння ще більш продуктивній праці в галузі ідеологічного впливу на народні маси. З іншого боку, створювався й відповідний контекст сприйняття цього населенням: для народу, який таких пільг не мав, але мусив також виявляти продуктивну працю, літератори мали імідж ледь не героїв, еліти, яка не лише розважає трудівника, але й навчас його та навіть бере участь у державотворенні у статусі народного депутата чи займає державні певні посади (як Олесь Гончар, Павло Тичина, Микола Бажан чи Олександр Корнійчук).

І тому коли такий літератор раптом відхилявся від «генеральної лінії» радянської ідеології, натякаючи на соціальну несправедливість або етногенезні тенденції, він мав не лише бути ізольований від суспільства, але й публічно засуджений з усілякими додатковими ярликами на кшталт «петлюрівець», «махновець» або й особистим ярликом (наприклад, «хвильовізм» з уст Йосифа Сталіна щодо Миколи Хвильового).

Принагідно зазначимо, що всі тогочасні діячі, прізвища яких ще донедавна (20 років в умовах декларативно «незалежної України»!) були закарбовані в системі української мікротопонімії, були активними виконавцями партійних указівок у галузі культури й освіти. Так, у Постанові Політбюро ЦК РКП(б) «Про політику партії в галузі художньої літератури» від 18 червня 1925 року зазначаються конкретні виконавці – «товариші Варейкіс, Бухарін, Луначарський, Раскольников, Лелевич», а також Троцький як остаточна / затверджувальна інстанція в цьому питанні [2].

У цій Постанові подано відповідні тогочасному режиму правила й обмеження щодо літературної творчості, зокрема вже спостерігається тенденція до дотримання однієї «лінії» радянського мистецтва, де «селянські» письменники перебувають у ролі тих, кому допомагають, а «попутники» – тих, кого потрібно терпіти, шукаючи шляхів до їхньої «пролетаризації».

Наприклад, у тезі «Вищесказаним загалом визначаються завдання критики, що є одним з головних виховних знарядь в руках партії» такий імператив пояснюється як безпосередня належність літературної критики до сфери діяльності партії. А тому «комуністична критика мусить нещадно боротися проти контрреволюційних проявів у літературі», до яких відносить зокрема й «лібералізм» (який становив на той час загальний напрямок усієї світової літератури). Після такої жорсткої тези, що передбачила в подальшому такі ж жорсткі покарання «неслухняних» митців, йде ніби самокритична: «Комуністична критика мусить вигнати зі свого побуту тон літературної команди», «рішуче виганяти зі свого середовища всяке претензійне, напівграмотне й самовдоволене комчванство». При цьому таке «чванство» ніколи б і не вийшло на масового читача, а тому й не каралося так, як реальна критика (або в подальшому – «критиканство»).

У тезі «Керуючи літературою загалом, партія так само мало може підтримувати будь-яку одну фракцію літератури» вказано на те, що тоді ще існували різні «фракції» (ще недовго чекати до однієї підконтрольної спілки письменників). Однак далі говориться, що той «стиль, відповідний епосі, буде створено, але він буде створений іншими методами, і рішення цього питання ще не намітилося», де імперативно маркована дієслівна форма «буде створено» і загадкова страхітлива форма «буде створений іншими методами», як нам уже відомо, призвели в середині 30-тих років до простої диференціації – тому митцю до спілки, а тому – до Колими (де 1937 року їх було розстріляно). Такими ж лицемірними є теза «вільне змагання

різних угруповань і течій в цій сфері» та псевдосамокритичні словосполучення «казенно-бюрократичні псевдорішення», «монополія на літературно-видавничу справу», що вже через кілька років стали реальними й буденними, як і «некомпетентне адміністративне втручання в літературні справи» [2]. Тобто в Постанові всі положення зводяться до декларування головної функції партії у сфері художньої літератури – контролю через засоби літературної критики, а також до потреби масового охоплення літературою робітників і селян через вироблення нової форми, стилю. Також наявна й теза про розвиток літератури народів «нашого Союзу», що була формально реалізована, але знов-таки – у декларативно встановлених межах означеного стилю.

Отже, спостерігаємо імперативний стиль таких документів. І якщо для сфери економіки чи військової цей стиль є логічним, тим більше в умовах тоталітаризму, то в гуманітарній сфері, зокрема мистецькій, така форма державного впливу не можлива. Проте радянській системі були властиві чимало невідповідностей прийнятим у світі принципам і формам взаємовідносин між державою та її громадянами.

Список використаних джерел:

1. Штепа П. Московство, його походження, зміст, форми й історична тяглість. Ч.1. Торонто: Вид. С. Стасишина, 1968. 345 с.
2. Постановление Политбюро ЦК РКП(б) «О политике партии в области художественной литературы» (18 июня 1925 г.) <http://www.hist.msu.ru/ER/Text/USSR/1925.htm>

Кобржицький В.В.
доктор філософії в галузі економіки,
професор. кафедри менеджменту,
Міжрегіональна Академія управління персоналом
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В СУСІДНІХ З УКРАЇНОЮ КРАЇНАХ ЄС

Чітко виражена динамічність світового туризму кінця ХХ ст. продовжилась і на початку ХХІ ст. Ця ситуація спричинилася до його активізації не лише в межах відомих туристичних регіонів і дестинацій, але й у тих країнах, котрі раніше мало брали участь в його глобальному розвитку [1].

Після отримання незалежності Україна стала брати активну участь у світових туристичних процесах. Ми не лише швидко вступили до Всесвітньої туристичної організації, а й створили та розвиваємо свою туристичну нормативно-правову базу. Наші співвітчизники стали активно їздити до інших країн світу із різноманітними туристичними цілями, і ми радо та з кожним роком все більше іноземних гостей приймаємо на своїй землі [2].

У цей же час, низка країн змогла створити чи перебудувати свою туристичну політику та взяти активну участь в розвитку туризму в своїх країнах та за їх межами. Швидко відійшовши від обмежень, створених соціалістичним світоглядом і порядком, наші найближчі західні сусіди почали ще більше їздити по закордонних державах і активізували в'їзний туризм. Оскільки західнослов'янські народи певною мірою близькі нам за культурою і менталітетом, дослідження досвіду Польщі, Чехії та Словаччини зі створення та використання центральноєвропейської системи підготовки майбутніх менеджерів туристичної галузі є корисним для імплементації його здобутків у вітчизняну практику туристичної освіти [3].

Як і в Україні, у Польщі, Чехії та Словаччині існує державна та приватна освіта. У нашому випадку більше значення має вища приватна освіта як така, що швидше відповідає на виклики мінливого ринку.

У Польщі особливого значення набуває практичне навчання засадам майбутньої професійної діяльності. Спостерігаються тісний зв'язок навчання з виробничою практикою, навчання на робочому місці, взаємозв'язок теоретичних курсів із практичними предметами, тривале стажування на робочих місцях під час навчання у ВНЗ, що сприяє формуванню висококваліфікованих фахівців туризму.

З метою підвищення якості туристичних послуг активно діє чітко окреслена система навчання, що спирається на знання й досвід викладачів і практиків. Така співпраця починається ще на етапі створення програми теоретичного та практичного навчання. Навчальні плани ВНЗ Польщі, за якими здійснюють підготовку фахівців туризму, відрізняються збалансованим підходом до пропорцій теоретичних і практичних курсів. Це дозволяє вивільнити більше часу для самостійної творчої роботи студентів.

Такий підхід до підготовки майбутніх менеджерів однозначно сприяє самовдосконаленню професорсько-викладацького складу двох десятків ВНЗ країни, де готують майбутніх фахівців галузі, як в освітній, так і в науковій частинах його діяльності.

Навчальні програми та плани складені таким чином, щоб максимально співвідноситися з ринковим оточенням, а пропонувані спеціальності мають випереджати попит роботодавців. До того ж, в якості позааудиторних занять тут протягом всього періоду навчання пропонують навчання на курсах, семінарах, тренінгах і зустрічах з представниками громадського, політичного та наукового життя. І практику студенти проходять у багатьох сучасних розвинутих туристичних дестинаціях по всьому світу. Саме тут студенти мають змогу ознайомитись з основами принципів функціонування туристичних підприємств, здобувають

знання красзнавчі, географічні, з маркетингу, економіки, організації та управління, психології. Набувають практичних навичок, створюючи маркетингові стратегії, готуючи тренування на місцевості, беручи участь в туристичних ярмарках та організують галузеві зустрічі.

Крім цього, студенти додатково опановують спеціальність інструктора з рекреації, спеціальне свідоцтво якого дозволяє в майбутньому працювати в якості інструктора із аеробіки, фітнесу, лижного та санного спорту, сноубордингу, віндсерфінгу, альпінізму, скелелазання [4].

Стосовно чеської та словацької туристичної освіти, то вона відрізняється багатопрофільністю підготовки фахівців з одночасним підвищенням рівня мотиваційної, кваліфікаційної та рольової сприйнятливості та підготовки студентів.

До того ж, потрібно підкреслити ряд переваг освіти саме в цих країнах ЄС, а саме:

- безкоштовне навчання в державних університетах (державною мовою);
- недорога англомовна освіта;
- невисока вартість навчання в приватних ВНЗ;
- поєднання класичних і новітніх освітніх традицій із високою якістю освіти;
- доступна процедура вступу до ВНЗ;
- активний міжнародний обмін студентів (у першу чергу між країнами – членами ЄС);
- можливість не лише підробітку, а й організації повноцінної роботи без шкоди для навчального процесу;
- перспектива отримати хорошу роботу не лише в освітянській країні;
- можливість проживання у гарних старовинних містах Європи;
- знайомство з величною історією та культурою чеського/словацького народу.

Типовою є підготовка за напрямом «Туризм і

регіональний розвиток» бакалаврської програми (3 роки), що дає змогу студентам отримати:

- теоретичні знання відповідно до необхідного набору знань у туризмі;
- практичні знання з туристичної діяльності та управління туристичною організацією на регіональному рівні;
- аналіз регіонів з точки зору існуючих культурних, історичних та економічних передумов розвитку туризму;
- формування навичок мовного спілкування за допомогою вивчення кількох іноземних мов (2-3 мови);
- виховання адекватного психологічного сприйняття обов'язків управління туристичними підприємствами.

Професійна спеціалізація студентів відбувається шляхом вивчення предметів, об'єднаних у блоки: туризм, управління туристичними фірмами і готелями, а також завдяки регіональній багаторічній співпраці з багатьма зарубіжними ВНЗ в рамках міжнародної кооперації, що також сприяє подальшому працевлаштуванню випускників [5].

Як показує закордонний досвід, для вітчизняної туристичної освіти очевидною є важливість створення уніфікованих вимог до майбутніх фахівців, своєрідного єдиного стандарту підготовки професійних кадрів туристичної галузі, де важливе місце посідатиме щорічна 2-8 тижнева практика різних видів, що має проходити як у самих українських ВНЗ, так і на туристичних і готельно-ресторанних підприємствах різних форм власності. Не менш суттєвим є впровадження принципу багаторівневої та безперервної стаціонарної/заочної та післядипломної освіти різних рівнів, у тому числі і стажування, зокрема за кордоном.

Список використаних джерел:

1. Кобржицький В.В., Ткачук С.В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку міжнародного туризму // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. - №9. – С.50-54.
2. V. Kobrzhytsky. Some Aspects of the Development of Tourism in Ukraine // The Ukrainian Review. – 1998 – vol.45 – No.1 – P.29-33.
3. Кобржицький В.В., Король Ю.М. Особливості підготовки майбутніх менеджерів туризму в західнослов'янських країнах // Проблеми модернізації України. [зб. наук. пр.]. - Вип. 1: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Модернізація України: проблеми та технології успішності (питання економіки, права, соціології, освіти і культури)”, 12 листоп. 2015 р./ редкол.: А.М. Подоляка (голова) [та ін.]. - К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2015. – 478 с. - С. 318-323.
4. Вища школа Туризму і Екології в Суха Бескидска – Режим доступу <http://www.sputnikstudenta.com/studyabroad/vyshshaya-shkola-turizma-i-ekologii-v-suxa-beskidska>.
5. Чеський освітній центр – Режим доступу <http://eduinchezh.weebly.com/10441077108810781072107410851110-1074109110791080.html>

Лахтаренко Н. В.

асистент кафедри загальної та біологічної хімії №1,
Донецький національний медичний університет МОЗ України
м. Лиман, Україна

СПОСОБИ АКТИВІЗАЦІЇ УВАГИ СТУДЕНТА ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ ВИКЛАДАННІ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Стрімке розповсюдження коронавірусу нового типу наприкінці 2019 року, яке досягло масштабів пандемії COVID-19 вже у першому кварталі 2020 року, докорінно змінило традиційну форму організації освітнього процесу по всьому світу. Зокрема, введення «всесвітніх» жорстких карантинних обмежень із тимчасовим повним закриттям державних кордонів обумовило термінову зміну формату навчання із аудиторного на дистанційне.

У свою чергу, дистанційне навчання значною мірою сприяє підвищенню якості викладання природничих (медико-біологічних) дисциплін, до яких належить й біологічна хімія. Коли викладачеві доводиться поєднувати методики традиційного й комп'ютерного інтерактивного викладання, створюючи таким чином нову освітню технологію. З іншого боку, студенти завдяки віддаленому доступу до освітніх технологій, мають змогу успішно реалізовувати базові принципи Болонського процесу, а саме: інтеграція в єдиний простір вищої освіти і навчання протягом усього життя, причому знаходячись у зручному місці і в зручний час, маючи лише доступ до мережі Internet. Означені переваги дистанційного навчання для сучасного студента, який належить до так званого «smart-покоління» й лівову частину часу проводить у мережі Internet [1], сприяють ще більшому «зануренню» у віртуальний простір. Тобто, викладачеві доводиться конкурувати за увагу студента із різноманітними персональними «гаджетами», які забезпечують доступ до

цифрового контенту мережі Internet, причому за обох видів організації освітнього процесу: традиційного й тим паче – дистанційного.

Біологічна хімія, як навчальна дисципліна є складовою частиною Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ) і, відповідно, входить до складу інтегрованого тестового іспиту «КРОК-1», який складається по завершенню навчання на третьому курсі, студентами медичного, стоматологічного та фармацевтичного факультетів. В свою чергу, у відповідності із принципами Болонського процесу, викладання біологічної хімії у закладах вищої медичної освіти України провадиться за кредитно-модульною системою. Що передбачає скорочення частки аудиторних занять поряд із збільшенням часу на самостійну роботу студента [2 – 5]. Виходячи із власного досвіду викладання, а також комплексного аналізу успішності складання студентами Донецького національного медичного університету дисципліни «Біологічна хімія» у структурі тестового іспиту «КРОК-1» за 2015 – 2019 рр. можна підсумувати наявність низької мотивації студентів в опануванні навчального матеріалу, особливо в умовах збільшення часу на його самостійне засвоєння.

Для дистанційного викладання, у тому числі й біологічної хімії, із березня 2020 року широко застосовується низка освітніх інтернет-платформ, наприклад: G Suite for Education (Google Classroom), Zoom, Microsoft Teams, Moodle і т. ін.. Кожна із наведених платформ, враховуючи наявність як специфічних переваг, так і обмежень, все одно надають викладачеві інструменти для проведення дистанційних занять різного типу: в режимі он-лайн (лекційне заняття), заняття протяжні у часі (семінар, лабораторно-практичне заняття) і дозволяють здійснювати контрольні заходи. Одночасно із зручністю використання дистанційних технологій для проведення занять, викладачеві доводиться швидко опановувати новітні комп'ютерні технології задля ефективного переформатування традиційних аудиторних

занять у дистанційні. Таким чином, викладач в ході наведеного прикладу творчої діяльності набуває нових компетентностей, що значно підвищує професійний рівень та якість викладання.

Спираючись на власний досвід дистанційного викладання біологічної хімії із застосуванням інтернет-платформи G Suite for Education (Google Classroom), а також на аналіз спеціальної наукової літератури за означеною тематикою [6 – 8] і огляду відкритих інтернет-джерел, можна стверджувати, що ефективними методами актуалізації уваги студента й підвищення мотивації до опанування матеріалу, як безпосередньо під час дистанційного заняття, так й при самостійному опрацюванні навчальних матеріалів є інтерактивні методи навчання із застосуванням персональних «гаджетів». В даному випадку, під інтерактивними методами мається на увазі застосування спеціальних інтернет-доданків, зокрема й їхніх мобільних версій у вигляді платформ-конструкторів зі створення навчальних ігор, ментальних карт, лабораторних дослідів і т. п.

Доцільно зупинитися на короткій характеристиці низки інтернет-ресурсів, зокрема їхніх безкоштовних і у тому числі й мобільних версіях:

- Mindmeister.com дозволяє створювати метаболічні карти перетворень біомолекул та ментальні карти за означеною темою, що виступає аналогом графів логічної структури, які наводяться у друкованих методичних вказівках;
- Kahoot.it – **он-лайн сервіс із специфічним «геймерським» музичним супроводом (наявна й безкоштовна мобільна версія доданку) для створення інтерактивних завдань у формі гри: вікторина, опитування і навіть змагання;**
- Learningapps.org дозволяє викладачеві створити низку питань для самостійної перевірки знань студентів у вигляді комп'ютерної гри;
- YouTube.com – відео-хостинг для перегляду наукових

роликів різного рівня складності (різноманітного жанру: мультфільм, казка і т. п.) із означених тем дисципліни;

- **IrYdium Chemistry Lab** – віртуальна хімічна лабораторія, яка дозволяє за інструкцією виконати лабораторну роботу, обравши зі списку реагенти, посуд, обладнання і т. п.

Таким чином, використання спеціалізованих інтернет-ресурсів дозволяє раціонально розподіляти час не тільки аудиторного, але й дистанційного заняття, зокрема лекцій, коли «виграш у часі» досягається за допомогою метаболічних карт, як аналога друкованого робочого зошиту. Більше того, активізувати увагу студентів під час лекційного заняття можна за допомогою навчальної гри-вікторини або змагання, коли викладач пропонує для короткого обговорення цікаве питання за новою або раніше опрацьованою темою і таким чином актуалізує знання студентів. Використання у структурі дистанційного заняття перегляду навчальних відео-роликів, зокрема англійською мовою, можна використовувати не лише для ефективного засвоєння поточного матеріалу з дисципліни студентами-іноземцями, а й у якості ефективного інструменту з вивчення біохімічної термінології англійською мовою вітчизняними студентами з метою підготовки до складання у структурі ЄДКІ іспиту із англійської мови професійного спрямування. Актуальним перегляд навчальних відео-роликів є для дистанційних лабораторно-практичних занять з біологічної хімії, адже віртуальні хімічні лабораторії не дозволяють моделювати біологічні рідини (кров, сечу, слину і т. п.).

Підсумовуючи, варто наголосити, що перспективними способами активізації уваги студентів при дистанційному викладанні біологічної хімії у закладах вищої медичної освіти залишаються інтерактивні методи із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій.

Список використаних джерел:

1. Викладання біологічної хімії у закладах вищої медичної освіти України: проблеми та перспективи [Текст] / *Н. В. Лахтаренко, Л. Г. Бобошко* // Матеріали III Міжнародної наукової конференції «Сьогоднішня біологічна науки»: Збірник наукових праць. – Суми, 2019. – С. 174 – 175.
2. Губський Ю. І. Біологічна хімія: Підручник [Текст] / Ю. І. Губський – Київ-Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 508 с.
3. Жигулина В. В. Инновационные технологии в преподавании биохимии в ВУЗах медицинского профиля [Текст] / В. В. Жигулина // Здоровье и образование в XXI веке – Электронный научно-образовательный вестник. – 2015. – Т. 17, № 4. – С. 36 – 37.
4. Князева М. В. До питання про викладання біохімії на медичних факультетах [Текст] / М. В. Князева // Буковинський медичний вісник – Чернівці. – 2005, № 2. – С. 118 – 120.
5. Князева М. В. Оцінка результатів введення Болонського процесу в системі вищої освіти (за матеріалами FEBS Congress 2013) [Текст] / М. В. Князева // Український Біохімічний Журнал. – 2014. – Т. 86, № 5. – С. 282 – 283.
6. Тепляшина Е. А. Информационные технологии в образовании [Текст] / Е. А. Тепляшина, Е. В. Ермолович // Образование и наука. – 2016. – Т. 138, № 9. – С. 90 – 108.
7. Трухин А. В. Виды виртуальных компьютерных лабораторий [Текст] / А. В. Трухин // Открытое и дистанционное образование. – 2003. – № 3. – С. 12 – 20.
8. Nentwich M. Cyberscience: research in the age of the Internet [Text] / M. Nentwich – Vienna: Austrian Academy of Sciences Press, 2003.

Орлова К. Є.

доцент кафедри менеджменту і підприємництва,
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир, Україна

Сивак О. Б.

доцент кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики,
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир, Україна

ЕЛЕКТРОННІ БАГАТОМОВНІ АКАДЕМІЧНІ ГАЛУЗЕВІ СЛОВНИКИ: РОЛЬ ТА ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ

Проведення наукових досліджень за будь-яким напрямом, зокрема, й економічним, передбачає формування відповідного категоріального апарату. Саме чітка ідентифікація та розуміння змісту ключових понять, що формують ядро наукових досліджень, є визначальним з точки зору забезпечення їх якості, точності, достовірності та релевантності. Водночас, розбіжність тлумачень багатьох економічних термінів, особливо при використанні іншомовних джерел, неузгодженість термінологічного апарату вітчизняної та закордонної науки, недостатній рівень володіння вітчизняними науковцями фаховою іноземною мовою формують перепони на розвитку української науки. Вважаємо, що одним з інструментів, що надає можливість подолати вищезгадані проблеми, є формування електронних багатомовних академічних галузевих словників.

Вважаємо, що електронні багатомовні академічні галузеві словники формують вагомі передумови для підвищення ефективності проведення наукових досліджень. Зокрема, роль такого формату словників визначається наступним:

– багатомовні словники сприяють уніфікації термінологічного апарату та уможливають міжнародну

наукову комунікацію;

– словники у електронному вигляді значно спрощують пошук інформації, сприяють зменшенню часу на відповідний пошук та можуть містити значно більший масив інформації, ніж друковані видання;

– галузеве спрямування словників забезпечує фаховий підхід до формування категорій, які висвітлюються;

– електронний формат надає можливість формування словника за декількома мовами, що підвищує його практичну цінність для науковців. Враховуючи той факт, що володіти на відповідному фаховому рівні 5-6 іноземними мовами досить складно, електронні багатомовні словники уможливають опанування термінології різними мовами.

Зазначені та інші переваги саме такого формату словників визначають широкі перспективи до використання відповідного виду видань у науковій, публікаційній та академічній діяльності.

Прикладна цінність електронних багатомовних словників визначатиметься їх змістовим наповненням. Вважаємо за доцільне визначити ключові вимоги до змістового наповнення такого виду словників.

На думку О. В. Ярмоли, С. В. Лобачової та К. І. Великої важливим є наведення також аудіального супроводу з точки зору забезпечення правильної вимови [1, с. 88]. Н. М. Сінкевич та О. О. Плющай наводять також таку вагому рису електронних словників, як інтерактивність, тобто можливість вносити зміни [2]. Водночас, маємо зауважити, що інтерактивність як характеристика словника може бути доступною тільки в онлайн-виданнях, у той час як електронні оффлайн-видання таких можливостей не дають.

На нашу думку, електронні багатомовні академічні галузеві словники для якомога більш повного задоволення інформаційних потреб користувачів повинні мати наступне змістове наповнення:

– власне поняття – коротке та влучне визначення певної категорії, що є компонентом категоріального апарату

за певним напрямом досліджень. Можливим є наведення декількох визначень, наприклад, нормативного (закріпленого у законодавчих актах) та наукового, або декількох наукових для всебічної характеристики досліджуваного поняття;

– морфологічні ознаки та порядок відмінювання терміну – є корисним для починаючих науковців з точки зору коректного використання відповідного терміну у наукових працях;

– характерні особливості терміну – деякі з найбільш важливих властивостей досліджуваного поняття (наприклад, класифікація, функції, роль тощо). Вважаємо, що даний розділ буде також корисним для науковців-початківців, оскільки сприятиме формуванню загального уявлення про сферу досліджень;

– інформація про додаткові дослідження – можливим також є визначення деяких науковців за напрямом дослідження, якому відповідає певна категорія. Такий розділ формуватиме напрям подальших, більш глибоких досліджень за визначеною тематикою.

Вважаємо, що електронні багатомовні академічні галузеві словники з відповідним змістовим наповненням сприятимуть активізації досліджень та стимулюватимуть дослідників-початківців до інтенсифікації наукових зусиль.

Отже, електронні багатомовні академічні галузеві словники є важливим інструментом організації та активізації наукових досліджень, оскільки сприяють ознайомленню із закордонним досвідом, забезпечують категоріальне підґрунтя проведення наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Ярмола О. В., Лобачова С. В., Велика К. І. Лінгвоінформаційні методи створення електронних тематичних словників аграрних термінів. Молоди вчений. 2017. № 12.1. С. 87-91.

2. Сінкевич Н. М., Плющай О. О. Лінгвістичні та

екстралінгвістичні особливості електронних словників сучасної української мови. URL: <http://ir.duan.edu.ua>.

П'ятенко В.П.
студент факультету природничої і
фізико-математичної освіти,
Глухівський національний педагогічний університет
ім. Олександра Довженка.
м. Глухів, Україна

Рябко А.В.
кандидат педагогічних наук
старший викладач кафедри
фізико-математичної освіти та інформатики,
Глухівський національний педагогічний університет
ім. Олександра Довженка.
м. Глухів, Україна

АВТОМАТИЗАЦІЯ УСТАНОВОК ДЛЯ ЛАБОРАТОРНОГО ПРАКТИКУМУ З МЕХАНІКИ З ВИКОРИСТАННЯМ АПАРАТНО-ПРОГРАМНОЇ ПЛАТФОРМИ ARDUINO

У сучасному експерименті комп'ютер займає особливу роль. Він є універсальним інструментом дослідження, оскільки поєднує у собі функції пристрою для накопичення, збереження та обробки інформації і пристрою для управління об'єктами. Ці якості досягнуто завдяки органічному поєднанню в комп'ютері апаратних і програмних засобів. Ефективність використання комп'ютера в експерименті виявляється у:

- прискоренні процесів збирання і обробки інформації, скороченні часу на підготовку і проведення експерименту;
- збільшенні точності і достовірності результатів експерименту, завдяки збільшенню об'ємів експериментальних даних і використанню більш складних алгоритмів для їхньої обробки;
- можливості ускладнення математичних моделей;
- автоматизації процесів вимірювань і управління

експериментом;

- представленні результатів експерименту у найзручнішій для дослідника формі.

Для освітніх цілей потрібні рішення, які об'єднують невеликі, недорогі апаратні модулі і програмне забезпечення у вигляді «спрощених» мов програмування, які володіють істотно більшою гнучкістю в порівнянні з графічними мовами програмування, але і не вимагають детального вивчення особливостей архітектури конкретних сімейств мікропроцесорів. Одним з найбільш вдалих представників такого класу апаратно-програмних платформ є Arduino.

Впровадження інформаційних технологій в методичну систему навчання фізики передбачає раціоналізацію його структури і змісту, модернізацію форм і методів навчання. Проблеми визначення змісту шкільного курсу фізики з використанням елементів обчислювальної техніки розглядалися в роботах П. С. Атаманчука [1], М.І. Жалдака [2] та інших вчених. Використання апаратно-обчислювальної платформи Arduino в навчальному процесі з фізики досліджували А.С. Мартинюк [3], Д. В. Соменко [4].

В нашій роботі ми використовуємо платформу Nano, яка побудована на мікроконтролері Atmega328 (Arduino Nano 3.0) або Atmega168 (Arduino Nano 2.x), має невеликі розміри і може застосовуватися в установках для лабораторних робіт.

Одним з найпростіших прикладів нерівномірного руху є рух кульки, що скочується по похилому жолобу. Цей рух студенти за наявності запропонованої нами простої установки мають змогу дослідити не лише у фізичній лабораторії, а й в домашніх умовах.

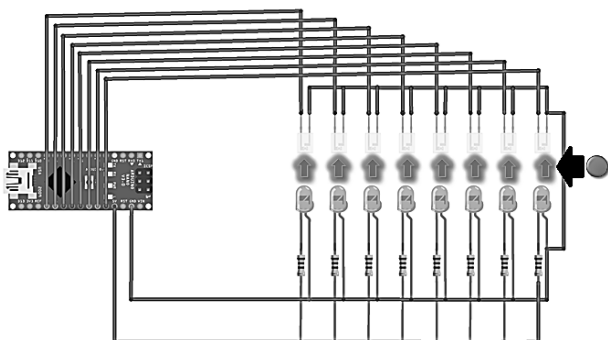

Рис. 1. Макетна схема установки

Шлях, який проходить кулька, кожну наступну секунду щоразу збільшується. Знаючи шлях, пройдений кулькою за кожну секунду, ми можемо знайти середню швидкість кульку на кожній ділянці. В нашій роботі ми використовуємо 8 пар світло діодів (L-53F3C) інфрачервоного діапазону і фототранзисторів (L-53P3C) відповідного діапазону, які встановлюються вздовж пластикової труби на однаковій відстані (рис.1). Металева кулька, рухаючись по трубці, перериває інфрачервоний канал між світлодіодом і фототранзистором і вимикає останній. Таким чином, можна зареєструвати час між вимиканнями сусідніх фототранзисторів і розрахувати середню швидкість кульки на відповідній ділянці, знаючи відстань між фототранзисторами.

З досліду можна зробити висновок, що середня швидкість кульки щосекунди зростає на однакову величину. Оскільки середня швидкість щосекунди зростає на однакову величину, то й миттєва швидкість кульки теж буде щосекунди буде змінюватись на однакову величину. Тобто особливістю нерівномірного руху кульки, яка скочується по похилому жолобу, в тому, що її миттєва швидкість щосекунди збільшується на однакову і сталу величину.

Для визначення прискорення кульки потрібно закріпити трубку за допомогою штатива в похилому положенні під невеликим кутом до горизонту. Виміряти кут нахилу похилої

площини до горизонту за формулою $\sin \alpha = h/L$, де h – висота верхнього краю трубки над горизонтальною поверхнею, L – довжина трубки між крайніми світлодіодами. Розташувати кульку у верхньому кінці труби і відпустити. Переглянути дані часу проходження кульки між оптопарами у моніторі послідовного порту в Arduino IDE. Обчислити середнє значення модуля прискорення кульки за формулою:

$$a_{\text{сеп}} = \frac{2S_{\text{сеп}}}{t_{\text{сеп}}^2} \quad (1)$$

Результати вимірювань і обчислень студенти заносять до таблиці і визначають абсолютну та відносну похибки вимірювання прискорення. Далі потрібно змінити кут нахилу жолоба α та повторити дослід для 5 різних значень кута α .

Дані з монітора послідовного порту легко скопіювати і побудувати графік залежності прискорення кульки від кута нахилу α похилого жолоба до горизонту за допомогою MS Excel.

Основною метою дослідно-експериментальної перевірки ефективності запропонованих розробок для лабораторного практикуму з механіки. На цьому етапі відбувалося визначення впливу розробленої методики на підвищення рівня здобутих знань й умінь студентів і рівня самостійної навчальної діяльності. У відповідності зі структурою результату навчання студентів для оцінки відмінності між двома малими вибірками за рівнем ознаки використовувався непараметричний U-критерій Манна-Вітні. В результаті були виявлені статистичні відмінності між експериментальною і контрольною групою за трьома ознаками: 1) рівнем самостійності при виконанні завдань лабораторної роботи; 2) вмінням правильно вимірювати, обчислювати та готувати звіт; 3) глибиною і точністю відповідей під час підсумкової бесіди.

Експериментальна перевірка ефективності запропонованої методики довела доцільність практичної реалізації розробленої методики використання апаратно-

обчислювальної платформи Arduino у лабораторному практикумі з механіки.

Список використаних джерел:

1. Атаманчук, П. С., Сосницька, Н. Л. (2007). Основи впровадження інноваційних технологій навчання фізиці: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА.

2. Жалдак, М. І., Шут, М. І., Жук, Ю. О., Соколюк, О. М., Соколова, І. В., & Соколов, П. К. (204). Комп'ютерно орієнтовані засоби навчання з фізики в школі: навчальний посібник. Київ: Дініт.

3. Мартынюк, А. С. (2013). Методические и технологические аспекты подготовки будущих учителей физики к использованию средств микроэлектроники в экспериментально-исследовательской работе. *Фундаментальные исследования*, 2(8). 450-454.

4. Соменко, Д. В., & Соменко, О. О. (2016). Використання можливостей апаратно-обчислювальної платформи Arduino в лабораторному практикумі з фізики. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*, (9 (1)), 173-184.

Трофименко А. О.
доцент кафедри іноземних мов,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка
м. Кам'янець-Подільський, Україна

СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ УМОВ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО СПІЛКУВАННЯ І МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ESP

Аналіз, систематизація та узагальнення накопиченого досвіду за останнє десятиліття виявили різні точки зору на багаторівневу систему освіти в цілому і на реалізацію окремих рівнів освіти зокрема. Розширення політичних, економічних і культурних зв'язків із зарубіжними країнами і пов'язана з ними інтенсифікація мовних контактів на всіх рівнях розвитку суспільства об'єктивно ставить нові завдання як теоретичного, так і практичного плану. Починається новий етап роботи над освітніми стандартами - період їх перегляду і уточнення. Одним з напрямків цієї роботи, яке вимагає ретельної розробки, є професійно-орієнтована підготовка майбутніх фахівців з дисципліни «Іноземна мова» в немовних ВНЗ.

Так, специфіка змісту професійно-орієнтованого курсу дисципліни «Іноземна мова» визначається в рамках рівневої системи навчання, що включає в себе перший освітній рівень - бакалаврат, другий - магістратуру і третій - аспірантуру. На першому рівні протягом двох років іноземна підготовка фахівця передбачає вивчення ESP. Рівень бакалаврату включає професійно-орієнтований навчально-методичний комплекс у напрямку спеціального профілю підготовки фахівця. Програма бакалаврату передбачає навчання протягом двох років. Термін навчання в магістратурі становить один рік. Магістерська освітня програма

орієнтована на підготовку фахівця до науково-дослідницької діяльності. Таким чином, рівнева система безперервної мовної підготовки в університеті спрямована на досягнення наступних цілей: а) гуманізацію професійної освіти з пріоритетами загальнолюдських цінностей в сучасному світі; б) підвищення якості освіти в системі управління якістю підготовки фахівців; в) максимальну індивідуалізацію процесу навчання і створення комфортного середовища навчання; г) визначення пріоритетів роботи зі здатними студентами при максимальному розвитку кожного.

Процес вивчення ESP розглядається як актуальна і дієва основа для подальшого іншомовного професійно-орієнтованого спілкування випускника немовного вузу з фахівцями інших країн.

У програмах з іноземних мов для немовних спеціальностей вищих навчальних закладів в розділі «Цілі і завдання навчання» в структурі навчально-методичного комплексу (НМК) формулюються достатні вимоги з метою підготовки студентів до спілкування іноземною мовою в усній і письмовій формах на різних рівнях освіти. Це передбачає наявність такого рівня сформованості комунікативної компетенції, який дозволить студентам (бакалаврат, 1-2 курси):

- читати оригінальну літературу за фахом для отримання потрібної інформації;
- брати участь в професійно-орієнтованому спілкуванні іноземною мовою в обсязі, передбаченому програмою.

На другому освітньому рівні здійснюється підготовка студентів до активного використання іноземної мови у їх подальшій професійно-спрямованій діяльності. Студенти, володіючи досить високою професійною мотивацією, звертаються до іншомовного тексту не тільки в процесі підготовки до занять з іноземної мови, а й при використанні іншомовного матеріалу з журналів, монографій, текстів в мережі Інтернет, в процесі роботи над курсовими проєктами і

дисертацією. В даному випадку професійно-предметні завдання вирішуються в умовах тісного зв'язку з навчальною діяльністю іноземною мовою і спеціальними предметами.

Навчання ESP відповідає психологічним особливостям студентського віку, коли змінюється мотивація навчальної діяльності і провідним стає мотив професійно-орієнтованої спрямованості: студент висловлює бажання читати іноземну літературу за фахом, брати активну участь в студентських наукових конференціях. Підбір тестового матеріалу наукової тематики заснований на підходах визначених методикою викладання ESP в залежності від рівня сформованості мовної та професійної компетенцій студентів: перший підхід базується на вузькій спеціалізації (Subject Specific Approach), другий передбачає академічний напрямок (Academic Approach).

В рамках системи загальноєвропейських компетенцій володіння іноземною мовою визначаються три рівні сформованості читацької компетенції. Перший рівень забезпечує пошук логіко-сміслових відносин з використанням стереотипних завдань, що сприяє розвитку логічного мислення. На другому рівні реалізується творче розуміння текстового матеріалу з використанням нестереотипних професійно-орієнтованих завдань у напрямку спеціальності студентів, індуктивні і дедуктивні способи перетворення тексту, при цьому розвивається критичне мислення. Третій рівень характеризується елементами творчого аналізу тексту з метою формування нових суджень, що забезпечує розвиток інверсійного мислення [1; 4].

В магістратурі і аспірантурі необхідний рівень іншомовної професійної комунікативної компетентності студентів розвивається на заняттях зі спеціальних дисциплін, тому слід знаходити такі форми роботи, які були б адекватними професійно-значущим діям і на заняттях з іноземної мови. Важливим є систематизація текстового матеріалу викладачем у напрямку спеціальності групи і складання плану роботи за відповідною тематикою. Підбір

матеріалу для написання рефератів, доповідей, проведення творчих обговорень «круглого столу», диспутів, банку творчих завдань здійснюється з використанням різних інформаційних джерел за відповідними спеціальностями з урахуванням міжпредметних зв'язків [3;5;6].

Для самостійної роботи студентам можуть бути запропоновані завдання наступного типу: написати твір, висловити свою думку з обговорюваної проблеми, підготувати виступ, доповідь, презентацію.

Вивчення дисципліни ESP студентами магістратури є логічним продовженням комплексного вивчення іноземної мови в рівневій структурі вузу: «Іноземна мова» на 1-2 курсах бакалаврату та в магістратурі. Однак, інтенсивний розвиток освітніх технологій і модернізація вимог до підготовки конкурентоспроможного магістра вимагає подальшої розробки НМК з урахуванням модернізації інформаційного простору, активного використання Інтернет-ресурсів та пошуку ефективних методик з урахуванням індивідуальних освітніх траєкторій кожного студента.

Проблема розвитку і вдосконалення навичок професійно-орієнтованого спілкування англійською мовою за напрямом профільної підготовки студентів вузу на освітньому рівні магістратури є особливо актуальною в епоху глобального розвитку інформаційного суспільства, академічної та професійної мобільності, входження вузів в єдиний міжнародний освітній простір. Дана проблема в українських немовних вузах все ще знаходиться на стадії розвитку і модернізації. Тому потрібен подальший пошук шляхів ефективної та якісної підготовки конкурентоспроможних магістрів, здатних здійснювати повноцінне професійно-орієнтоване спілкування на міжнародному рівні в полікультурному світовому співтоваристві.

Список використаних джерел:

1. Яковлев А.И. Информационно-коммуникационные технологии в образовании. М: МИА, 2008. 14 с.
2. Edmodo. (September, 2008) A global educational network. Retrieved from: <https://www.edmodo.com>
3. Fernández-Pampillón, A.-M., & Pareja-Lora, A. (2017). e-Vocabulary and e-Learning. *Education Sciences*, 7(1), 34. MDPI AG. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.3390/educsci7010034>.
4. Johns, A. M. (2012) The History of English for Specific Purposes Research, in *The Handbook of English for Specific Purposes* (eds B. Paltridge and S. Starfield), John Wiley & Sons, Ltd, Chichester, UK. doi: 10.1002/9781118339855.ch.
5. Pisarenko, V. (2017). Teaching a Foreign Language Using Videos. *Social Sciences*, 6(4), 125. MDPI AG. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.3390/socsci6040125>.
6. Savignon S.J. *Interpreting communicative language teaching. Context and concerns in teacher education.* Yale University Press. New Haven & London, 2002. 243 p.
7. Wiebe G. (2015) Edmodo teaching history. Retrieved from: <http://teachinghistory.org/digital-classroom/tech-for-teachers/25425>.

Шешукова О.В.

професор кафедри дитячої стоматології,
Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Поліщук Т.В.

доцент кафедри дитячої стоматології
Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТЬОГО ЛІКАРЯ- СТОМАТОЛОГА

На сьогодні однією із головних проблем вищої школи у зв'язку із всесвітньою пандемією, є поліпшення якості підготовки майбутніх фахівців. Випускники медичних вузів, а в майбутньому лікарі-інтерни повинні не тільки отримувати знання з дисциплін програми, опановувати уміннями і навичками використання цих знань, але і вміти самостійно здобувати нові наукові відомості, самоосвічуватися і саморозвиватися [1].

У відповідності до цього все більшого значення набуває самостійна робота у навчальному процесі. Активно обговорюються проблеми підвищення ефективності самостійної роботи, методик її організації та засобів, що застосовуються для отримання більшого педагогічного ефекту в навчально-виховному процесі [2,3].

Основними засадами організації самостійної роботи лікарів-інтернів є комплексний підхід, що спрямований на формування навичок репродуктивної творчої діяльності в аудиторії, при позааудиторних контактах з викладачем під час дистанційного навчання, під час консультацій і у домашній підготовці. Серед основних видів самостійної роботи традиційно виділяють: підготовку до семінарських та

практичних занять, заліків та іспитів; написання рефератів; розв'язання кейсів і ситуаційних завдань; проведення ділових ігор; участь у науково-дослідницькій роботі. Будь-який вид занять, що створює умови для зародження самостійної думки, пізнавальної і творчої активності майбутнього фахівця, пов'язаний із самостійною роботою [2,3].

Саме тому, метою самостійної роботи лікаря-інтерна та курсанта є осмислено і самостійно працювати спочатку з навчальним матеріалом, потім з науковою інформацією, що в подальшому закладе основи самоорганізації та самовиховання з тим, щоб прищепити вміння надалі безперервно підвищувати свою професійну кваліфікацію.

Самостійна робота може здійснюватися індивідуально або групами інтернів в залежності від мети, обсягу, конкретної тематики самостійної роботи, рівня складності і рівня вмінь майбутніх лікарів. Контроль результатів самостійної роботи здійснюється в межах часу, відведеного на обов'язкові навчальні заняття і позааудиторну самостійну роботу інтернів з дисципліни та може проходити в письмовій, усній або змішаній формі.

Результатом такої роботи є здатність интерна або курсанта вільно відповісти на теоретичні питання семінару під час свого виступу та взяти участь у колективному обговоренні питань досліджуваної теми, правильному виконанні практичних завдань і контрольних робіт.

Таким чином, для майбутнього лікаря-стоматолога важливим є не лише осмислення й засвоєння інформацію, а й оволодіння протягом навчання методами її поглиблення і оновлення, творчого засвоєння. Всі форми і види самостійної роботи повинні крім навчальних задач вирішувати проблеми саморозвитку і самовдосконалення особистості, готувати лікарів-інтернів до майбутньої професійної діяльності. Ця робота дозволяє підготувати інтернів до пошуку шляхів виходу зі складних особистісних професійних ситуацій, підготувати їх до самостійної практичної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Поліщук Т.В. Дистанційна освіта лікарів-стоматологів на післядипломному етапі / Т. В. Поліщук, В. П. Труфанова, А. І. Падалка [та ін.] // Основні напрямки удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах : матеріали навч.-наук. конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2015. – С. 196-197.

2. Шешукова О. В. Інновації в організації самостійної роботи лікарів-інтернів на кафедрі дитячої стоматології факультету післядипломної освіти / О. В. Шешукова, А. І. Падалка, В. П. Труфанова [та ін.] // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 23 березня 2017 р. – Полтава, 2017. – С. 188–189.

3. Шешукова О. В. Реалізація принципів навчання лікарів-стоматологів на післядипломному етапі / О. В. Шешукова, А. І. Падалка, В. П. Труфанова // Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах : матеріали навч.-наук. конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2014. – С. 245-247.

*Матеріали IV-ої Міжнародної
науково-практичної конференції
(07 грудня 2020 р., м. Мадрид (Іспанія), дистанційно)*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАУКИ В УКРАЇНІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Підписано до друку 10 грудня 2020 р.
Формат 60х90/8. Папір офсетний.
Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2. Наклад 100 прим.

ФОП КАНДИБА Т.П. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
Державного реєстру видавців серія ДК № №5263 від 20.12.2016р.

Надруковано в друкарні «ФОП Кандиба Т.П.»
Адреса, Київська обл., м. Бровари, вул. Незалежності, 16
тел.+38067 231-02-86, 099 120-25-24,
e-mail: kandyba18@ukr.net

